

**UCHWAŁA NR XLVI/313/14
RADY GMINY KOZY**

z dnia 23 października 2014 r.

**w sprawie przyjęcia Programu ochrony środowiska dla Gminy Kozy na lata 2014-2017 z uwzględnieniem
perspektywy do roku 2021**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. 2013 r., poz. 594 ze zm.), art. 18 ust. 1 w związku z art. 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1232 ze zm.)

**Rada Gminy Kozy
uchwala, co następuje:**

§ 1. Uchwala się Program ochrony środowiska dla Gminy Kozy na lata 2014-2017 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2021 w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kozy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady
Gminy

Bożena Sadlik

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XLVI/313/14
Rady Gminy Kozy
z dnia 23 października 2014 r.

**PROGRAM
OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY KOZY
NA LATA 2014-2017
Z UWZGLĘDNIENIEM PERSPEKTYWY
DO ROKU 2021
AKTUALIZACJA**

Kozy, czerwiec 2014

*Autorzy opracowania pragną podziękować
pracownikom Urzędu Gminy Kozy oraz wszystkim
osobom i instytucjom, które przyczyniły się do powstania
niniejszego opracowania, w trakcie zbierania
i udostępniania danych oraz życzliwość okazaną naszym
pracownikom w czasie konsultacji.*

ZLECENIODAWCA:

GMINA KOZY

Krakowska 4, 43-340 Kozy

tel.: 33 829 86 50, faks: 33 829 86 74

mail: ug@kozy.pl, www.kozy.pl

ZLECENIOBIORCA:

EKO – TEAM KONSULTING

ul. Golezowska 16/125, 43-300 Bielsko-Biała

tel.: 33 486 53 53, faks: 33 486 54 54, kom. 513 100 869

mail: biuro@eko-team.com.pl, www.eko-team.com.pl

AUTORZY OPRACOWANIA:

Agnieszka Chylak

Sebastian Kulikowski

INSTYTUCJE UDZIELAJĄCE INFORMACJI PRZY OPRACOWANIU NINIEJSZEGO DOKUMENTU:

- 1 *Urząd Gminy Kozy,*
- 2 *Starostwo Powiatowe w Bielsku - Białej,*
- 3 *Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego w Katowicach,*
- 4 *Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Wilamowicach,*
- 5 *AQUA S.A. w Bielsku – Białej,*
- 6 *Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Wilamowicach,*
- 7 *Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział w Zabrze,*
- 8 *TAURON Dystrybucja S.A., Oddział w Bielsku – Białej,*
- 9 *Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie,*
- 10 *Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Bielsku – Białej,*
- 11 *Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego w Katowicach,*
- 12 *Nadleśnictwo Bielsko,*
- 13 *Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach,*
- 14 *Zarząd Dróg Powiatowych w Bielsku - Białej,*
- 15 *Zarząd Dróg Wojewódzkich w Katowicach,*
- 16 *Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział w Katowicach,*
- 17 *Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach,*
- 18 *Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Śląski Oddział Regionalny,*
- 19 *Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego w Katowicach,*
- 20 *Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach,*
- 21 *Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Katowicach.*

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	7
1.1. PODSTAWA OPRACOWANIA	7
1.2. METODOLOGIA OPRACOWANIA, ZAWARTOŚĆ DOKUMENTU I JEGO PODSTAWY PRAWNE	7
2. UWARUNKOWANIE ZEWNĘTRZNE	8
2.1. POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA	8
2.2. PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO DO ROKU 2013 Z UWZGLĘDNIENIEM PERSPEKTYWY DO ROKU 2018	9
2.3. PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU BIELSKIEGO	9
2.4. PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KOZY	10
3. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY KOZY	12
3.1. POŁOŻENIE	12
3.2. UKSZTAŁTOWANIE TERENU I BUDOWA GEOLOGICZNA	13
3.3. KLIMAT	14
3.4. OTOCZENIE SPOŁECZNO - GOSPODARCZE	15
3.5. TURYSTYKA I REKREACJA	17
4 OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO I RACJONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW PRZYRODY	18
4.1. OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU	18
4.1.1. FORMY OCHRONY PRZYRODY	20
4.2. OCHRONA I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ LASÓW	22
4.3. OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB	23
4.3.1. UŻYTKOWANIE I WYKORZYSTANIE TERENÓW ROLNICZYCH	24
4.3.2. BADANIA GLEB	26
4.3.3. INSTYTUCJE DO OBSŁUGI ROLNICTWA	26
4.4. OCHRONA ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH	28
5. POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO	30
5.1. OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	30
5.1.1. SYSTEM GAZOWNICZY	35
5.1.2. SYSTEM CIEPŁOWNICZY	35
5.1.3. SIEĆ ELEKTROENERGETYCZNA	36
5.1.4. KOMUNIKACYJNE ŹRÓDŁA ZANIECZYSZCZEŃ NA TERENIE GMINY KOZY	36
5.2. GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA	40
5.2.1. JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH	41
5.2.2. WODY PODZIEMNE NA TERENIE GMINY KOZY	44
5.2.3. JAKOŚĆ WÓD PODZIEMNYCH	45
5.2.4. ZAOPATRZENIE W WODĘ PRZEZNACZONĄ DO SPOŻYCIA	47
5.2.5. ODPROWADZANIE ŚCIEKÓW	47
5.2.6. ODPROWADZANIE WÓD OPADOWYCH	48
5.3. GOSPODAROWANIE ODPADAMI	49
5.4. OCHRONA PRZED HAŁASEM	56
5.4.1. HAŁAS PRZEMYSŁOWY	57
5.4.2. HAŁAS DROGOWY	58
5.4.3. HAŁAS NIEZORGANIZOWANY	62
5.5. OCHRONA PRZED POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI WRAZ ICH MONITORINGIEM	62
6. ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII	64
6.1. MATERIAŁOCHŁONNOŚĆ, WODOCHŁONNOŚĆ, ENERGOCHŁONNOŚĆ I ODPADOWOŚĆ PRODUKCJI	64
6.2. WYKORZYSTANIE ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH	66
6.3. OCHRONA PRZECIWPOWODZIOWA	68

6.4.SUBSTANCJE CHEMICZNE W ŚRODOWISKU I POWAŻNE AWARIE	70
6.5.EDUKACJA EKOLOGICZNA	72
7. PRIORYTETY EKOLOGICZNE, PLAN OPERACYJNY W OCHRONIE ŚRODOWISKA.....	74
8. ZAGADNIENIA SYSTEMOWE	83
8.1.MECHANIZMY PRAWNE	83
8.2.DOSTĘP DO INFORMACJI, UDZIAŁ SPOŁECZEŃSTWA	83
8.3.MONITORING ŚRODOWISKA	84
9. ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI „PROGRAMU...”	86
9.1.ANALIZA ŹRÓDEŁ PREFERENCYJNEGO WSPARCIA FINANSOWEGO PRZEDSIĘWZIĘĆ W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA.....	86
9.1.1.ŚRODKI POCHODZĄCE ZE ŹRÓDEŁ KRAJOWYCH.....	86
9.1.2.ŚRODKI POCHODZĄCE ZE ŹRÓDEŁ ZAGRANICZNYCH W LATACH 2014-2020	89
9.2.NAKŁADY NA REALIZACJĘ ZADAŃ „PROGRAMU...”	91
10 STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.....	94

SPIS RYSUNKÓW

RYSUNEK 1 POŁOŻENIE GMINY KOZY NA TLE WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO I POWIATU BIELSKIEGO	12
RYSUNEK 2 LICZBA MIESZKAŃCÓW GMINY KOZY.....	15
RYSUNEK 3 SALDO MIGRACJI NA OBSZARZE GMINY KOZY W LATACH 2006-2012	16
RYSUNEK 4 PODZIAŁ GEOBOTANICZNY OBSZARU GMINY KOZY.....	18
RYSUNEK 5 OBSZARY CHRONIONE NA TERENIE GMINY KOZY	20
RYSUNEK 6 OBSZARY LEŚNE NA TERENIE GMINY KOZY.....	22
RYSUNEK 7 STRUKTURA WIELKOŚCIOWA GOSPODARSTW ROLNYCH NA TERENIE GMINY KOZY.....	25
RYSUNEK 8 PODZIAŁ NA STREFY W KTÓRYCH DOKONUJĘ SIĘ OCENY JAKOŚCI POWIETRZA NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO.....	31
RYSUNEK 9 WYNIKI STĘŻEŃ ŚREDNIOROCZNYCH DWUTLENKU SIARKI NA STACJI W BIELSKU-BIAŁEJ ($\mu\text{G}/\text{M}^3$), NORMA 40 $\mu\text{G}/\text{M}^3$	32
RYSUNEK 10 WYNIKI STĘŻEŃ ŚREDNIOROCZNYCH TLENKÓW AZOTU NA STACJI W BIELSKU-BIAŁEJ ($\mu\text{G}/\text{M}^3$), NORMA 40 $\mu\text{G}/\text{M}^3$	33
RYSUNEK 11 WYNIKI STĘŻEŃ ŚREDNIOROCZNYCH TLENKU WĘGLA NA STACJI W BIELSKU-BIAŁEJ ($\mu\text{G}/\text{M}^3$), NORMA 10 $\mu\text{G}/\text{M}^3$	33
RYSUNEK 12 WYNIKI STĘŻEŃ ŚREDNIOROCZNYCH PYŁU PM10 NA STACJI W BIELSKU-BIAŁEJ ($\mu\text{G}/\text{M}^3$), NORMA 40 $\mu\text{G}/\text{M}^3$	34
RYSUNEK 13 CIEKI NATURALNE NA TERENIE GMINY KOZY.....	41
RYSUNEK 14 LOKALIZACJA GMINY KOZY NA TLE REGIONU IV GOSPODARKI ODPADAMI I INSTALACJI REGIONALNYCH I ZASTĘPCZYCH	51
RYSUNEK 15 PRZEBIEG WAŻNIEJSZYCH DRÓG NA TERENIE GMINY KOZY	58
RYSUNEK 16 MIEJSCA PRZEPROWADZANIA BADAŃ HAŁASU W POSZCZEGÓLNYCH LATACH	59
RYSUNEK 17 MAPA AKUSTYCZNA WYKONANIA W 2012 ROKU DLA DROGI KRAJOWEJ NR 52 BIELSKO - KĘTY.....	60
RYSUNEK 18 UDZIAŁ ZADAŃ WG KRYTERIUM ODPOWIEDZIALNOŚCI ZA POKRYCIE ŚRODKÓW FINANSOWYCH W OGÓLNYCH WYDATKACH ZWIĄZANYCH Z REALIZACJĄ PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	92
RYSUNEK 19 STRUKTURA WYDATKÓW NA WYBRANYCH KIERUNKACH NA TLE POZOSTAŁYCH ZADAŃ OBJĘTYCH PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA	93

SPIS TABEL

TABELA 1 ŚREDNIE STĘŻENIE W 2013 ROKU NA TERENIE MIASTA BIELSKO-BIAŁA ($\mu\text{G}/\text{M}^3$)	32
TABELA 2 CHARAKTERYSTYKA SIECI GAZOWEJ NA TERENIE GMINY KOZY W LATACH 2009 - 2012	35
TABELA 3 ROCZNA EMISJA SUBSTANCJI SZKODLIWYCH DO ATMOSFERY ZE ŚRODKÓW TRANSPORTU NA TERENIE GMINY KOZY	37
TABELA 4 INWESTYCJE DROGOWE REALIZOWANE PRZEZ ZDP W BIELSKU-BIAŁEJ W LATACH 2009 – 2013 NA TERENIE GMINY KOZY	39
TABELA 5 KLASYFIKACJA STANU/ POTENCJAŁU EKOLOGICZNEGO I STANU CHEMICZNEGO WÓD W 2012 R. W PUNKTACH POMIAROWO-KONTROLNYCH ZLOKALIZOWANYCH W NAJBLIŻSZEJ ODLEGŁOŚCI OD GMINY KOZY ORAZ POWIĄZANYCH Z WODAMI POWIERZCHNIOWYMI GMINY	43
TABELA 6 JAKOŚĆ WÓD PODZIEMNYCH W REJONIE GMINY KOZY W RAMACH SIECI MONITORINGU KRAJOWEGO ..	46
TABELA 7 ILOŚCI ODPADÓW ZEBRANYCH I ODEBRANYCH OD MIESZKAŃCÓW NA TERENIE GMINY KOZY	55
TABELA 8 DOPUSZCZALNE POZIOMY HAŁASU DLA TERENÓW O OKREŚLONYM PRZEZNACZENIU	57
TABELA 9 PRZEKROCZENIA WARTOŚCI LDWN [dB] DLA DROGI KRAJOWEJ NR 52 – POWIAT BIELSKI (DZIEŃ)...	60
TABELA 10 PRZEKROCZENIA WARTOŚCI LN [dB] DLA DROGI KRAJOWEJ NR 52 – POWIAT BIELSKI (NOC)	61
TABELA 11 ZAŁOŻENIA DOTYCZĄCE REALIZACJI NA TERENIE GMINY KOZY W LATACH 2014-2021 WYDATKÓW Z ZAKRESU ZADAŃ WŁASNYCH I ZADAŃ KOORDYNOWANYCH W POSZCZEGÓLNYCH KIERUNKACH OCHRONY ŚRODOWISKA	91

1. Wstęp

1.1. Podstawa opracowania

Podstawą opracowania jest umowa nr 73/U/UG/2014 zawarta w dniu 10 kwietnia 2014 roku między Eko – Team Konsulting z Bielska Białej, a Gminą Kozy na wykonanie pracy pt.: „*Program Ochrony Środowiska dla Gminy Kozy na lata 2014-2017 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2021*”.

Program powstał w oparciu o dane pochodzące z licznych źródeł są to między innymi: dokumentacje strategiczne i planistyczne opracowane we wcześniejszym czasie przez gminę Kozy, a także Powiat Bielski i Województwo Śląskie. Źródłem danych zamieszczonych w niniejszej aktualizacji są także dane zebrane samodzielnie przez autorów opracowania

- od administratorów uzbrojenia na obszarze gminy,
- firm zajmujących się obsługą gminy,
- jednostek współpracujących z gminą,
- jednostek współuczestniczących w kreowaniu wizerunku gminy, a także nadzorujących gminę Kozy.

Cennymi materiałami okazały się także materiały konferencyjne oraz literatura specjalistyczna - branżowa.

1.2. Metodologia opracowania, zawartość dokumentu i jego podstawy prawne

Pierwszy „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Kozy” został przyjęty Uchwałą Rady Gminy Kozy nr VI/38/2003 z dnia 7 lipca 2003 roku w sprawie przyjęcia Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kozy, a następnie w 2010 roku opracowano jego aktualizację, która została przyjęta uchwałą Rady Gminy Kozy nr XXXVI/258/2010 z dnia 27 lipca 2010 roku w sprawie przyjęcia Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kozy na lata 2009 – 2016 wraz z „Prognozą oddziaływania na środowisko”. Niniejsze opracowanie jest drugą z kolei aktualizacją Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kozy i obejmuje lata 2014-2017 oraz perspektywę długoterminową do roku 2021.

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Kozy na lata 2014-2017 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2021” został opracowany zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013r., poz. 1232) jako narzędzie prowadzenia polityki ekologicznej w gminie. Realizacja postanowień „Programu...” powinna doprowadzić do poprawy stanu środowiska naturalnego, oraz zapewnić skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzyć warunki dla wdrożenia wymagań prawa.

Ustawa Prawo ochrony środowiska w Dziale III art. 17 ust. 1 zobowiązuje samorządy do opracowania programów ochrony środowiska na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Program ochrony środowiska powinien uwzględniać elementy określone w art. 14 w/w ustawy wynikające z polityki ekologicznej państwa takie jak:

- cele ekologiczne,
- priorytety ekologiczne,
- poziomy celów długoterminowych,
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno - ekonomiczne i środki finansowe.

Nawiązując do układu i zawartości Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 niniejsze opracowanie poruszać będzie takie zagadnienia jak:

1. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego,
2. Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii,
3. Dalsza poprawa, jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Niniejsze opracowanie zawiera między innymi takie elementy jak:

- OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA
  - Ochrona powietrza atmosferycznego,
  - Gospodarka wodno – ściekowa,
  - Ochrona dziedzictwa przyrodniczego,
  - Ochrona powierzchni ziemi i gleb,
  - Ochrona zasobów geologicznych,
  - Ochrona przed hałasem,
  - Ochrona przed polami elektromagnetycznymi,
  - Zrównoważone wykorzystanie materiałów i energii,
  - Rozwój edukacji ekologicznej.
- PRIORYTETY EKOLOGICZNE, CELE I KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA
- PLAN OPERACYJNY
- ZAGADNIENIA SYSTEMOWE
- ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU
- STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.

2. Uwarunkowanie zewnętrzne

2.1. Polityka ekologiczna państwa

„Polityka ekologiczna na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016” jest drugim z rzędu tego rodzaju dokumentem strategicznym wymaganym ustawą – Prawo ochrony środowiska .

Zasady realizacji Polityki Ekologicznej Państwa zostały przyjęte, jako podstawa realizacji opracowania niniejszego dokumentu, jakim jest aktualizacja „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kozy na lata 2014-2017 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2021”.

Nadrzędnym, strategicznym celem polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno - gospodarczego.

Realizacja tego celu osiągnana będzie poprzez niezbędne działania organizacyjne, inwestycyjne (w tym wdrażanie postanowień Traktatu Akcesyjnego), tworzenie regulacji dotyczących zakresu korzystania ze środowiska i reglamentowania poziomu tego wykorzystania w najważniejszych obszarach ochrony środowiska.

Nadrzędną wartością w polityce ekologicznej państwa jest człowiek, co oznacza, że zdrowie społeczeństwa, komfort środowiska, w którym żyją i pracują ludzie jest głównym kryterium realizacji polityki ekologicznej na każdym szczeblu. Polityka ekologiczna państwa ma służyć zaspokojeniu rosnących potrzeb człowieka.

Wiodącą zasadą polityki ekologicznej państwa jest przyjęta w Konstytucji RP zasada zrównoważonego rozwoju, którego istotą jest równorzędne traktowanie racji społecznych, ekonomicznych i ekologicznych.

2.2. Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018

W 2010 roku został opracowany „Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2013 z perspektywą do roku 2018” zaproponowano w nim cele zaliczające się do każdej z dziedzin ochrony środowiska, w tym:

- **Powietrze atmosferyczne (P)** Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza oraz ograniczanie zużycia energii i wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł,
- **Zasoby wodne (W)** Przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania,
- **Gospodarka odpadami (GO)** Minimalizacja ilości powstających odpadów, wzrost wtórnego wykorzystania i ograniczenie składowania pozostałych odpadów,
- **Ochrona Przyrody (OP)** Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej na różnych poziomach organizacji: na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym) oraz georóżnorodności,
- **Tereny przemysłowe (TP)** Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno – ekonomicznymi,
- **Hałas (H)** Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców województwa śląskiego i środowiska poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów,
- **Elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące (PR)** Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym,
- **Zapobieganie powstawaniu poważnych awarii przemysłowych (PPAP)** Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków,
- **Zasoby Naturalne (ZN)** Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi,
- **Gleby użytkowane rolniczo (GL)** Racjonalne wykorzystywanie zasobów glebowych.

2.3. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Bielskiego

„Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Bielskiego – aktualizacja na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020” aktualnie ma status projektu i jest w trakcie opiniowania.

W 2008 roku Powiat Bielski zlecił opracowanie Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Bielskiego. Ze względu na przedłużającą się procedurę opiniowania Powiat Bielski został objęty ustawą z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko obowiązującą od dnia 15 listopada 2008 roku. Na podstawie wyżej wymienionej ustawy Powiat Bielski opracowujący projekt aktualizacji programu ochrony środowiska dla powiatu miał obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko. Dokument ten nie został przyjęty do realizacji.

Aktualnie nadal obowiązującym dokumentem jest „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Bielskiego” opracowany w 2003 roku i przyjęty uchwałą nr II/20/124/2004 Rady Powiatu Bielskiego z dnia 25 marca 2004 roku.

W projekcie „Programu ochrony środowiska dla Powiatu Bielskiego – aktualizacja na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020” zaproponowano cele nadrzędne zaliczające się do każdej z dziedzin ochrony środowiska:

Powietrze atmosferyczne (P)

Cel długookresowy do 2020 r.: Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza oraz ograniczanie zużycia energii i wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł.

Zasoby wodne (W)

Cel długookresowy do 2020 r.: Kontynuacja działań dla zapewnienia wysokiej jakości wód powierzchniowych oraz ochrony jakości wód podziemnych.

Gospodarka odpadami (O)

Cel długookresowy do 2020 r.: Minimalizacja ilości powstających odpadów, wzrost odzysku odpadów i ograniczenie składowania odpadów.

Przyroda i krajobraz (PK)

Cel długookresowy do 2020 r.: Zahamowanie strat różnorodności biologicznej, ekosystemów i krajobrazu.

Gleby (GL)

Cel długookresowy do 2020 r.: Racjonalne wykorzystywanie zasobów glebowych.

Zasoby naturalne (ZN)

Cel długookresowy do 2020 r.: Racjonalne wykorzystywanie zasobów naturalnych.

Tereny przemysłowe i zdegradowane (TP)

Cel długookresowy do 2020 r.: Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi.

Hałas (H)

Cel długookresowy do 2020 r.: Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców i środowiska poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów.

Oddziaływanie pól elektromagnetycznych (E)

Cel długookresowy do 2020 r.: Ochrona mieszkańców przed nadmiernym promieniowaniem elektromagnetycznym.

2.4. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Kozy

Aktualnie obowiązującym Programem Ochrony Środowiska Gminy Kozy jest opracowany w 2010 roku i przyjęty uchwałą Rady Gminy Kozy nr XXXVI/258/2010 z dnia 27 lipca 2010 roku w sprawie przyjęcia Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kozy na lata 2009 – 2016 wraz z „Prognozą oddziaływania na środowisko”.

Główne cele wymienione do realizacji w latach 2009-2016 to:

- przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych,
- ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania.
- stworzenie map glebowych,
- wykorzystanie zasobów wód geotermalnych,
- zagospodarowanie i rekultywacje terenu kamieniołomu,
- upowszechnianie zasad Dobrych Praktyk Rolniczych,
- kontynuacja rozbudowy sieci gazowej,
- wykorzystanie alternatywnych źródeł energii w postaci wód geotermalnych,
- pielęgnacja i konserwacja istniejącej zieleni urządzonej,
- wdrażanie zieleni urządzonej na terenach rekultywowanych,
- tworzenie ścieżek przyrodniczo - dydaktycznych na terenach cennych przyrodniczo i bogatych krajobrazowo.
- wprowadzenie zagadnienia pól elektromagnetycznych do planów zagospodarowania przestrzennego,
- ograniczenie emisji niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego ze źródeł zagrażających zdrowiu ludzi i środowisku przyrodniczemu,

- systematyczne zwiększanie świadomości ekologicznej społeczeństwa gminy,
- zmniejszenie uciążliwości akustycznych występujących na terenie gminy do poziomu akceptowalnego pod względem prawnym i społecznym.

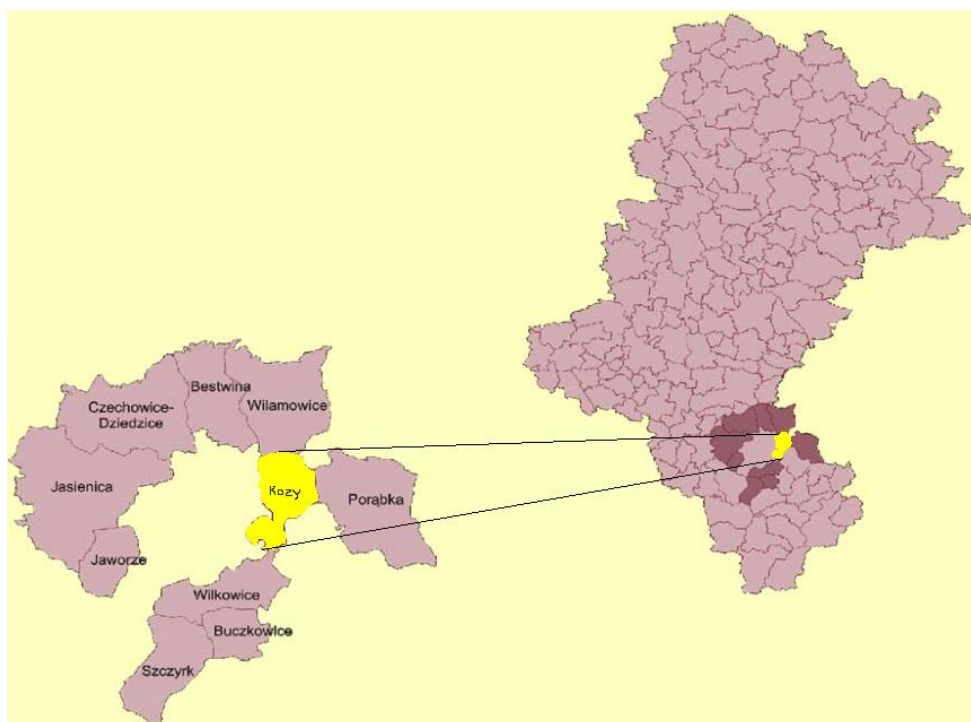
3. Ogólna charakterystyka gminy Kozy

3.1. Położenie

Gmina Kozy jest gminą wiejską położoną w południowo - wschodniej części województwa śląskiego we wschodniej części powiatu bielskiego.

Gmina Kozy graniczy:

- od północy - z gminą Wilamowice należącą do powiatu bielskiego,
- od wschodu - z gminą Kęty należącą do powiatu oświęcimskiego województwa małopolskiego oraz gminą Porąbka należącą do powiatu bielskiego,
- od południa - z gminą Czernichów należącą do powiatu żywieckiego i gminą Wilkowice należącą do powiatu bielskiego,
- od zachodu - z miastem na prawach powiatu Bielsko-Białą.

Rysunek 1 Położenie gminy Kozy na tle województwa śląskiego i powiatu bielskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie mapy zamieszczonej na www.stat.gov.pl, 2014

Gmina Kozy zlokalizowana jest bezpośrednio przy granicy miasta Bielska – Białej, 28 km od Oświęcimia, 27 km od Żywca, 68 km od Katowic i 75 km od Krakowa.

W odległości 46 km do centrum Kóz położony jest Cieszyn, w którym znajduje się największe przejście graniczne południowej Polski.

Gmina składa się formalnie z jednej wsi Kozy, podzielonej na historycznie ukształtowane dzielnice:

- Kozy Dolne,
- Kozy Górne,
- Kozy Małe.

Gmina Kozy była niegdyś obszarem o typowo rolniczym charakterze, w chwili obecnej przybrała typowy charakter miejscowości podmiejskiej o dość zwartej zabudowie.

Ciągły rozwój gospodarczy, turystyczny i kulturalny miejscowości Kozy zawdzięcza w pierwszym rzędzie atrakcyjnemu usytuowaniu w granicach Beskidu Małego u podnóża szczytu Hrobacza Łąka.

Przez teren gminy przebiega:

- droga krajowa:
  - DK nr 52 relacji Bielsko-Biała - Głogoczków (Kraków) - klasy GP o długości na obszarze gminy - ok. 5,1 km.
- drogi powiatowe:
  - 4482S Bielsko-Biała - Kozy - Kęty (klasy L) o długości 4,2 km w obrębie gminy,
  - 4485S Bielsko-Biała - Wilamowice - Jawiszowice (klasy Z) o długości 1,1 km w obrębie gminy,
  - 1403S Bielsko-Biała - Straconka - Międzybrodzie Bialskie (klasy Z) biegnąca wzdłuż południowo - wschodniej granicy gminy na styku z gminą Wilkowice.
- drogi gminne (klasy L i D) o łącznej długości ok. 55,4 km.

3.2. *Ukształtowanie terenu i budowa geologiczna*

Położenie gminy Kozy na styku dwóch mezoregionów fizycznogeograficznych powoduje, że rzeźba terenu gminy jest bardzo urozmaicona.

Teren generalnie opada z południa w kierunku północnym, a deniwelacje sięgają ok. 520 m.

Występują tu dwa typy krajobrazu:

- zajmujący część południową krajobraz gór średnich związany z wzniesieniami Beskidu Małego, określany także jako „krajobraz regła dolnego”, –
- charakterystyczny dla części północnej lekko falisty krajobraz Pogórza z wzniesieniami ostańcowymi określany jako „krajobraz wyżynny na skałach krzemianowych”.

Krajobraz Pogórza nachylony łagodnie ku północy, w kierunku Kotliny Oświęcimskiej, charakteryzuje się generalnie niewielkim nachyleniem z występującymi garbami i wysoczyznami. Większe spadki (10 - 15%) występują lokalnie na stokach wysoczyzn i ostańców oraz w strefach przykrawędziowych. Obszary garbów i wysoczyzn pokryte utworami zwietrzelinowymi (piaszczyste i piaszczysto - gliniaste lub ilaste) z fragmentami utworów lessopodobnych - powstałych na przedpolu lodowca. W dolinach osady aluwialne (w przewadze piaszczysto-gliniaste, żwirowo-piaszczyste i gliniaste) - mady. Wypływające z Beskidu potoki usypały przed jego czołem stożki napływowe łączące się ze sobą i tworzące rzadko zachowany w Karpatach czynny akumulacyjny piedmont. Nad nim wznoszą się w paśmie środkowym gminy charakterystyczne wzgórza ostańców o wysokości od 360 do 430 m n.p.m.

Pod względem tektonicznym gmina Kozy leży w obrębie dużej jednostki geologicznej tj. Zewnętrznych Karpat Fliszowych. Starsze podłoże zbudowane jest głównie z serii fliszu karpackiego. W budowie geologicznej obszaru gminy biorą udział kredowe i trzeciorzędowe utwory fliszu karpackiego, czwartorzędowe utwory lessopodobne, zboczowe, deluwialne oraz czwartorzędowe utwory rzeczne (aluwia).

Obszar o budowie płaszczowinowej ukształtowanej podczas orogenezy alpejskiej sfałdowany w postaci płaszczowin nasuniętych z południa na północ. W miarę przesuwania się ku północy, wiek skał budujących płaszczowiny jest coraz starszy. Gmina Kozy w całości położona jest w obrębie płaszczowiny śląskiej. Skały fliszowe płaszczowiny śląskiej wykazują jednostajny upad w kierunku południowym, stąd bloki Beskidu Małego mają budowę monoklinalną. W obrębie płaszczowiny śląskiej wyróżnić można niższą płaszczowinę cieszyńską oraz wyższą płaszczowinę godulską.

Płaszczowina Cieszyńska buduje prawie całe Pogórze Śląskie znajdujące się w obrębie analizowanej gminy. Miękkie, ciemnoszare i grubo łupiące się, tzw. dolne łupki cieszyńskie, łatwe do zaobserwowania w korytach potoków u podnóża gór, są najstarszymi skałami osadowymi Karpat fliszowych. Wśród zrównanych obszarów łupkowego podłoża sterczą tu niewysokie wzniesienia, zbudowane z odporniejszych wapieni cieszyńskich.

Płaszczowina godulska pojawia się u podnóża Beskidu Małego w postaci warstwy skał:

- łupki wierzowskie
- tzw. warstwy grodziskie lgockie.

Stanowią one najniższe ogniwo płaszczowiny i budują dwa najniższe progi na północnych stokach gór. Ponad nimi sięgają skały dolnych warstw godulskich:

- tzw. niższy oddział to gruboławicowe, gruboziarniste, wapniste piaskowce o szaroniebieskiej barwie na świeżym przełomie oraz drobno- i średnioziarniste zlepieńce,
- wyższy oddział - to cienkoławicowe, drobnoziarniste zielonawe piaskowce glaukonitowe, przekładane zielonymi łupkami.

Najwyższe szczyty to:

- Gaiki,
- Groniczki
- Hrobacza Łąka.

Budują je średnioławicowe, średnio i drobnoziarniste piaskowce godulskie, przekładane szarozielonymi łupkami, wchodzące w skład środkowych warstw godulskich.

Utwory starszego podłoża w procesie wietrzenia tworzą wietrzeliny kamieniste zaglinione oraz wietrzeliny spoiste. W dolnych partiach stoków oraz na zboczach dolin zalegają utwory zboczowe powstałe wskutek przemieszczania się materiału skalnego w dół stoku. Należą do nich rumosze łupków i piaskowców zaglinione gliną piaszczystą, gliną pylastą, gliną pylastą zwięzłą bądź iley. Na powierzchniach płaskich występują warstwy mało spoistych glin pylastych oraz pyłów lessopodobnych łatwo wchłaniających wodę (przy jednoczesnym drastycznym obniżeniu swoich parametrów nośnych).¹

3.3. *Klimat*

Obszar Pogórza na którym zlokalizowana jest gmina Kozy charakteryzuje się bardzo korzystnymi warunkami mezoklimatycznymi. Dotyczy to stoków i grzbietów na wysokościach od 40 do 200 m nad dnami dolin. Są to obszary o łagodnych dobowych wahaniami temperatury i wilgotności powietrza oraz dobrej naturalnej wentylacji i warunkach aerosanitarnych.

Mezoklimat grzbietów, szczytów i stoków Beskidu Małego położonych na wysokościach ponad 300 m nad dnami dolin jest umiarkowanie korzystny. Cechują go dobre warunki aerosanitarnie i naturalna wentylacja, lecz stosunki termiczne i wilgotnościowe są zmienne w zależności od wysokości n.p.m. oraz ekspozycji stoków. Niekorzystnym mezoklimatem odznaczają się dna lokalnych dolin. W ciągu dnia są to obszary silnie nagrzewane i przesuszane, nocą odwrotnie - wychłodzone i bardzo wilgotne. Wentylacja jest słaba, a warunki aerosanitarnie bardzo niekorzystne. W obszarach zabudowanych za podstawowe niekorzystne czynniki klimatyczne, można uznać:

- silne wiatry fenowe, zwłaszcza w okresie wczesnej wiosny i później jesieni, które mogą osiągnąć prędkość ponad 30 m/s,
- spóźnione przymrozki wiosenne oraz występowanie inwersji i mgieł w dolinach,
- obfite opady śniegu zimą oraz długotrwałe, nawalne letnie opady deszczu.

¹ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Kozy, CZĘŚĆ I – UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY, 2013

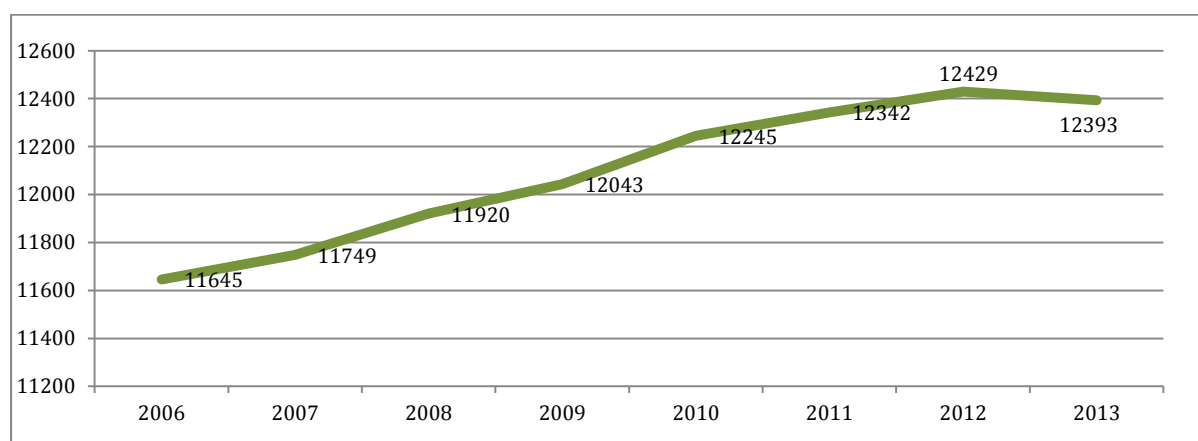

3.4. Otoczenie społeczno - gospodarcze

Gmina Kozy rozciąga się na powierzchni 26,9 km². Stan ludności zamieszkującej gminę na koniec 2013 roku wynosił 12.393 mieszkańców, co oznacza, że gęstość zaludnienia w gminie wynosi 460 osób na km². To więcej niż średnia ilość mieszkańców powiatu bielskiego (343 mieszkańców/km²) i także więcej niż średnia krajowa, która wynosi 118 mieszkańców/km².

Atrakcyjne usytuowanie miejscowości Kozy zachęca do jej odwiedzenia nie tylko w celach turystycznych lecz stanowi interesującą ofertę dla osób pragnących osiedlić się z dala od wielkomiejskiego zgiełku. Dla przedsiębiorców chcących inwestować oczekują tereny o odpowiedniej infrastrukturze technicznej.

Strukturę ilości mieszkańców gminy w perspektywie czasowej zestawiono na wykresie.

Rysunek 2 Liczba mieszkańców gminy Kozy

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl 2013 oraz danych UG Kozy (2013 rok)

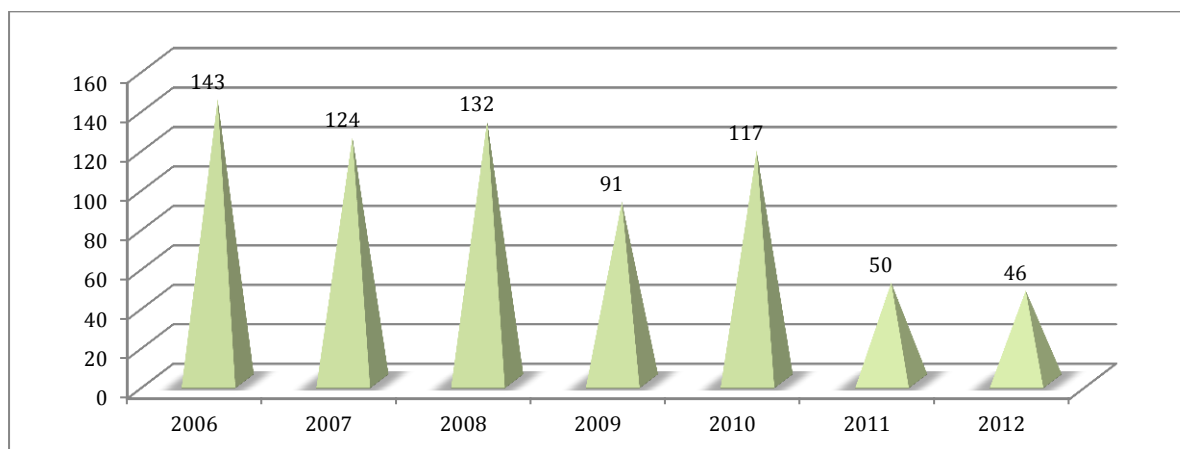
Jak wynika z wykresu przedstawionego powyżej liczba mieszkańców gminy od kilku lat corocznie wzrasta średnio o około 100 mieszkańców, jest to wzrost liczby mieszkańców około 8-9% w skali gminy.

W stosunku do innych miejscowości powiatu bielskiego jest to jedna z większych ludnościowo gmin (6 miejsce na 10 jednostek), a jej mieszkańcy stanowią ok. 8% ogółu mieszkańców powiatu.

Według stanu na koniec 2012 roku ludność w wieku produkcyjnym stanowi około 64,3% całej populacji mieszkańców gminy, ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowi około 18,9%, a w wieku poprodukcyjnym około 16,8%.

Na wzrost liczby ludności ma także wpływ przyrost naturalny, na co składa się ilość urodzeń i zgonów. W latach 2006-2012 liczba urodzeń wahała się w granicach 109-156, natomiast liczba zgonów oscylowała pomiędzy 80 a 127. Oznacza to, iż przyrost naturalny w ciągu ostatnich 8 lat zawsze był dodatni. Jak wspomniano wcześniej gmina Kozy od około 10 lat staje się sypialną miasta Bielska – Białej, co wynika z atrakcyjnej lokalizacji i bliskości do zakładów pracy, biur i placówek handlowo – usługowych. W związku z tym saldo migracji także jest dodatnie, co zobrazowano na wykresie poniżej.

Rysunek 3 Saldo migracji na obszarze gminy Kozy w latach 2006-2012

Źródło: GUS, 2013

Na podstawie danych demograficznych można zauważyć następujące zmiany w strukturze demograficznej gminy Kozy:

- liczba mieszkańców gminy na przestrzeni ostatnich ośmiu lat utrzymuje tendencję 8-9% stałego wzrostu liczby ludności w skali roku,
- przyrost naturalny na terenie gminy na przestrzeni ostatnich 8 lat wykazuje stałą dodatnią tendencję, osiągając maksimum (+13) w 2012 roku oraz minimum (+9) w roku 2008;
- liczba urodzeń utrzymuje się na stałym poziomie (140-150), także liczba zgonów kształtuje się w ostatnich latach na porównywalnym poziomie (około 100),
- saldo migracji przez ostatnie 8 lat także jest dodatnie od +40 do +140.

Trendy demograficzne na terenie gminy Kozy będą zależeć w głównej mierze od napływu mieszkańców spoza granic gminy – z terenu miasta Bielska – Białej, a także od wzrostu przyrostu naturalnego. Prognozuje się iż w miarę upływu czasu mocno zaludniona gmina przestanie być atrakcyjnym terenem do nowych osiedleń i liczba mieszkańców przestanie rosnąć i ustabilizuje się na stałym poziomie.

Oprócz nowych osiedleń na terenie gminy rozwija się także przedsiębiorczość. Potwierdzeniem rozwoju gospodarczego gminy jest fakt, iż na ok. 3200 domów mieszkalnych zarejestrowanych jest ok. 1.300 małych i średnich podmiotów gospodarczych.²

Na analizowanym terenie według danych GUS z 30 grudnia 2013 roku zarejestrowane są 462 podmioty gospodarki narodowej. Przeważająca ilość firm (99%) funkcjonuje w sektorze prywatnym, są to głównie osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (1289 działalności gospodarczych). Na obszarze gminy zarejestrowane są 53 spółki handlowe, 6 spółdzielni, 2 fundacje oraz 18 stowarzyszeń.

Głównymi zakładami pracy są:

- Zakład Materiałów Ściernych „Klingspor”,
- Zakład Urządzeń Chłodniczych i Klimatyzacji „Klimors”,
- Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „Tyrex”,
- „Anga” - Uszczelnienia Mechaniczne Spółka z o.o.,
- Rzeźnia „Kapecki”.

² GUS, 2014

3.5. Turystyka i rekreacja

Ciągły rozwój gospodarczy, turystyczny i kulturalny gmina Kozy zawdzięcza w pierwszym rzędzie atrakcyjnemu usytuowaniu w granicach Beskidu Małego u podnóża szczytu Hrobacza Łąka, a także bliskości miasta Bielska – Białej.

Dobra komunikacja - korzystne połączenia drogą krajową i linią kolejową z miejscowościami Śląska i Krakowem decyduje o atrakcyjności tych terenów pod względem turystyczno-wypoczynkowym. Gmina posiada dobre warunki do rozwoju turystyki pieszej, rowerowej i motorowej oraz wypoczynku sobotnio - niedzielnego. Kompleksy leśne na terenie parku krajobrazowego są atrakcyjne dla grzybiarzy i zbieraczy runa leśnego, a także dla miłośników polowań. Na terenie gminy, zwłaszcza na stokach tutejszych gór występuje zabudowa letniskowa, której właścicielami są przede wszystkim mieszkańcy Bielska-Białej i innych miast województwa śląskiego.³

Warunki do uprawiania turystyki rowerowej i tradycyjnej turystyki pieszej stwarza sieć szlaków:

- szlak żółty - stacja kolejowa Kozy - centrum Kóz - przełęcz U Panienki - góra Hrobacza Łąka - Żarnówka Duża (gm. Czernichów),
- szlak czerwony tzw. mały szlak beskidzki relacji: Bielsko-Biała (Straconka) - góra Gaiki - przełęcz U Panienki - Hrobacza Łąka - rezerwat Zasolnica - Żarnówka Mała - góra Żar (gm. Czernichów),
- szlak niebieski - Żarnówka Mała (gm. Czernichów) - rezerwat Zasolnica - Bujakowska Góra - stoki Hrobaczej Łąki - dalej wspólnie ze szlakiem żółtym do stacji kolejowej Kozy,
- szlak czarny - Bielsko-Biała (Lipnik) - stoki góry Groniczek - przełęcz U Panienki,
- szlak niebieski - Bielsko-Biała (Lipnik) - góra Gaiki - dalej przełęcz Przegibek - góra Magurka (Wilkowicka) - góra Czupel – Czernichów,
- szlak zielony - Gaiki - Nowy Świat - Żarnówka Duża - Porąbka,
- szlak „Papieski” - Kozy - kapliczka U Panienki - Kamieniołom „Kozy” - Hrobacza Łąka - przełęcz U Panienki - Groniczek - Gaiki - przełęcz Przegibek - Magurka - przełęcz Łyse - Straconka.

W obszarze gminy wyznaczono także trasę rowerową zrealizowaną w ramach europejskiego projektu transgranicznego „Trasy rowerowe w powiecie bielskim”. Trasa powiązana z Pisarzowicami (gmina Wilamowice) i miastem Bielsko-Biała prowadzi ulicami: Krańcową, Sadową, Chmielową, Pod Grapą, Młyńską i Nadbrzeżną. Sieć szlaków turystycznych i tras rowerowych w miarę środków finansowych jest uzupełniana, co przyczynia się do rozwoju funkcji turystycznej gminy.

Przez teren gminy przebiega ścieżka rowerowa – historyczno – przyrodnicza w Beskidzie Małym Porąbka - Chrobacza Łąka – Kozy kamieniołom – Bujaków – Porąbka o łącznej długości około 20 km.

W 2012 roku Platan z Kóz został zwycięzcą w ogólnopolskim konkursie pod hasłem „Drzewo Roku 2012”.

Centrum działań kulturalnych w gminie Kozy stanowi Dom Kultury dysponujący salą bankietowo-widowiskową, salami wykładowymi, galerią sztuki. Dom Kultury skupia uzdolnioną artystycznie młodzież w kilku kołach zainteresowań. Sztandarowym zespołem jest Młodzieżowa Orkiestra Dęta. Ponadto Dom Kultury jest siedzibą licznych organizacji i stowarzyszeń.

Na terenie gminy realizowany jest projekt dotyczący tworzenia przestrzeni dla kultury i sztuki bez granic - Modernizacja teatru lalek w Żylinie oraz pałacu Czeczów w Kozach całkowity koszt wyniesie około 7,5 mln zł.- Projekt współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka 2007 – 2013

³ www.kozy.pl

OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA

4. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody

4.1. Ochrona przyrody i krajobrazu

Cel długookresowy do roku 2021:

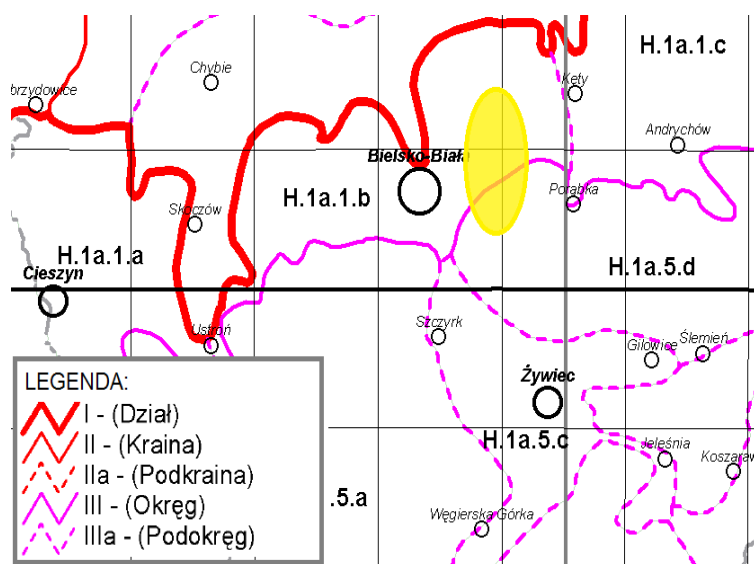
Zahamowanie strat różnorodności biologicznej, ekosystemów i krajobrazu.

Kierunki działań na lata 2014 – 2021:

- Intensyfikacja działań na rzecz tworzenia nowych obszarów i obiektów prawnie chronionych.
- Wspieranie aktywności społecznej na rzecz ochrony różnorodności biologicznej.
- Realizacja programów edukacyjnych oraz rozwój bazy dydaktycznej edukacji przyrodniczej.
- Wspieranie działań na rzecz ochrony najwartościowszych, nieprzekształconych zespołów i fragmentów krajobrazów.⁴

STAN AKTUALNY

Zgodnie z przyrodniczo – leśną regionalizacją Polski, część środkowa i północna gminy Kozy położona jest w podokręgu Bielskim (H.1a.1.b.), okręg Pogórza Śląskiego, Kraina Karpat Zachodnich, Dział Zachodniokarpacki, natomiast część południowa w podokręgu Beskidu Małego (H.1a.5.d), okręg Beskidzki.

Rysunek 4 Podział geobotaniczny obszaru gminy Kozy

Źródło: Matuszkiewicz J.M., 1994, 42.5. Krajobrazy roślinne i regiony geobotaniczne 1:2 500 000. 1. Krajobrazy roślinne, 2. Regiony geobotaniczne (w:) Atlas Rzeczypospolitej Polskiej, IGiPZ PAN, Główny Geodeta Kraju, Warszawa

⁴ Cele nadrzędne pochodzą z projektu aktualizacji POS dla Powiatu Bielskiego, 2014

W piętrze pogórza naturalnym zbiorowiskiem leśnym jest grąd właściwy (zespoły dębowo - grabowe) a w sąsiedztwie koryt rzecznych - olsy jesionowe (lasy łęgowe olchowo - jesionowe). Odpowiednikiem łąkowym siedlisk leśnych są łąki świeże albo grądowe. Zbiorowiska nieleśne o największym zróżnicowaniu występują w sąsiedztwie cieków oraz na terenach podmokłych. Są one często bardzo bogate florystycznie i wartościowe pod względem przyrodniczym, co dotyczy zwłaszcza łąk związanych z siedliskami wilgotnymi, na których terenie spotyka się liczne rzadkie i chronione gatunki roślin wraz z bogatą fauną.

W piętrze regła dolnego na stokach Gaików, Groniczka i Hrobaczej Łąki naturalnymi zbiorowiskami są: buczyna karpacka i bór jodłowo - świerkowy. Najlepiej zachowane fragmenty zbiorowisk leśnych w obrębie Beskidu Małego położone są w miejscach trudno dostępnych i cechują się dużym zwarcie, co umożliwia bytowanie i migracje wielu gatunkom fauny i flory.

Do charakterystycznych zbiorowisk roślinnych gminy Kozy należą również kępy zakrzewień i zadrzewień śródpolnych, które są szczególnie istotne dla zachowania bioróżnorodności obszaru. Zadrzewienia i zakrzewienia, podobnie jak tereny leśne wpływają na równowagę ekologiczną, zatrzymują wodę i hamują erozję, są miejscem lęgowym wielu gatunków zwierząt: owadów, ssaków i ptaków, pełnią funkcje korytarzy ekologicznych oraz istotną rolę w krajobrazie gminy.

Kompleksy leśne Beskidu Małego i tereny otwarte Pogórza są miejscem występowania wielu gatunków zwierząt. Z największych ssaków występują tu jelen, dzik i sarna. Do pospolitych zwierząt należą m.in.: jeź, zając, lis, kuna leśna, łasica, rzadziej borsuki. Z najmniejszych drapieżników występują ryjówki: górskie i aksamitne oraz rzęsortka rzeczka. Wśród gryzoni najczęściej spotykana jest wiewiórka. Gady reprezentowane są przez żmiję zygzakowatą, jaszczurkę żyworodną, jaszczurkę zwinkę, zaskronca i padalca.

Spośród chronionych gatunków owadów stwierdzono obecność przedstawicieli: trzmieľa (Bombus), pazia królowej (Papilio machaon), szlaczkonie szafrańca (Colias myrmidone), czerwonożyłka nieparka (Lycaena dispar), mieniaka strużnika (Apatura ilia), mieniaka tęczowca (Apatura iris), liszkarza mniejszego (Calosoma inquisitor), liszkarza tęcznika (Calosoma sycophanta), jelonka rogacza (Lucanus cervus), kozioroga dobosza (Cerambyx cerdo), nadobnicy alpejskiej (Rosalia alpina).

Na terenie gminy obserwowano występowanie następujących kręgowców podlegających ochronie prawnej, których obecność świadczy o wysokich walorach niektórych jej fragmentów:

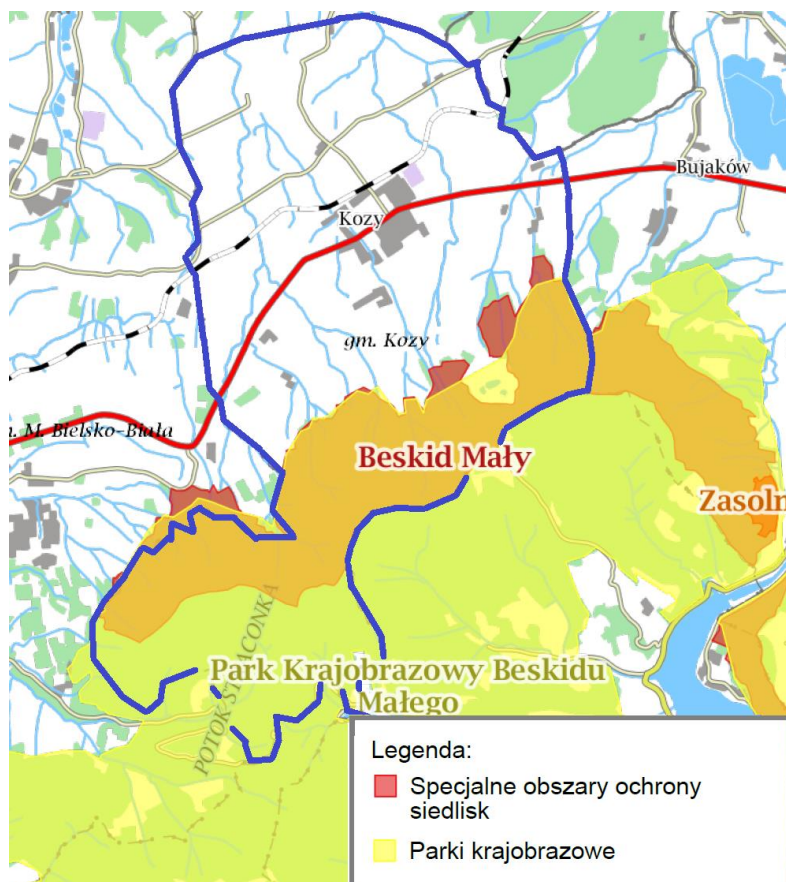
- ryby: głowacz przegopłety (Cottus poecilopus),
- płazy: ropucha szara (Bufo bufo), ropucha zielona (Bufo viridis), traszka górskie (Triturus alpestris), kumak górski (Bombina variegata), rzekotka drzewna (Hyla arborea), traszka zwyczajna (Triturus vulgaris), traszka górskie (Triturus alpestris), żaba trawna (Rana temporaria), żaba wodna (Rana esculenta), żaba jeziorkowa (Rana lessonae),
- gady: jaszczurka zwinka (Lacerta agilis), jaszczurka żyworodna (Lacerta vivipara), padalec zwyczajny (Anguis fragilis), zaskroniec zwyczajny (Natrix natrix),
- ptaki: muchołówka białoszyja (Muscicapa albicollis), bocian czarny (Ciconia nigra), zimorodek (Alcedo atthis), płomykówka (Tyto alba),
- ssaki: nocek duży, podkowiec mały, ryś, wilk, wydra.

Według opracowań przyrodniczych do projektu Parku Krajobrazowego w Beskidzie Małym zinventaryzowano dotąd 36 gatunków ssaków, 111 gatunków ptaków lęgowych, 5 gatunków gadów, 15 gatunków płazów i 42 gatunki ryb.

4.1.1. Formy ochrony przyrody

Obiekty i obszary chronione, wymienione w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627) na terenie gminy Kozy przedstawiono na mapie poniżej.

Rysunek 5 Obszary chronione na terenie gminy Kozy

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy>

Park Krajobrazowy Beskidu Małego wraz z otuliną - utworzony Rozporządzeniem Nr 9/98 Wojewody Bielskiego z dnia 16.06.1998 r. (Dz. Urz. Woj. Bielskiego Nr 9 poz. 110). Południowa i południowo - zachodnia, nie zainwestowana część gminy (część górską zalesioną), wchodzi w skład Parku, pas terenu przylegający od strony północnej do jego granicy znajduje się na obszarze otuliny Parku. Park zajmuje w gminie powierzchnię 1050 ha, otulina - 165 ha. Wszelkie prace inwestycyjne prowadzone na terenie Parku opiniuje Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego w Katowicach. W latach 2012 – 2013 ZPKWŚ opiniował 9 wniosków dotyczących inwestycji na terenie gminy Kozy, w obszarze Parku Krajobrazowego Beskidu Małego.

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 PLH240023 „Beskid Mały” - występuje na terenie gminy Kozy w grupie górskiej Czupel - Gaiki - Groniczek - Hrobacza Łąka, na powierzchni ok. 686 ha. Na terenie obszaru Natura 2000 udokumentowano 14 siedlisk spośród siedlisk przyrodniczych wymienionych w załączniku I do Dyrektywy rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory. Są to m.in. żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*: kod 9130), kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagenion*: kod 9110), górskie bory świerkowe (*Piceion abietis* zbiorowiska górskie: kod 9410), górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardion* - płaty bogate florystycznie: kod 6230), niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*: kod 6510). Znajdują się tu ponadto gatunki wymienione w załączniku II do wspomnianej Dyrektywy (7 gatunków ssaków, 2 gatunki płazów i 2 gatunki roślin). Występuje tu szereg innych ważnych gatunków roślin i zwierząt. Docelowo

zgodnie z dyrektywami unijnymi, wyznaczone w ramach sieci Natura 2000 tereny cenne przyrodniczo winny być poddane ochronie. Celem tworzenia sieci jest ochrona różnorodności biologicznej poprzez zachowanie siedlisk naturalnych oraz gatunków dzikiej flory i fauny, będących przedmiotem zainteresowania Wspólnot Europejskich, w stanie sprzyjającym ochronie w ich naturalnym zasięgu. Wyznaczenie obszaru Natura 2000 ma istotny wpływ na kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy.

Na terenie gminy Kozy nie ustanowiono pomników przyrody ożywionej i nieożywionej. Sporządzona dokumentacja ewidencyjna dla zabytkowego parku przysiółkowego w centrum Kóz zidentyfikowała w nim kilka drzew o wymiarach pomnikowych (dęby, jesiony, lipy, kasztanowce, buki i jeden platan). Wymienione drzewa zasługują na objęcie ich ochroną jako pomniki przyrody. Dotyczy to zwłaszcza platana, który ze względu na swoje unikatowe walory, został uznany za „Drzewo Roku 2012” w ogólnopolskim konkursie ogłoszonym przez jedną z organizacji ekologicznych.

W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Kozy zaproponowano do objęcia ochroną:

- projektowany rezerwat „Gaiki” - o powierzchni 31,44 ha, w tym na terenie gminy Kozy - 15,33 ha,
- projektowany rezerwat leśny „Dolina Pisarzówki” - o powierzchni ok. 12,60 ha,
- projektowane jako stanowisko dokumentacyjne „Kamieniołom Kozy” w południowej części gminy, nieczynny kamieniołom piaskowca na stokach Hrobaczej Łąki.

Zachowanie ciągłości lokalnych i ponadlokalnych „korytarzy” i „węzłów” ekologicznych (kompleksy leśne, zabytkowe założenia zieleni parkowej i inne elementy krajobrazu kulturowego), wyznaczenie obszarów dla rozwoju funkcji rekreacyjno – wypoczynkowych, nowe obiekty i obszary chronione – to główne wskaźniki osiągnięcia stanu docelowego w dziedzinie ochrony przyrody i krajobrazu. Dla ochrony całości dziedzictwa przyrodniczego gminy oraz kształtowania systemu terenów zieleni należy podjąć następujące działania:

- utrzymanie walorów i funkcji obszarów objętych ochroną prawną,
- obejmowanie ochroną prawną obszarów i obiektów najbardziej wartościowych przyrodniczo – 2 rezerваты, pomnik przyrody,
- dostosowanie terenów leśno - wodnych do pełnienia funkcji rekreacyjno – wypoczynkowej,
- tworzenie terenów zieleni urządzonej (skwery, zieleńce); zagospodarowanie zielenią otoczenia gminnych obiektów użyteczności publicznej oraz rewitalizacja wybranych cennych zespołów i założeń zieleni w obiektach zabytkowych do celów rekreacyjno – wypoczynkowych,
- wspieranie proekologicznych działań Nadleśnictwa Bielsko w realizacji obecnie obowiązujących planów urządzania lasu oraz „programów ochrony przyrody”,
- współpraca z Zespołem Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego w zakresie edukacji ekologicznej, w tym organizacja konkursów i akcji: Konkurs Wiedzy Ekologicznej, Ogólnopolski Konkurs Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski, Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata,
- zachowanie różnorodności biologicznej ekstensywnie użytkowanych agrocenoz, kompleksów stawów – wdrażanie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych, promocja agroturystyki, kwalifikowanych form rekreacji (wędkarstwo), turystyki pieszej, rowerowej, ukierunkowanej na aktywny odbiór walorów przyrodniczych i krajobrazowo – kulturowych (ścieżki przyrodniczo – dydaktyczne; punkty atrakcyjnych stanowisk roślin i siedlisk zwierząt),
- unikanie nadmiernej intensyfikacji rolnictwa (konieczne utrzymanie istniejących jeszcze zadrzewień śródpolnych, miedz, pasów zadrzewień wśród cieków itp.),
- wsparcie działań mieszkańców i instytucji w zakresie ochrony czynnej wybranych gatunków fauny i flory (m.in. ochrona siedliska ptaków, ochrona siedlisk roślin chronionych, akcje edukacyjne w szkołach, promujące np. ideę „opiekunów przyrody”),

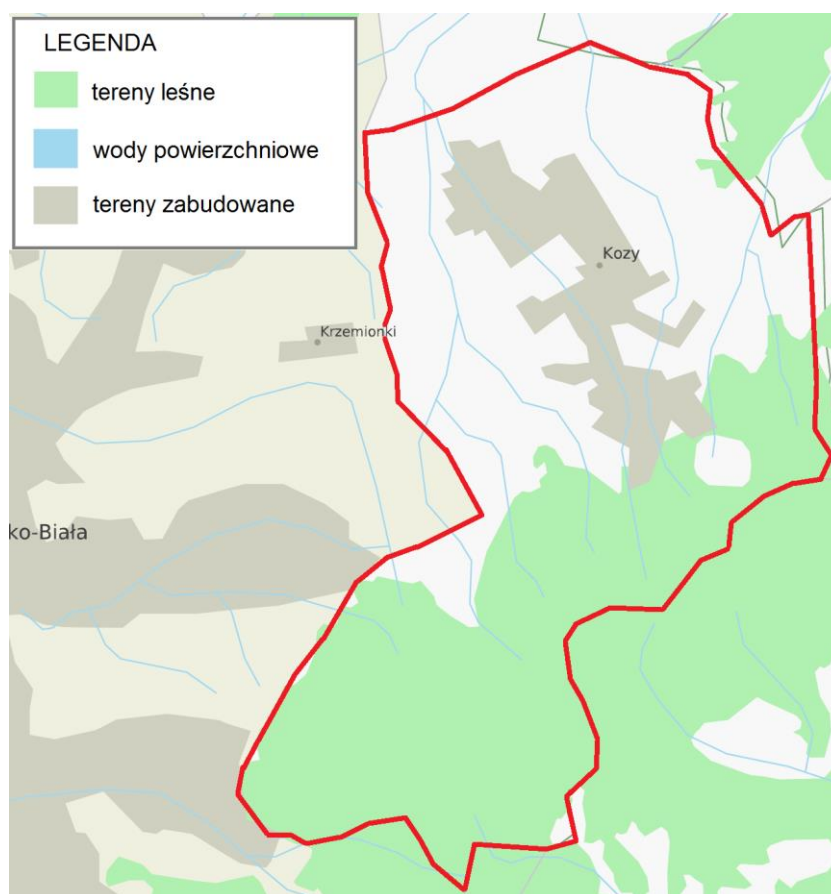
Dla osiągnięcia stanu docelowego w zakresie ochrony przyrody niezbędne staje się również stałe podnoszenie świadomości ekologicznej społeczności lokalnej: dzieci, młodzieży i dorosłych poprzez programy zintegrowanej edukacji ekologicznej, koordynowanej przez lokalne organizacje i stowarzyszenia lub własną aktywność gminy w tym zakresie.

4.2. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

Lasy w gminie Kozy położone są w:

- V – Śląskiej krainie przyrodniczo – leśnej, dzielnicy 6 – Kędzierzyńsko – Rybnickiej,
- VIII – Karpackiej krainie przyrodniczo – leśnej, dzielnicy 1 – Beskidu Śląskiego i Małego.

Ogólna powierzchnia lasów i gruntów leśnych na terenie gminy Kozy - wg danych ewidencyjnych na dzień: 31.12.2013 r. - 1053,4 ha, lasy publiczne stanowiły 994,4 ha, w tym: 984,9 ha – w administracji Lasów Państwowych (Nadleśnictwo Bielsko w obrębie Kozy 460,92 ha a w obrębie Straconka 521,22 ha). Od 1995 roku lasy Nadleśnictwa Bielsko wraz z lasami nadleśnictw Ustroń, Wisła i Węgierska Górka wchodzi w skład Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Beskidu Śląskiego”. Lasy prywatne zajmują powierzchnię ok. 59,0 ha.

Rysunek 6 Obszary leśne na terenie gminy Kozy

Źródło: PGL Lasy Państwowe

W lasach państwowych występują głównie zespoły buczyn karpackich i świerków, można również spotkać jodły, modrzewie, jawory, brzozy i leszczyny. Gatunkami głównymi w lasach nadleśnictwa są: Św - 47,5% i Bk - 21,5%. W mniejszym udziale występują Brz - 9,1%, So - 8,8%, Db - 4,7%, Md - 2,8% oraz domieszkowo Jd, Ol, Jw, Lp, Js, Dgl, Wzg i inne.

Dominujące typy siedliskowe lasu i związane z nimi gospodarcze typy drzewostanu to:

- LMG - 49%, Md-Św-Bk,
- BMG - 16%, Bk-Md-Św,
- LMW - 13%, So-Db,
- Lwyż - 10%, Db-Bk,
- LG - 5%, Św-Bk,
- LMwyż-4%, Db-Md-Bk.

Praktycznie cała powierzchnia leśna skupiona jest w południowej części gminy, na stokach Beskidu Małego w paśmie Czupła, Gaików, Kopców, Groniczka i Hrobaczej Łąki, głównie w postaci dużego, zwartego kompleksu leśnego o powierzchni powyżej 900 ha. Obecność dużych i zwartych kompleksów leśnych wskazuje na wysoką racjonalność i efektywność, z przyrodniczego i ekonomicznego punktu widzenia, gospodarki leśnej.

Lasom na terenie gminy przyznano następujące kategorie ochronności:

- lasy wodochronne - występujące u źródeł rzek i potoków, pełniące funkcje ochrony obszarów źródłiskowych,
- lasy wodochronne - występujące wzdłuż rzek i potoków pełniące funkcje przeciwpowodziowe i retencji wód,
- lasy uszkodzone na skutek działalności przemysłu - cały obszar.

Lasy ochronne o powierzchni ok. 985,2 ha stanowią własność Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Bielsko.

4.3. Ochrona powierzchni ziemi i gleb

Cel długookresowy do roku 2021:

Racjonalne wykorzystywanie zasobów glebowych

Kierunki działań na lata 2014-2021:

- Upowszechnianie informacji dotyczących zasad dobrych praktyk rolniczych oraz upraw ekologicznych.
- Wspieranie monitoringu jakości gleby wraz z prowadzeniem bazy danych zawierającej wyniki badań jakości gleby i ziemi.
- Wspieranie działań mających na celu zapobieganie zakwaszeniu gleb.
- Włączenie się do systemu identyfikacji terenów poprzemysłowych oraz aktualizacja bazy danych.
- Wspieranie działań mających na celu rekultywację gleb zdegradowanych.⁵

STAN AKTUALNY

Obowiązek prowadzenia monitoringu gleby i ziemi w ramach państwowego monitoringu środowiska wynika z zapisów art. 26 oraz art. 109 ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013r., poz. 1232) przy czym prowadzenie okresowych badań, jakości gleby i ziemi należy do zadań własnych starosty.

Szczegółowymi badaniami potwierdzonymi odpowiednią dokumentacją należy każdorazowo objąć obszary, na których doszło do awarii i niekontrolowanej emisji oraz migracji zanieczyszczeń do gleb.

⁵ Cele nadrzędne pochodzą z projektu aktualizacji POS dla Powiatu Bielskiego, 2014

W ostatnich latach Powiat Bielski nie prowadził na terenie gminy Kozy żadnych badań gleb. Według założonego harmonogramu prac Starostwa w tym zakresie zadanie to przewidziane jest do realizacji na lata 2014-2016.⁶

W gminie występuje znaczne zróżnicowanie typologiczne, gatunkowe i rodzajowe gleb. Przestrzenna zmienność ich występowania uwarunkowana została urzeźbieniem terenu, właściwościami czynników glebotwórczych, warunkami klimatycznymi, stosunkami wodnymi oraz szatą roślinną.

Ogólnie gleby w gminie zalicza się do „gleb terenów górzystych i podgórskich”, typy gleb występujące na analizowanym obszarze na poszczególnych rodzajach powierzchni terenu podzielić można na:

- na terenach płaskich i zboczach o ekspozycjach południowych występują gleby brunatne wylugowane lub kwaśne wytworzone z glin, piasków lub pyłów ilastych,
- na całym obszarze występują gleby bielcowe i pseudobielcowe wykształcone w postaci glin lekkich, średnich lub ciężkich,
- w dnach większych dolin występują mady brunatne wytworzone z osadów aluwialnych,
- w nieckowatych i płaskodennych dolinkach bocznych i obniżeniach terenowych występują gleby brunatne namyte wykształcone pod wpływem nadmiernego uwilgotnienia,
- na podłożu skał wapiennych występują rędziny wytworzone na warstwie skał węglanowych, powstałe ze zwietrzliny skały wapiennej.

Na terenach pokrytych roślinnością leśną dominują gleby pseudobielcowe, a także bielcowe właściwe i brunatne bielcowane związane z wprowadzeniem monokultur świerkowych oraz fragmentarycznie brunatne kwaśne powstałe pod wpływem pierwotnych lasów liściastych.⁷

Większość terenów gruntów rolnych w Gminie Kozy cechuje wysoka III i IV klasa bonitacyjna gleb.

4.3.1. Użytkowanie i wykorzystanie terenów rolniczych

Według danych statystycznych gmina Kozy zajmuje obszar 2.690 ha, z czego prawie 38% zajmują lasy i grunty leśne i ok. 37% użytki rolne. Resztę zajmują grunty pozostałe i nieużytki, w tym tereny zainwestowane.

Na tle powiatu gmina charakteryzuje się dużo wyższym poziomem lesistości, niższym udziałem użytków rolnych i wyższym odsetkiem gruntów pozostałych, na które składają się przede wszystkim grunty trwale zabudowane o pow. około 556 ha (82% gruntów pozostałych).

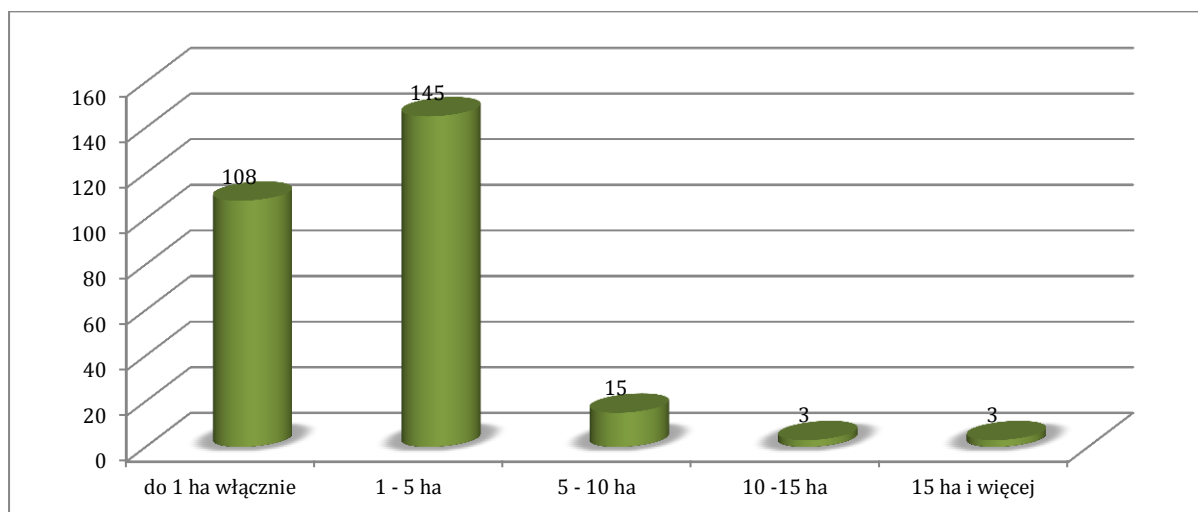
W rolnictwie funkcjonują tylko gospodarstwa indywidualne, według danych ze Spisu Rolnego przeprowadzonego w 2010 roku wynika iż grunty w gospodarstwach to 676,63 ha. Na terenie gminy funkcjonuje 247 gospodarstw, wynika z tego iż średnia powierzchnia gospodarstwa wynosi około 2,4 ha. W 197 gospodarstwach prowadzona jest produkcja rolnicza, co oznacza iż w 28,1% gospodarstw nie prowadzi się działalności rolniczej.

Analizując gospodarstwa i ich powierzchnię, można stwierdzić, iż najwięcej bo około 92% jest gospodarstw nie przekraczających powierzchni 5 ha, gospodarstwa o powierzchni nie przekraczającej 1 ha czyli tzw. działki rolne stanowią około 39,4% wszystkich gospodarstw.

Strukturę wielkościową gospodarstw zestawiono na wykresie zamieszczonym poniżej.

⁶ Pismo Starostwa Powiatowego w Bielsku – Białej, maj 2014

⁷ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Kozy, CZĘŚĆ I – UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY, 2013

Rysunek 7 Struktura wielkościowa gospodarstw rolnych na terenie gminy Kozy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze Spisu Rolnego 2010

Powierzchnia wszystkich gospodarstw rolnych wynosiła w 2010 roku 676,63 ha, natomiast powierzchnia użytkowana rolniczo to 587 ha.

Grunty pod zasiewami według danych z 2010 roku występują w 103 gospodarstwach o łącznej powierzchni 276,49 ha.

W 273 gospodarstwach są użytki rolne, w tym w dobrej kulturze w 194 gospodarstwach, w 45 gospodarstwach prowadzi się uprawy trwałe, w 54 gospodarstwach grunty są ugorowane lub przeznaczone na uprawy zielone, w 42 gospodarstwach prowadzone są uprawy sadownicze, w 22 gospodarstwach prowadzi się uprawę ogrodów przydomowych, w 93 gospodarstwach występują łąki, w 24 pastwiska, a w 79 uprawy leśne.

Powierzchnia zasiewów wynosi 276,49 ha, z czego 211,51 ha obsiewa się zbożami (najwięcej pszenica ozima 90 ha oraz owsem 51 ha), 11,51 ha obsadzanych jest ziemniakami, 22,07 ha roślinami przemysłowymi, a na 22,01 ha sieje się rzepak i rzepik.⁸

Według Spisu Rolnego na terenie gminy Kozy w 99 gospodarstwach hoduje się zwierzęta gospodarskie. W sumie jest to 136 SD. Poszczególne zwierzęta hodowane w 2010 roku wg danych Spisu Rolnego to głównie:

- bydło – w 18 gospodarstwach 58 sztuk,
- trzoda chlewna – w 15 gospodarstwach 81 sztuk,
- konie w 11 gospodarstwach 23 sztuki,
- drób w 86 gospodarstwach 3224 sztuki.⁹

W 48 gospodarstwach rolnicy pracują z pomocą ciągników, w sumie podczas Spisu Rolnego zewidencjonowano ich 57 sztuk.

W 91 gospodarstwach stosowane są nawozy mineralne, w tym azotowe w 74 gospodarstwach, fosforowe w 3 gospodarstwach, potasowe w 5 gospodarstwach, wieloskładnikowe w 76 gospodarstwach oraz w 18 gospodarstwach prowadzi się wapnowanie gleb. Średnio nawożenie mineralne stosowane jest w dawkach 59 kg/ha, natomiast wapnowanie w dawkach 11,1 kg/ha.

Według Spisu Rolnego przeprowadzonego w 2010 roku 197 gospodarstw domowych utrzymuje się wyłącznie z działalności rolniczej.

W miarę upływu czasu obserwuje się coraz większy odsetek zaniechania działalności rolniczej

⁸ Spis Rolny 2010

⁹ Spis Rolny 2010

i przekwalifikowywanie gruntów rolnych na cele zabudowy mieszkaniowej, letniskowej i usługowej.

4.3.2. Badania gleb

Obowiązek prowadzenia monitoringu, obserwacji zmian i oceny jakości gleby i ziemi w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska wynika z zapisów art. 26 ustawy – Prawo ochrony środowiska. Kryteria oceny określone są na podstawie delegacji w art. 105 cytowanej ustawy, w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. z 2002 r. Nr 165, poz. 1359). Zakres badań „Monitoring chemizmu gleb ornych Polski” określają trzyletnie Programy Państwowego Monitoringu Środowiska.

Dla rolników z terenu gminy Kozy Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Bielsku – Białej przedstawił propozycję badań gleb na określenie odczynu oraz przeprowadzenie wapnowania. Działanie to nie zostało zrealizowane gdyż zainteresowany był jeden rolnik, który wykonał badania na własny koszt.

Badania gleb na obszarze powiatu prowadzone są w oparciu o „Monitoring chemizmu gleb ornych Polski”, który stanowi podsystem Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi. Na terenie powiatu bielskiego w ramach monitoringu nie przeprowadzano badań gleb.

Najbliżej zlokalizowane punkty znajdują się na terenie gminy Goczałkowice-Zdrój (powiat pszczyński), na terenie Bielska-Białej oraz na terenie Żywca i Węgierskiej Górki (powiat żywiecki), a także na terenie Wadowic (powiat wadowicki województwa małopolskiego).

Wyniki badań wskazują na nieznaczne przekroczenia wartości kadmu i cynku oraz wyraźnie przekroczona zawartości wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych 9WWA na terenie miasta Bielska Białej (w latach 1995-2010), na terenie Żywca (w latach 1995-2005) oraz w latach 2010-2012 na terenie Wadowic.¹⁰

Wyniki badań pozostałych próbek wskazywały na brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów metali ciężkich zarówno na obszarze Węgierskiej Górki jak i Goczałkowic - Zdroju.¹¹

Mimo, iż wyniki te nie reprezentują stanu gleb na terenie gminy Kozy, pokazują jednak jak wygląda stan gleb w bliskiej odległości od zakładów produkcyjnych zlokalizowanych w Bielsku – Białej, Żywcu czy w Wadowicach oraz wśród koncentracji ruchu komunikacyjnego.

Na terenie gminy Kozy nie było wykonywanych badań gleb, na podstawie wykonanych przez IUNG badań w latach 2010-2012 można zatem jedynie przypuszczać, iż zawartości metali ciężkich i pierwiastków śladowych oraz w szczególności węglowodorów aromatycznych są niższe niż na terenie Bielska - Białej i gleby kwalifikują się do wszelkich upraw.

4.3.3. Instytucje do obsługi rolnictwa

Na obszarze gminy oraz powiatu bielskiego funkcjonują podmioty mające na celu obsługę rolnictwa, które poprzez swoje działania zachęcają rolników do kontynuowania produkcji, nie odłogowania gruntów ornych, a także inspirują do starania się o pozyskanie środków finansowych na produkcję rolniczą.

Jednym z takich podmiotów jest Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Śląski Oddział Regionalny w Częstochowie. W ramach swojej działalności realizuje Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Biuro Regionalne pełni rolę podmiotu wdrażającego dla działań takich jak:

- korzystanie z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów,
- wspieranie gospodarowania na obszarach górskich oraz na innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania,
- programy rolno środowiskowe,
- zalesianie gruntów rolnych oraz zalesianie gruntów innych niż rolne,

¹⁰ Monitoring chemizmu gleb Polski, 2012

¹¹ Monitoring chemizmu gleb Polski, 2012

- renty strukturalne.

Agencja Restrukturyzacji wypłaca rolnikom w ramach złożonych wniosków środki na realizację programów rolnośrodowiskowych. Środki finansowe pochodziły z funduszu EFRROW. W latach 2008-2013 rolnicy z terenu gminy Kozy złożyli 21 wniosków na realizację pakietów rolnośrodowiskowych.

Były to 4 pakiety rolnośrodowiskowe i w ramach nich 8 wariantów:

- Pakiet nr 2 - Rolnictwo ekologiczne w ośmiu wariantach,
- Pakiet nr 3 – Ekstensywne trwałe użytki,
- Pakiet nr 5 – Ochrona zagrożonych gatunków ptaków i siedlisk przyrodniczych na obszarach Natura 2000,
- Pakiet nr 6 – Sady tradycyjne.

W sumie w latach 2008-2013 pakiety rolnośrodowiskowe realizowane były w gminie Kozy na obszarze 249,84 ha. Z tego tytułu wypłacono rolnikom 173.447,28 złotych.¹²

Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2004 roku (Dz. U. z 2004r. Nr 187 poz. 1929 z późn. zm.) w sprawie szczegółowych warunków i trybu udzielania pomocy finansowej na zalesianie gruntów rolnych objętych planem rozwoju obszarów wiejskich była przyznawana rolnikom pomoc finansowa na Zalesianie Gruntów Rolnych. Płatność na zalesianie jest przyznawana producentowi rolnemu do działek rolnych w rozumieniu przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gruntów rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności:

- użytkowanych, jako grunty orne, trwałe użytki zielone albo sady, które zostały przeznaczone do zalesienia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- stanowiących własność tego producenta rolnego,
- o powierzchni co najmniej 0,3 ha i szerokości nie mniej niż 20 metrów.

Agencja corocznie kontroluje około 5% gospodarstw korzystających z pomocy finansowej w ramach PROW 2007-2013. Jednocześnie prowadzone są spotkania i konsultacje nt. Optymalnego doboru dawek nawozowych oraz środków ochrony roślin dla zainteresowanych rolników.

Ośrodek Doradztwa Rolniczego corocznie organizuje kursy, szkolenia i akcje promocyjne i informacyjne nt. Szeroko pojętej przedsiębiorczości rolniczej, w tym także Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych.

Na bieżąco na łamach lokalnej prasy „Koziańskie Wiadomości” strony internetowej, a także tablic ogłoszeń zamieszczane są informacje dla rolników i prowadzących produkcję rolniczą. Informacje te dotyczą:

- dopłat bezpośrednich,
- wypełniania wniosków o dopłaty obszarowe,
- dopłat do materiału siewnego – informacje Agencji Rynku Rolnego,
- szkoleń, akcji promocyjno – informacyjnych,
- konferencji,
- prelekcji i pokazów.

Inspekcja Ochrony Środowiska zgodnie z art. 32 ustawy z dnia 7 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. z 2007r. Nr 147, poz. 1033 z późn. zm.) przeprowadza kontrolę przestrzegania przepisów dotyczących warunków stosowania i przechowywania nawozów, nawozów oznaczonych znakiem „NAWÓZ WE” oraz środków wspomagających uprawę roślin.

Inspekcja corocznie przeprowadza na terenie powiatu bielskiego kontrole, dotyczą one przede wszystkim punktów sprzedaży środków ochrony roślin, świadectw kwalifikacyjnych opryskiwaczy, a także, jakości materiału siewnego i szkółkarskiego oraz występowanie patogenów i szkodników upraw rolniczych.

¹² Informacje ARIMR z dnia 22.05.2014 roku

Niezależnie od działań jednostek wymienionych powyżej rolnicy we własnym zakresie pilnują sposobów gromadzenia obornika na swoim terenie.

Okresowo organizowane są Zjazdy Delegatów Rejonowego Związku Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych w Bielsku – Białej. Na takie spotkania zapraszani są rolnicy, i delegaci organizacji rolniczych z powiatów bielskiego, cieszyńskiego, oświęcimskiego, żywieckiego, wadowickiego i suskiego. Zjazdy poświęcone są tematom sprawozdawczym w zakresie dofinansowań dla KGW, dożynek, spartakiad, szkoleń dla rolników, kursów zawodowych, a także grantów konkursowych Województwa Śląskiego dla gmin i powiatów.

4.4. Ochrona zasobów geologicznych

Cel długookresowy do roku 2021:

Racjonalne wykorzystywanie zasobów naturalnych

Kierunki działań na lata 2014-2021:

- Edukacja w zakresie wykorzystywania energii ze źródeł odnawialnych.
- Działania mające na celu rekultywację i zagospodarowanie terenów przemysłowych i zdegradowanych.¹³

STAN AKTUALNY

Złoża surowców przedstawiają naturalne skupienia kopalin, których wydobycie może przynieść korzyść gospodarczą. Są rozmieszczone nierównomiernie w przyrodzie, a ich występowanie i możliwość wykorzystania zależą w dużej mierze od budowy geologicznej.

Zasady poszukiwania, dokumentowania oraz korzystania z kopalin regulowane są przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2013r., poz. 1238). W ustawie tej rozstrzygnięto sprawę własności złóż kopalin oraz uregulowano problem ochrony zasobów poprzez wymóg ujmowania ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązek kompleksowego i racjonalnego wykorzystania kopalin.

W 2012 roku zostały opracowane mapy rozmieszczenia wszystkich surowców na terenie całej Polski. Surowce mineralne występujące na obszarze analizowanej gminy to:

- złoża kamieni łamanych i blocznych w złożu:
  - a. Kozy – złoża kamieni drogowych i budowlanych, z którego eksploatacja została zaniechana, o zasobach bilansowych 23.806 tys. ton, o powierzchni 22,14 ha.

Ukształtowanie tej części gminy predestynuje ten teren do występowania lokalnych procesów geodynamicznych i ruchów osuwiskowych. Również obecna w analizowanym terenie struktura geologiczna podłoża stwarza dogodne warunki do uaktywnienia się osuwisk.

Na obszarze gminy Kozy w okolicach kamieniołomu występują zagrożenia ruchami masowymi w postaci osuwisk i spęływania głównie w południowym górskim obszarze gminy .

Nasiąknięta warstwa łupków staje się idealną gładzią wodonośną, po której zsuwać się mogą leżące nad nią warstwy bloków piaskowca i/lub utworów związanych z ich erozją (nadkład gruntu erozyjnego w postaci glin z rumoszem piaskowcowym, piaskiem i glebą). Zsunęcia takie tworzą formy osuwiskowe, takie jak języki, cyrki i in. Występowanie procesów osuwiskowych obserwuje się w szczególności w obrębie stoków górskich i dolin lokalnych potoków oraz suchych jarów, na zboczach o znacznym nachyleniu. W Państwowym Instytucie Geologicznym jest realizowany projekt System Ochrony Przeciwośuwiskowej (SOPÓ). Celem projektu jest rozpoznanie i udokumentowanie wszystkich osuwisk oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi w Polsce. Wyniki Projektu są przedstawiane na mapach topograficznych w skali 1:10 000 i są pomocne w ocenie ryzyka osuwiskowego.

¹³ Cele nadrzędne pochodzą z projektu aktualizacji POS dla Powiatu Bielskiego, 2014

Na „Mapie osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi dla gminy Kozy w skali 1:10000”, sporządzonej w ramach tego projektu w kwietniu 2010 r., udokumentowano 28 osuwisk, w tym osuwiska aktywne ciągle, aktywne okresowo i nieaktywne oraz jeden teren zagrożony ruchami masowymi, który winno się traktować jako teren predysponowany do powstawania różnego typu osuwisk. Zdecydowana większość osuwisk powstała na zalesionych stromych stokach wszystkich wzniesień w strefie górskiej gminy (góry Czupel, Gaiki, Kopce, Groniczek, Hrobacza Łąka).¹⁴

Teren zaliczony do zagrożonych ruchami masowymi położony jest w rejonie nieczynnego kamieniołomu piaskowca „Kozy” w Kozach, stanowi północne zbocze góry Hrobacza (816 mnpm). Pomiarów wykonywano na zlecenie Starostwa Powiatowego w Bielsku – Białej. We wrześniu 2005 roku na tym terenie zainstalowano dwa inklinometry. Podczas prowadzenia badań inklinometrycznych przez 12 miesięcy nie zaobserwowano znaczących przemieszczeń kolumn inklinometrycznych, w celu kontynuacji badań inklinometrycznych w rejonie nieczynnego kamieniołomu Starostwo Powiatowe w Bielsku – Białej zleciło w 2007 roku wykonanie serii 3 pomiarów w cyklach półrocznych. Pomiarów zakończonych w listopadzie 2008 roku – nie wykazały żadnych ruchów osuwiska. W 2009 roku w listopadzie wykonano pomiary, które nie wykazały aktywności omawianego osuwiska, następnie w 2010 roku dokonano pomiarów, które wskazują iż kolumna inklinometryczna nie uległa ani przemieszczeniu, ani odchyleniu w stosunku do pomiaru wykonanego w poprzednim roku. Kolejne badania wykonano w listopadzie 2012 roku nie wykazały one żadnych ruchów wglębnych, nie zaobserwowano zmian przekształcenia ani odchylenia zainstalowanych rur inklinometrycznych. Badania te potwierdziły brak aktywności osuwiska od 2005 roku kiedy to rozpoczęto monitoring wglębny omawianego obszaru. Badania będą w dalszym ciągu prowadzone z częstotliwością jednego roku.¹⁵

W 2010 roku uruchomione zostało osuwisko w Kozach przy ulicy Spacerowej w sąsiedztwie posesji 65, 67, 69 i 69a. Na zlecenie Starostwa Powiatowego w Bielsku – Białej opracowana została „Opinia geologiczna” w celu wstępnej oceny zasięgu powierzchniowego i wglębnego ruchów masowych gruntu po uruchomieniu się osuwiska. Stabilizację osuwiska prowadzona była przez gminę Kozy. Badania prowadzone w czterech punktach na tym terenie w maju 2011 roku, w październiku 2011 roku, w listopadzie 2012 roku oraz w październiku 2013 roku wykazują niewielkie przemieszczenia mieszczące się w granicach podwójnego błędu pomiarów. W związku z tym wskazane jest dalsze kontynuowanie pomiarów przemieszczeń punktów kontrolnych ze szczególnym uwzględnieniem obserwacji po okresie zimowym oraz po wystąpieniu letnich opadów w kolejnych latach.

W czerwcu 2013 r. zakończono prace nad budową systemu OPI-TPP – internetowej platformy informacyjnej na temat terenów zdegradowanych i poprzemysłowych w województwie śląskim. OPI-TPP będzie regionalną bazą danych, zawierającą kompleksową informację o terenach poprzemysłowych oraz prowadzonej na nich działalności, w odniesieniu do elementów środowiska, stanowiącą integralną część Regionalnego Systemu Informacji Przestrzennej (RSIP).

Obecnie w systemie OPI-TPP zarejestrowanych jest ponad 800 terenów poprzemysłowych i zdegradowanych z terenu całego województwa śląskiego. Z terenu powiatu bielskiego wg najnowszych danych zgłoszonych jest 13 terenów (stan na czerwiec 2013 r.) z terenu gmin: Bestwina, Czechowice- Dziedzice, Porąbka oraz 1 obszar zlokalizowany na terenie gminy Kozy.¹⁶

¹⁴ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Kozy, CZĘŚĆ I – UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY, 2013

¹⁵ Ekspertyza (raport) z badań inklinometrycznych w dwóch inklinometrach zlokalizowanych w pobliżu nieczynnego kamieniołomu „Kozy” w miejscowości Kozy wykonany w miesiącu listopad 2012 roku, zakład Inżynieryjny „GEOREM Sp. z o.o., 2012

¹⁶ projekt AKTUALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU BIELSKIEGO NA LATA 2013-2016, Ekologus, 2013

5. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego

5.1. Ochrona powietrza atmosferycznego

Cel długookresowy do 2021 r.:

Kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza oraz ograniczanie zużycia energii i wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł

Kierunki działań na lata 2014-2021:

- Wdrażanie programu ochrony powietrza, zgodnie z wynikami rocznej oceny jakości powietrza w strefach.
- Wspieranie działań inwestycyjnych w zakresie ochrony powietrza podejmowanych przez podmioty gospodarcze i mieszkańców.
- Wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz technologii zwiększających efektywne wykorzystanie energii i zmniejszających materiałochłonność gospodarki.
- Zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, w tym oszczędności energii i stosowania odnawialnych źródeł energii.
- Modernizacje dróg gminnych.
- Termomodernizacje obiektów budowlanych będących w zasobach gminy.¹⁷

STAN AKTUALNY

Do głównych przyczyn zanieczyszczeń powietrza na terenie gminy Kozy należą:

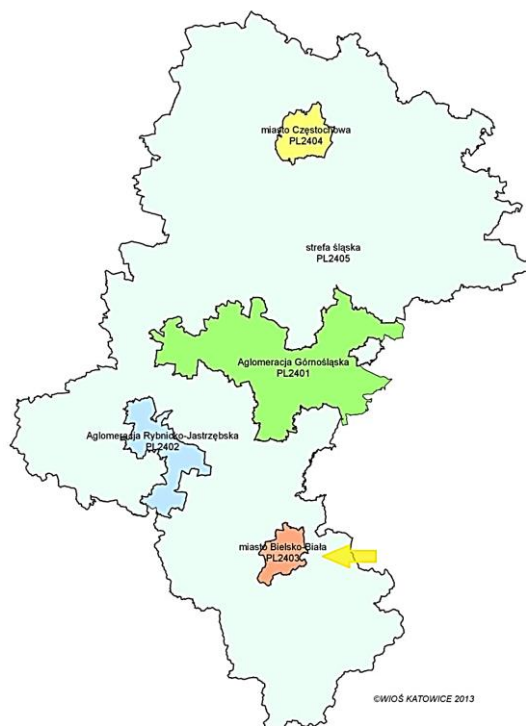
- emisja z pieców opalanych węglem,
- spalanie etylin i oleju napędowego przy trasach komunikacyjnych,
- działalność usługowa i produkcyjna.

Poważnym źródłem zanieczyszczeń jest ich napływ z obszarów sąsiadujących z gminą. Wskazuje to na możliwość dotarcia zanieczyszczeń powietrza głównie od strony Górnego Śląska oraz sąsiadujących z gminą ośrodków miejsko-przemysłowych, jak np.: Czechowice-Dziedzice. Położenie części gminy w dolinie rzeki powoduje niekorzystne warunki klimatyczne, będące przyczyną zatrzymywania się tutaj zanieczyszczeń atmosfery.

Ocenę stanu powietrza atmosferycznego przeprowadzono w oparciu o dane z 2013 roku pochodzące z opracowania Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach pt.: „Dwunasta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2013 rok”. Zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013r., poz. 1235 z późn. zm.) oceny są dokonywane w strefach, w tym w aglomeracjach. Na terenie województwa śląskiego zostało wydzielonych 5 stref zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z 10 sierpnia 2012 roku w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. z 2012 r., poz. 914). Strefy zostały wymienione poniżej i przedstawione na rysunku:

- strefa śląska,
- aglomeracja górnośląska,
- aglomeracja rybnicko-jastrzębska,
- miasto Bielsko-Biała,
- miasto Częstochowa.

¹⁷ Cele nadrzędne pochodzą z projektu aktualizacji POS dla Powiatu Bielskiego, 2014

Rysunek 8 Podział na strefy w których dokonuję się oceny jakości powietrza na terenie województwa śląskiego

Źródło: „Dwunasta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2013 rok”, WIOŚ w Katowicach

Ocenę jakości powietrza i obserwacji zmian dokonano się w ramach państwowego monitoringu środowiska (art. 88 ustawy Prawo ochrony środowiska). Podstawę klasyfikacji stref zgodnie z art. 89 ww. ustawy stanowiły dopuszczalne poziomy substancji w powietrzu oraz poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji z dozwolonymi przypadkami przekroczeń, poziomy docelowe oraz poziomy celów długoterminowych ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ochronę roślin, określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z 24 sierpnia 2012 roku w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012r., poz. 1031).

Lista zanieczyszczeń pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia objęła: benzen, dwutlenek azotu, dwutlenek siarki, tlenek węgla, ozon, pył zawieszony PM10, pył zawieszony PM2,5, arsen, benzo(α)piren, ołów, kadm oraz nikiel.

Do zanieczyszczeń, które uwzględniono w ocenie ze względu na ochronę roślin należały: dwutlenek siarki, tlenki azotu oraz ozon.

Zaliczenie strefy do określonej klasy wiąże się z koniecznością podjęcia konkretnych działań na rzecz poprawy jakości powietrza lub utrzymania jego jakości na niezmiennym poziomie.

Dwunastą roczną ocenę jakości powietrza w województwie śląskim przeprowadzono w oparciu o wyniki badań ze 145 stanowisk pomiarowych obejmujących pomiary:

- wysokiej jakości na stałych stacjach monitoringu, rozumiane jako pomiary ciągłe, prowadzone z zastosowaniem mierników automatycznych (pa) – 17 stanowisk pomiarowych dwutlenku azotu (NO_2), 1 - tlenków azotu (NO_x), 17 - dwutlenku siarki (SO_2), 10 – ozonu (O_3), 6 – pyłu zawieszonego PM10, 10 - tlenku węgla (CO), 3 stanowiska benzenu (C_6H_6),
- manualne (pm): na stałych stacjach monitoringu prowadzone codziennie – 16 stanowisk pyłu PM10, 8 stanowisk pyłu PM2,5, 8 - stężeń ołowiu (Pb), 8 - kadmu (Cd), 8 – niklu (Ni), 9 – arsenu (As), 13 - benzo(α)pirenu (BaP),

- pasywne (pp) – 11 stanowisk benzenu (C_6H_6).

Dla wszystkich substancji podlegających ocenie, strefy zaliczono do jednej z poniższych klas:

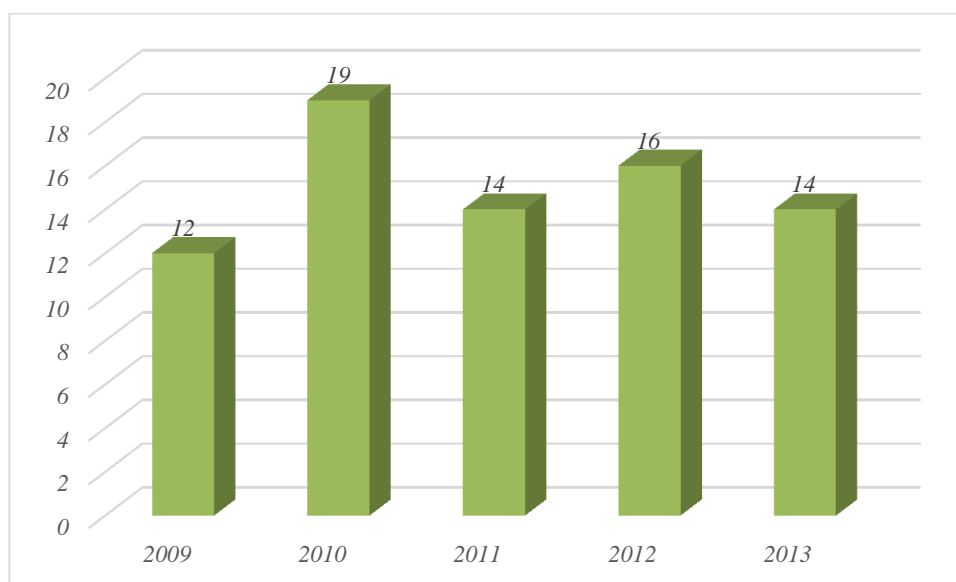
- klasa A - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie nie przekraczały odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych,
- klasa B - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalny, lecz nie przekraczały poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji,
- klasa C - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalny lub docelowe powiększone o margines tolerancji, w przypadku gdy ten margines jest określony,
- klasa D1 - jeżeli stężenia ozonu w powietrzu na jej terenie nie przekraczały poziomu celu długoterminowego,
- klasa D2 - jeżeli stężenia ozonu na jej terenie przekraczały poziom celu długoterminowego.

Do oceny jakości powietrza na terenie gminy Kozy wzięto pod uwagę wyniki pomiarowe ze stacji zlokalizowanej na terenie miasta Bielsko-Biała ul. Kossak-Szczuckiej, pomimo iż obszar gminy nie należy do strefy Miasto Bielsko-Biała. Zgodnie z w/w roczną oceną obszar gminy należy do strefy śląskiej, nie zlokalizowano natomiast stacji pomiarowej jakości powietrza z której dane posłużyłyby do podmiotowej analizy.

Tabela 1 Średnie stężenie w 2013 roku na terenie miasta Bielsko-Biała ($\mu g/m^3$)

Lokalizacja	PM10	PM2,5	SO ₂	NO ₂	Pb	Benzo(a)piren
ul. Kossak-Szczuckiej	41	34	10	14	0,046	5 ng/m ³

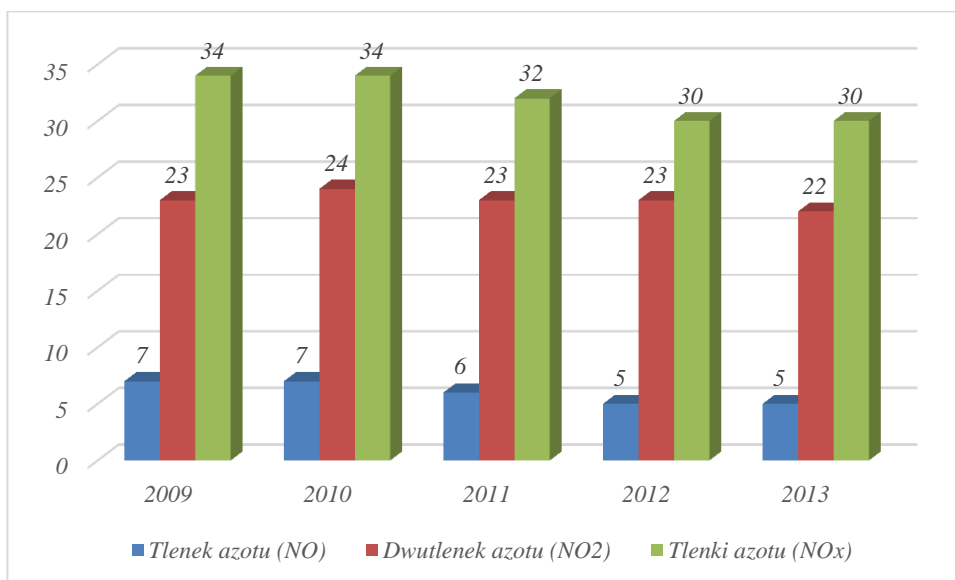
Źródło: WIOŚ Katowice, 2013

Rysunek 9 Wyniki stężeń średniorocznych dwutlenku siarki na stacji w Bielsku-Białej ($\mu g/m^3$), norma 40 $\mu g/m^3$.

Źródło: Pomiar automatyczny -Śląski Monitoring Powietrza, 2014

W latach 2009 – 2013 w rejonie gminy Kozy nie wystąpiły ponadnormatywne stężenia dwutlenku siarki w powietrzu. Najwyższe stężenia odnotowano w 2010 r. 19 $\mu g/m^3$ przy normie 40 $\mu g/m^3$.

Rysunek 10 Wyniki stężeń średniorocznych tlenków azotu na stacji w Bielsku-Białej ($\mu\text{g}/\text{m}^3$), norma $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$

Źródło: Pomiar automatyczny -Śląski Monitoring Powietrza, 2014

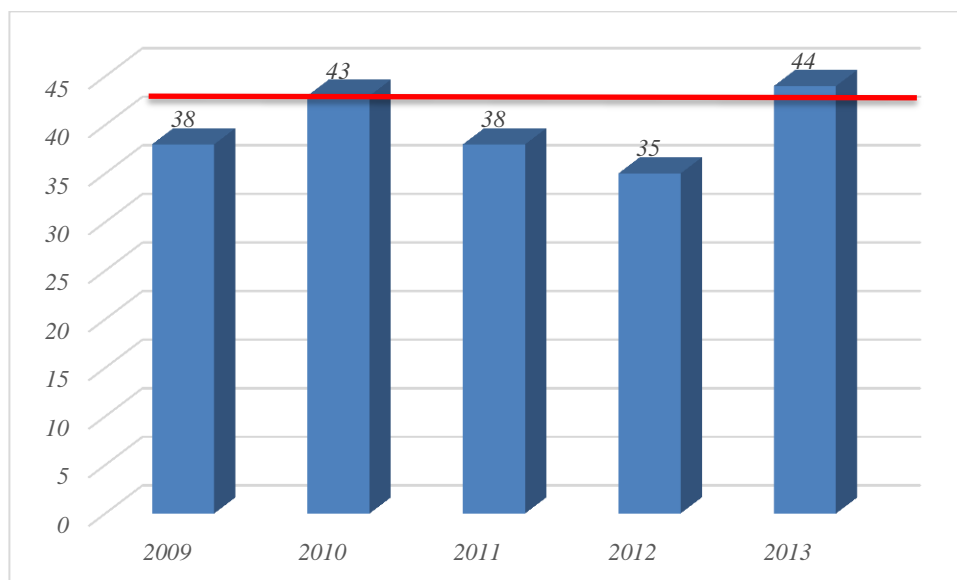
W latach 2009 – 2013 w rejonie gminy Kozy nie wystąpiły ponadnormatywne stężenia tlenków azotu w powietrzu. Najwyższe stężenia odnotowano w 2009 i 2010 r. – $34 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (NO_x) przy normie $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Rysunek 11 Wyniki stężeń średniorocznych tlenku węgla na stacji w Bielsku-Białej ($\mu\text{g}/\text{m}^3$), norma $10 \mu\text{g}/\text{m}^3$

Źródło: Pomiar automatyczny -Śląski Monitoring Powietrza, 2014

W 2013 r. na stacji w Bielsku-Białej nie odnotowano przekroczenia stężenia tlenku węgla mierzonego dla okresu 8 godzinowego. Przy normie $10 \mu\text{g}/\text{m}^3$, stężenie to wyniosło $5,39 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2010 roku.

Rysunek 12 Wyniki stężeń średniorocznych pyłu PM10 na stacji w Bielsku-Białej ($\mu\text{g}/\text{m}^3$), norma $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$

Źródło: Pomiar automatyczny -Śląski Monitoring Powietrza, 2014

Najwyższe stężenie średnioroczne pyłu PM10 na stacji w Bielsku-Białej odnotowano w 2013 r. i przewyższała normę o $4 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Klasyfikacja strefy śląskiej z uwzględnieniem parametrów kryterialnych określonych pod kątem ochrony zdrowia:

- ze względu na ochronę zdrowia klasa C :
  - dla pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 oraz benzo(α)pirenu,
  - dla ozonu w strefie śląskiej oraz klasa D2, ze względu na przekraczanie poziomu celu długoterminowego,
- ze względu na ochronę zdrowia klasa A:
  - dla dwutlenku azotu,
  - dla zanieczyszczeń takich jak: benzen, ołów, arsen, kadm, nikiel, tlenek węgla, co oznacza konieczność utrzymania jakości powietrza na tym samym lub lepszym poziomie.
- ze względu na ochronę roślin:
  - klasa C i D2 - przekroczenia poziomu docelowego oraz poziomu celu długoterminowego ozonu wyrażonego jako AOT 40 - na stacji tła regionalnego wskaźnik ten uśredniony dla kolejnych 5 lat wyniósł $18573 (\mu\text{g}/\text{m}^3) \cdot \text{h}$,
  - klasa A - brak przekroczeń wartości dopuszczalnych dla tlenków azotu i dwutlenku siarki.

Główną przyczyną wystąpienia przekroczeń pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 i benzo(a)piranu w okresie zimowym jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków (S5), w okresie letnim bliskość głównej drogi z intensywnym ruchem (S2), emisja wtórna zanieczyszczeń pyłowych z powierzchni odkrytych, np. dróg, chodników, boisk (S16) oraz niekorzystne warunki meteorologiczne (S15), występujące podczas powolnego rozprzestrzeniania się emitowanych lokalnie zanieczyszczeń, w związku z małą prędkością wiatru (poniżej $1,5 \text{ m/s}$), a także napływ zanieczyszczeń spoza kraju (S10).

Przyczyną wystąpienia przekroczeń ozonu jest oddziaływanie naturalnych źródeł emisji lub zjawisk naturalnych nie związanych z działalnością człowieka (S8).

5.1.1. System gazowniczy

Obszar gminy Kozy pozostaje w oddziaływaniu magistrali gazowych o średnicy Ø400 mm i Ø150 mm wyprowadzonych z głównej rozdzielni gazu w Oświęcimiu w kierunku Bielska-Białej i Kęt. W oparciu o w/w gazociągi poprzez stacje redukcyjno - pomiarowe usytuowane w gminach Bielsko-Biała, Porąbka i Wilamowice obszar gminy zaopatrywany jest w gaz ziemny za pośrednictwem sieci rozdzielczej będącej w eksploatacji Rozdzielni Gazu w Kętach i Rozdzielni Gazu w Bielsku-Białej. Pobór gazu przez odbiorców komunalnych i przemysłowych następuje z sieci gazociągów średnioprężnych poprzez zastosowanie indywidualnych reduktorów przydomowych. W ostatnim dwudziestolecu dokonano na terenie gminy znacznych inwestycji w dziedzinie systemów gazowniczych co przyczyniło się do zgazyfikowania praktycznie całego obszaru gminy. Obecnie z sieci gazowej korzysta 89,9% ludności.

Tabela 2 Charakterystyka sieci gazowej na terenie gminy Kozy w latach 2009 - 2012

Wyszczególnienie	Jednostka	2009	2010	2011	2012
długość czynnej sieci ogółem w m	m	88083	89245	90671	91443
długość czynnej sieci rozdzielczej w m	m	88083	89245	90671	91443
czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieskalnych	szt.	2554	2595	2654	2697
odbiorcy gazu	gosp.dom.	2516	2547	2589	2634
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp.dom.	1747	1778	1827	1884
zużycie gazu w tys. m ³	tys.m ³	1942,30	2177,90	2032,90	1969,7
zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań w tys. m ³	tys.m ³	1511,3	1689,0	1619,8	1613,5
ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	9779	9969	9907	10724

Źródło: administrator sieci gazowniczej

5.1.2. System ciepłowniczy

Na terenie gminy Kozy nie funkcjonują obecnie przedsiębiorstwa ciepłownicze.

Nie przewiduje się również w najbliższej przyszłości realizacji systemów ciepłowniczych zdalaczynnych, obejmujących całość lub część miejscowości. Ze względu na rolniczy charakter obszaru Gminy oraz znaczne rozproszenie zabudowy, stosunkowo niewielkie zapotrzebowanie na ciepło, realizacja przedsięwzięcia związanego z uruchomieniem przedsiębiorstwa ciepłowniczego obsługującego mieszkańców Gminy, byłoby bardzo kosztowne i najprawdopodobniej ekonomicznie nieuzasadnione.

Przyjmuje się zatem ogrzewanie urządzeniami lokalnymi wbudowanymi zasilającymi w zasadzie obiekty leżące na jednej posesji. Ewentualne wspólne źródła ciepła mogą obejmować kilka posesji sąsiadujących.

W zakresie ograniczenia niskiej emisji Gmina w 2007 roku przeprowadziła nabór mieszkańców do Programu Ograniczenia Niskiej Emisji i na tej podstawie zleciła opracowanie PONE. Pomimo bardzo dużego zainteresowania wymianą kotłów wśród mieszkańców gmina z powodu braku dofinansowania nie rozpoczęła realizacji Programu. Działanie to połączone z aktualizacją Programu jest planowane w najbliższej przyszłości.

W zakresie ograniczenia niskiej emisji pochodzącej z obiektów komunalnych w ostatnich latach gmina realizowała zadania takie jak:

- modernizacja przedszkola publicznego w Kozach,
- docieplenie ścian zewnętrznych sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej nr 2 w Kozach,
- zmiana sposobu użytkowania części pomieszczeń Szkoły Podstawowej nr 2 na salę komputerową,

- wymiana okiem i kotłów w Pałacu,
- wymiana okien w budynkach komunalnych,
- przystąpiono do porozumienia burmistrzów Sity – Sec,¹⁸
- zmiana sposobu użytkowania części pomieszczeń Szkoły Podstawowej nr 1 na sanitariaty w Kozach,
- przystosowanie pomieszczeń dla dzieci przedszkolnych w Szkole Podstawowej nr 1 w Kozach,
- termomodernizacja wraz z wymianą kotła w budynku Ośrodka Zdrowia przy ulicy Szkolnej 1 w Kozach.

5.1.3. Sieć elektroenergetyczna

Energia elektryczna dostarczana jest na teren gminy do wszystkich użytkowników siecią elektroenergetyczną średniego i niskiego napięcia zarządzaną przez TAURON Dystrybucja S.A. – Rejony Dystrybucji w Bielsku-Białej i Kętach. Źródłem zasilania są stacje elektroenergetyczne WN/SN - GPZ Metalowe i GPZ Mikuszowice w Bielsku-Białej oraz GPZ Soła w Porąbce.

Przez teren gminy prowadzone są dwie tranzytowe linie wysokiego napięcia: dwutorowa linia 220 kV Komorowice - Bujaków (gm. Porąbka), przebiegająca w części północno – zachodniej i południowo - wschodniej oraz jednotorowa linia 110 kV Komorowice - GPZ Soła przebiegająca na kierunku zachód - wschód. Zasilanie odbiorców na terenie gminy Kozy odbywa się z linii średniego napięcia 15 kV za pośrednictwem stacji transformatorowych słupowych i wnetrzowych 15/0,4 kV oraz linii niskiego napięcia. Zastosowane rozwiązania techniczne (moc transformatorów, rezerwy mocy) pozwalają na sukcesywną rozbudowę sieci i przyłączanie nowych odbiorców i nie stwarzają ograniczeń w rozwoju gminy. W związku ze wzrostem zużycia energii w gospodarstwach domowych, warunkiem koniecznym staje się modernizacja istniejącej sieci napowietrznej obejmująca min. wymianę starych i zniszczonych słupów, wymianę przewodów o niedostatecznym przekroju. Długość linii energetycznych na terenie gminy na dzień 31.12.2013 r. wynosi:

- linie wysokiego napięcia – napowietrzne 4 761,39 m,
- linie średniego napięcia: napowietrzne 8 215 m, kablowe 3 977 m,
- linie niskiego napięcia: napowietrzne 177 349 m, kablowe 29 493 m.

Obszar gminy Kozy zasilaj 47 stacji SN/nN o łącznej mocy 11 170 kVA.

5.1.4. Komunikacyjne źródła zanieczyszczeń na terenie gminy Kozy

Źródłem emisji zanieczyszczeń liniowych jest spalanie paliw płynnych w silnikach spalinowych pojazdów samochodowych, w maszynach rolniczych oraz w kolejnictwie. Elementem emisji w tym zakresie jest również emisja powstająca w obrocie paliwami występująca głównie w czasie tankowania oraz przeładunku. Charakterystycznymi cechami zanieczyszczeń komunikacyjnych są:

- stosunkowo duże stężenie tlenu węgla, tlenków azotu i węglowodorów lotnych,
- koncentracja zanieczyszczeń wzdłuż dróg,
- nierównomierność w okresach dobowych i sezonowych związana ze zmianami natężenia ruchu.

Na wielkość emisji komunikacyjnej mają wpływ:

- stan nawierzchni,
- konstrukcja i stan techniczny silników pojazdów, warunki pracy silników,
- rodzaj paliwa,

¹⁸ Głównym celem projektu jest wspieranie gmin z regionów partnerskich w tworzeniu społeczeństwa zorientowanego na zrównoważoną energię (Sustainable Energy Community) oraz utworzenia pomiędzy gminami Porozumienia na rzecz zrównoważonej energii. Projekt ma także na celu zwiększenie świadomości w zakresie energii, redukcja emisji dwutlenku węgla na poziomie lokalnym, a w szczególnych przypadkach osiągnięcie samowystarczalności energetycznej.

- płynność ruchu,
- ścieranie jezdni, opon i hamulców,
- unoszenia drobin pyłu w wyniku wzniesienia go z powierzchni na skutek ruchu pojazdów (emisja wtórna).

Obszar gminy obsługuje system dróg publicznych kategorii krajowej, powiatowej i gminnej oraz sieć dróg wewnętrznych.

- droga krajowa nr 52 relacji Bielsko-Biała - Głogoczów (Kraków) - klasy GP, długość drogi w obrębie gminy - ok. 5,1 km,
- drogi powiatowe (klasy Z i L) o następujących numerach i relacjach:
  - 4482S Bielsko-Biała - Kozy - Kęty (klasy L) o długości 4,2 km w obrębie gminy,
  - 4485S Bielsko-Biała - Wilamowice - Jawiszowice (klasy Z) o długości 1,1 km w obrębie gminy,
  - 1403S Bielsko-Biała - Straconka - Międzybrodzie Bialskie (klasy Z) biegnąca wzdłuż południowo - wschodniej granicy gminy na styku z gminą Wilkowice,
  - drogi gminne (klasy L i D) o łącznej długości ok. 55,4 km, w tym 73 drogi posiadające status gminnych

Zarządcami dróg, do których należą sprawy z zakresu planowania budowy, modernizacji, utrzymania i ochrony dróg, są następujące organy:

- drogi krajowe – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Katowicach,
- dróg powiatowych – Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku-Białej,
- dróg gminnych – Gmina Kozy.

Na podstawie danych dotyczących natężenia ruchu oraz udziału poszczególnych typów pojazdów w tym ruchu oszacowano wielkość emisji komunikacyjnej (raport „Generalny pomiar ruchu 2010 – Synteza wyników” na zlecenie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, opracowanie Ministerstwa Środowiska „Wskazówki dla wojewódzkich inwentaryzacji emisji na potrzeby ocen bieżących i programów ochrony powietrza”, pismo GDDKiA Oddział w Katowicach z dnia 8 maja 2014 r. znak GDDKiA-O/KA-Z1-PM-4200/58/14).

Procentowy udział pojazdów na drodze:

- dla dróg krajowych: osobowe 85,8%, dostawcze 10,8%, ciężarowe 1,6%, autobusy 1,7%, motocykle 0,1%,
- dla dróg powiatowych i gminnych: osobowe 82,6%, dostawcze 13,3%, ciężarowe 2,6%, autobusy 1,3%, motocykle 0,2%,

Przyjęte natężenie ruchu dla dróg:

- krajowych – 17 127 (poj./dobę),
- powiatowych – 5988 (poj./dobę),
- gminnych – 724 (poj./dobę).

Tabela 3 Roczna emisja substancji szkodliwych do atmosfery ze środków transportu na terenie gminy Kozy

Nazwa emitora	Nazwa zanieczyszczenia	Emisja
		Mg/rok
drogi krajowe	tlenek węgla	2,05
	benzen	184,59
	węglowodory alifatyczne	31,36
	węglowodory aromatyczne	9,41

	tlenki azotu	124,07
	pył ogółem	7,14
	dwutlenek siarki	9,71
drogi powiatowe	tlenek węgla	19,71
	benzen	0,18
	węglowodory alifatyczne	3,03
	węglowodory aromatyczne	0,91
	tlenki azotu	12,00
	pył ogółem	0,69
	dwutlenek siarki	0,94
drogi gminne	tlenek węgla	3,71
	benzen	0,03
	węglowodory alifatyczne	0,57
	węglowodory aromatyczne	0,17
	tlenki azotu	2,26
	pył ogółem	0,13
	dwutlenek siarki	0,18
RAZEM	tlenek węgla	25,47
	benzen	184,80
	węglowodory alifatyczne	34,96
	węglowodory aromatyczne	10,49
	tlenki azotu	138,33
	pył ogółem	7,97
	dwutlenek siarki	10,83

Źródło: opracowanie własne, do obliczeń użyto Programu OPERAT2000

Spalanie paliw w pojazdach charakteryzują się największą emisją tlenku węgla do powietrza, bo aż około 7,25 Mg rocznie. Źródłem emisji tlenku węgla są w większości samochody osobowe. W ramach ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza ze środków transportu zarządcy dróg na bieżąco prowadzą prace modernizacyjne.

Na drogach gminnych zrealizowano zadania takie jak:

- przebudowa ul. Szkolnej w Kozach – etap I,
- remont ul. Kościelnej w Kozach,
- przebudowa ul. Cmentarnej w Kozach,
- przebudowa ul. Dworcowej oraz chodnika wzdłuż ul. Przecznej w Kozach,
- budowa linii oświetlenia ulicznego ul. Piaskowej w Kozach,
- remont mostu ul. Dolna w Kozach,
- dotacja dla Powiatu Bielskiego na przebudowę ul. Jana III Sobieskiego w Kozach od ul. Witosa do ul. Nadbrzeżnej.

Poniżej w tabelach przedstawiono szczegółowo zadania zrealizowane przez administratorów dróg publicznych, tj:

Tabela 4 Inwestycje drogowe realizowane przez ZDP w Bielsku-Białej w latach 2009 – 2013 na terenie gminy Kozy

Nazwa inwestycji	Zakres prac	Wartość zadania
2010		
Przebudowa przepustu drogowego na most w ciągu drogi powiatowej nr 4482 S Hałcnów – Kozy – Podlesie wraz z przebudową skrzyżowania zwykłego położonego w obrębie istniejącego przepustu na rondo w ramach zadania pn. Przebudowa drogi powiatowej 4482 S Hałcnów – Kozy – Podlesie ul. Jana III Sobieskiego	przebudowa istniejącego skrzyżowania na typu małe rondo, wraz z dojazdami do skrzyżowania, rozbiórka istniejącego przepustu drogowego na potoku Kozówka i budowa nowej kanalizacji deszczowej	Koszt inwestycji 1 383 702,92 zł, w tym udział Gminy 500 000 zł
2012		
Przebudowa drogi powiatowej 4482 S Hałcnów – Kozy – Podlesie ul. Jana III Sobieskiego w Kozach	1,2828 km przebudowanej drogi, 48 m budowa i przebudowa chodników	Koszt 1 240 884,11 zł, w tym udział Gminy 620 442,06 zł
Udrożnienie i umocnienie rowu w ciągu drogi powiatowej 4482 S ul. Kęcka w Kozach	Udrożnienie i umocnienie 80 m rowu	Koszt 16 940,02 zł

Źródło: ZDP w Bielsku-Białej, 2014

Zarząd Dróg Powiatowych w Bielsku-Białej w latach 2009 – 2013 przeprowadził na terenie gminy Kozy inwestycje drogowe o łącznej wartości 2 641 527,05 zł, w tym około 42% środków zostało sfinansowanych z budżetu Gminy Kozy.

Gmina Kozy na drogach publicznych wykonała w latach 2012 -2013 następujące inwestycje:

- ul. Agrestowa – wybudowano kładkę dla pieszych w ciągu ulicy nad potokiem Piszczówka,
- ul. Kościelna – ułożono nowa nawierzchnię bitumiczną na powierzchni 1 000 m²,
- ul. Szkolna – wykonano przebudowę kanalizacji deszczowej, wymianę krawężników drogowych oraz budowę chodnika z parkingiem,
- ul. Cmentarna – w ramach przebudowy wykonano odwodnienie ulicy, budowę chodnika na całej długości. Inwestycja była realizowana z Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych Etap II Bezpieczeństwo – Dostępność – Rozwój, kwota dofinansowania wyniosła 484 123,00 zł,
- ul. Bukietowa – ułożono kratę odwodnienia liniowego,
- ul. Dolna – usunięto załamany przepust, wybudowano dwie nowe studnie i wyczyszczono rów na długości 50 m,
- ul. Południowa – umocniono betonowymi korytami odcinek rowu o długości ok. 90 mb, utwardzono pobocze,
- ul. Tęczowa – wykonano podbudowę z gruzu betonowego na 150 mb,
- ul. Legiońska, ul. Błękitna – naprawa wysadzin i wyrównanie nawierzchni z gruzu betonowego.

Generalna Dyrekcja Dróg i Autostrad Oddział w Katowicach nie prowadziła w latach 2009 – 2013 inwestycji drogowych, natomiast planuje się realizację inwestycji pn.: „Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego na drodze krajowej nr 52 w województwie śląskim w miejscowości Kozy”.

Szacunkowa wartość realizacji inwestycji wynosi 1 170 000 zł. Termin uzależniony jest od przyznania środków finansowych.

5.2. Gospodarka wodno – ściekowa

Cel długookresowy do 2021 r.:

Kontynuacja działań dla zapewnienia wysokiej jakości wód powierzchniowych oraz ochrony jakości wód podziemnych

Kierunki działań na lata 2014-2021:

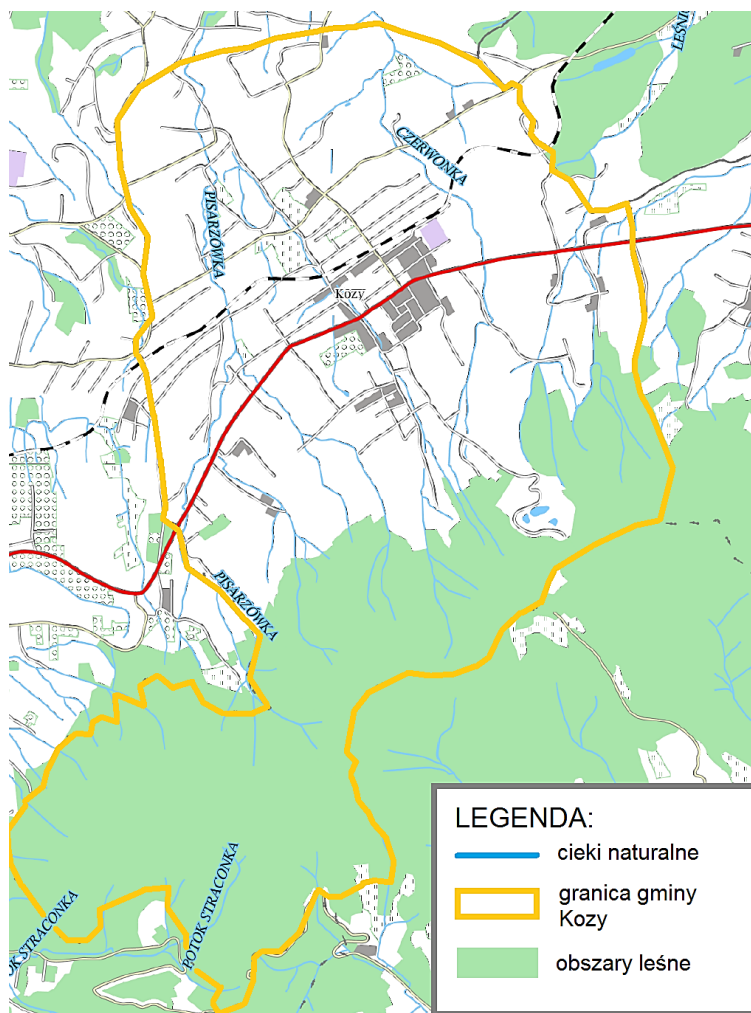
- Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w celu objęcia wszystkich mieszkańców systemem kanalizacji sanitarnej.
- Wspieranie budowy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków, w miejscach gdzie jest niemożliwa budowa sieci kanalizacyjnej.
- Edukacja ekologiczna w zakresie ochrony wód przed zanieczyszczeniami.
- Zapewnienie dobrej jakości wody pitnej oraz ochrona jej ujęć.¹⁹

STAN AKTUALNY

Obszar gminy Kozy należy w całości do prawostronnego dorzecza rzeki Wisły odwadnianego przez dopływy rzek Soły i Białej. Na terenie gminy znajdują się źródłowe odcinki rzeki Piszczówki, która wraz z dopływami: Kozówka i Czerwinka odwadnia większość obszaru gminy i uchodzi do Soły na terenie gminy Wilamowice.

Wschodni i południowo - wschodni skraj gminy odwadniają odpowiednio potok Leśniówka i potok Ponikiewka, które także są lewobrzeżnymi dopływami Soły. Na zachodnim i południowo – zachodnim skraju gminy biorą początek potoki Niwka i Straconka, które wpływają do rzeki Białej na terenie Bielska-Białej. Dział wodny II rzędu między zlewniami rzek Białej i Soły przebiega z południa na północ przez zachodnią część obszaru gminy. W zlewni rzeki Białej położone jest ok. 370 ha terenów, co stanowi ok. 13,7% obszaru gminy.

¹⁹ Cele nadrzędne pochodzą z projektu aktualizacji POS dla Powiatu Bielskiego, 2014

Rysunek 13 Ciek naturalne na terenie gminy Kozy

Źródło: geoserwis.gov.pl

5.2.1. Jakość wód powierzchniowych

Podstawowym dokumentem określającym zasady racjonalnej polityki wodnej oraz wynikający z niej sposób gospodarowania wodami jest Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, zwana Ramową Dyrektywą Wodną (RDW). Ustalenia Dyrektywy zostały zaimplementowane do prawodawstwa polskiego głównie poprzez ustawę Prawo wodne (Dz. U. z 2012r., poz. 145 z późn. zm.) oraz związane z nią akty wykonawcze.

Co roku wykonywana jest ocena stanu jednolitych części wód rzecznych objętych w roku poprzednim monitoringiem diagnostycznym, zaś w roku 2013, po zrealizowaniu pełnego programu monitoringu diagnostycznego sporządzone zostanie zbiorcze zestawienie oceny stanu ekologicznego (lub potencjału ekologicznego) oraz stanu chemicznego jednolitych części wód rzecznych oraz wykonana ekstrapolacja wyników na jednolite części wód nieobjęte tym rodzajem monitoringu.

Zakres corocznej oceny w jednolitych częściach wód objętych monitoringiem operacyjnym w operacyjnych punktach pomiarowo-kontrolnych uzależniony jest od zrealizowanego w danym roku programu. W przypadku tego rodzaju monitoringu ocena stanu ekologicznego (lub potencjału ekologicznego) jest oceną sporządzoną na podstawie ograniczonej liczby wskaźników, ukierunkowaną na oddziaływującą na daną jednolitą część wód presję. Ocena ta nie świadczy więc w pełni o rzeczywistym stanie ekologicznym, ale o skuteczności wdrożonych programów naprawczych. Na jej podstawie można również wnioskować o stanie ekologicznym w jakim znajduje

się dana jednolita część wód, przy czym pełną oceną jest ocena wykonywana w ramach monitoringu diagnostycznego.

Do oceny jakości wód powierzchniowych na terenie gminy Kozy posłużono się wynikami badań z 2013 r. w dwóch punktach położonych na ciekach Pisarzówka (ujęcie wody) na 3,2 km oraz Straconka (poniżej źródelka) na 4,2 km.

Tabela 5 Klasyfikacja stanu/ potencjału ekologicznego i stanu chemicznego wód w 2012 r. w punktach pomiarowo-kontrolnych zlokalizowanych w najbliższej odległości od gminy Kozy oraz powiązanych z wodami powierzchniowymi gminy

Lp	Nazwa jcw, której ocenie służy ppk	Kod jcw, której ocenie służy ppk	Kod ppk	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Silnie zmienion a lub sztuczna jcw (T-tak, N- nie)	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Substancje szczególnie szkodliwe – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne	Stan/ potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan
1	Biała	PLRW200012211499	PL01S1301_3258	Straconka - poniżej źródła	T	V* (Makrobezkręgowce bentosowe (indeks MMI))	II	II	zły	PSD_sr	zły
2	Pisarzówka	PLRW2000621329789	PL01S1301_2144	Pisarzówka - ujście do Soły	T	II	II	II	dobry i powyżej	umiarkowany	zły

* - w nawiasach podano przekroczone wskaźniki które decydują o jakości wody

Źródło: Klasyfikacja stanu/ potencjału ekologicznego i stanu chemicznego wód w 2012 r., WIOŚ Katowice

Analiza wyników badań, jakości wód powierzchniowych w wybranych punktach monitoringowych wskazuje, iż ciek przepływający przez teren gminy Kozy posiadał w 2012 roku wody złej jakości w punkcie zlokalizowanym na potoku Straconka (dopływ Wisły) oraz wody dobrej i powyżej dobrej jakości w punkcie na cieku Pisarzówka (dopływ Soły). Wpływ na przedstawioną ocenę miały głównie wskaźniki biologiczne, a dokładnie makrobezkręgowce bentosowe na dopływach Wisły. Uważa się je za organizmy odpowiednie w monitoringu zmian środowiska ze względu na ich ubikwistyczne występowanie w różnorodnych typach ekosystemów wodnych, ogromne zróżnicowanie gatunkowe organizmów, względnie osiadły tryb życia i odpowiednio długie cykle życiowe. Zmiany w składzie zbiorowisk bezkręgowców bentosowych odzwierciedlają zatem między innymi wpływ różnorodnych stresorów antropogenicznych oddziałujących na ekosystemy wodne i pozwalają na wykrycie nawet krótkofalowych perturbacji w środowisku, często niemożliwych do wykrycia za pomocą tradycyjnej analizy fizyczno-chemicznej wód. Ponadto na potoku Straconka określono przekroczenie stężeń średniorocznych dla wskaźników chemicznych, a dokładnie przekroczenie związków benzenu.

Podsumowując stan/potencjał ekologiczny wód powierzchniowych na terenie gminy Kozy w porównaniu z ich jakością w roku 2009, nie uległ zmianie.

5.2.2. Wody podziemne na terenie gminy Kozy

Obszar gminy należy do karpackiego regionu hydrogeologicznego, podregionu zewnętrznokarpackiego gdzie można wyróżnić dwa poziomy wód podziemnych:

- wody kredowo - trzeciorzędowego poziomu wodonośnego związane z masywami Beskidu Małego mają charakter szczelinowy lub szczelinowo-porowy. Występują w obrębie warstw piaskowców i łupków. Poziom wodonośny jest nieciągły o zmiennej głębokości. W dnach większych dolin i w obrębie starych stożków napływowych zalega na głębokości 2 - 5 m, na stokach i grzbietach może zalegać nawet na głębokości 20 m pod powierzchnią terenu. Znaczenie gospodarcze mają głównie wody występujące w strefie spękań piaskowców oraz rzadziej łupków, głównie w pobliżu stref uskokowych ułatwiających krążenie wód podziemnych. Wydajności w strefach zbudowanych z piaskowców mogą osiągać do 5 m³/godz., w strefach z przewagą łupków z reguły nie przekraczają 1 m³/godz.,
- poziom wodonośny w utworach czwartorzędowych występuje w pokrywach zwietrzelinowych na stokach wzniesień i utworach aluwialnych w korytach rzek i potoków:
  - w utworach zwietrzelinowych na stokach na kontakcie utworów zwietrzelinowych z podłożem skalnym nie tworzy warstwy wodonośnej, występuje na różnych głębokościach 0,1 - 5,0 m ppt, zbiornik charakteryzuje się niewielką wydajnością podlegającą znacznym wahaniom, w zależności od przepuszczalności podłoża, ilości opadów i nachylenia stoków,
  - w utworach aluwialnych, w piaskach i żwirach częściowo zaglinionych teras i stożków napływowych pozostaje w stałym kontakcie hydraulicznym z wodą w ciekach, zwierciadło wody na głębokości 1 - 5 m ppt.

W części południowej gminy Kozy na powierzchni 4,8 km² usytuowany jest fragment Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (447 Zbiornik Warstw Godula Beskid Mały) o następujących parametrach:

- powierzchnia 256 km²,
- zasoby 8 tys. m³/s,
- średnia głębokość ujęcia 60 m.

Jest to zbiornik kredowy szczelinowo-porowy, pod względem hydrochemicznym dominowały w nim wody wodorowęglanowo - siarczanowo - wapniowe. Na terenie gminy Kozy nie prowadzi się eksploatacji wód z tego zbiornika.

5.2.3. Jakość wód podziemnych

W roku 2012 badania wód podziemnych w województwie śląskim prowadzone były w oparciu o krajową sieć pomiarową modyfikowaną pod kątem dostosowania do wymagań Ramowej Dyrektywy Wodnej oraz sieć regionalną uzupełniającą badania pod kątem ochrony Głównych Zbiorników Wód Podziemnych wykorzystywanych do celów pitnych.

Wykonawcą badań w sieci krajowej był Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, w sieci regionalnej oraz badawczej Laboratorium WIOŚ w Katowicach – Pracownia w Częstochowie.

Ocena jakości wód podziemnych została wykonana dla punktów pomiarowych w sieci krajowej i regionalnej w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie kryterium i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. z 2008 r., Nr 143, poz. 896).

Tabela 6 Jakość wód podziemnych w rejonie gminy Kozy w ramach sieci monitoringu krajowego

Numer Monbada	Miejscowość	Nazwa dorzecza	JCWPd	Kod UE JCWPd	Stratygrafia	Charakter zwierciadła	Typ ośrodka	Wskaźniki w III klasie	Wskaźniki w IV klasie	Wskaźniki w V klasie	Klasa jakości - związki organiczne	Klasa jakości w punkcie - surowa 2012	Klasa jakości w punkcie - końcowa 2012
140	Bielsko - Biała	dorzecze Wisły	143	PLGW2100143	K1	napięte	porowo-szczelinowy	O2	NH4	B, Na, HCO3	I	V	V

Źródło: Klasyfikacja i wyniki badań jakości wód podziemnych przeprowadzonych w 2012 roku w sieci krajowej (badania wykonane na zlecenie GIOŚ przez Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy), WIOŚ w Katowicach

Ocena stanu chemicznego wód podziemnych w rejonie gminy Kozy w latach 2010 - 2012 wykazała słaby stan ze względu na zawartość: tlenu, jon amonowy, sodu, boru i wodorowęglanów w punkcie pomiarowym w Bielsku-Białej.

5.2.4. Zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia

Gmina znajduje się w obszarze zaopatrzenia w wodę z komunalnego wodociągu grupowego okręgu Bielska-Białej, administrowanego przez przedsiębiorstwo AQUA S.A. Wodociąg ten oparty jest o zasoby wodne rzeki Soły, rzeki Wapienicy i potoku Straconka – prawobrzeżnego dopływu rzeki Białej. System tworzą:

- zespół urządzeń wodociągowych w Kobiernicach (gm. Porąbka). Stacja Uzdatniania Wody w Kobiernicach produkuje średnio 45 000m³/d, z czego na teren gminy Kozy dostarczanych jest średnio 1320 m³/d,
- stacja wodociągowa „Wapienica”,
- stacja wodociągowa w Straconce,
- lokalne źródła wody w Mikuszowicach.

Ujęcia i stacje wodociągowe pracują w jednym systemie wodociągu grupowego. Przez obszar gminy przebiegają rurociągi magistralne Ø1200 mm, Ø800 mm, Ø500 mm relacji Kobiernice - Bielsko-Biała. Gmina zaopatrywana jest w wodę z sieci rozdzielczej opartej na rurociągach przesyłowych Ø500 mm i Ø1200 mm. Na terenie gminy w rejonie ul. Panienki zlokalizowane są zbiorniki wyrównawcze 2 x 500 m³ wraz ze stacją hydroforową.

Poza wymienionymi na terenie gminy istnieją lokalne ujęcia wody powierzchniowej na potoku Pisarzówka, które zaopatrują w wodę część mieszkańców Kóz Małych. Na terenach nie objętych zbiorowym systemem zaopatrzenia w wodę mieszkańcy zaopatrują się z własnych ujęć - źródeł i studni kopanych.

Do sieci wodociągowej, której właścicielem jest AQUA S.A. w Bielsku-Białej podłączonych było w 2013 r. 2 658 budynków i korzystało z niej około 11 000 osób (88% ogółu). Łączna długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosi 113 km, wykonana głównie z PCV oraz stali i PE.

Do badań laboratoryjnych upoważnieni przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bielsku-Białej w 2013 r. pobrali 6 próbek wody z terenu gminy Kozy przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Wszystkie pobrane próbki odpowiadały wymogom Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. Nr 61, poz.417 z późn. zmianami).

Obecnie brak jest sieci wodociągowej w następujących regionach gminy:

- południowej części Kóz /Górna Wieś/, na terenach trudno dostępnych ze względów położenia,
- południowej części rejonu Kozy Małe,
- południowej części rejonu Kozy Gaje,
- zachodniej części Kóz Dolna Wieś.

5.2.5. Odprowadzanie ścieków

Odprowadzanie ścieków z gminy Kozy realizowane jest za pośrednictwem sieci kanalizacji sanitarnej będącej w administracji Zakładu Wodociągów i Kanalizacji w Wilamowicach.

Stopień wyposażenia Gminy w sieć kanalizacji sanitarnej jest obecnie niezadowalający (40%). Aktualnie do sieci kanalizacyjnej odprowadzane są ścieki z 1.140 budynków na terenie gminy. Łączna długość sieci kanalizacyjnej wynosi 68,92 km.

Ścieki z terenu gminy kierowane są do oczyszczalni znajdującej się w gminie Wilamowice w miejscowości Pisarzowice wybudowanej i rozbudowanej w ramach realizacji wspólnego zadania inwestycyjnego obu gmin. Oczyszczalnia w Pisarzowicach ma przepustowość 2400 m³/d, jest to oczyszczalnia biologiczna z reaktorami SRB komory tlenowej stabilizacji osadu wraz ze stacją

odwadniania i higienizacji osadu. Na terenie gminy zlokalizowana jest jedna pompownia ścieków o wydajności Q=4,36 l/min zlokalizowana przy ulicy Jaworowej w Kozach.

Pozostałe ścieki komunalne odprowadzane są do przydomowych oczyszczalni ścieków (78 szt. stan na dzień 31.12.2013 r.) lub gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych i okresowo wywożone wozami asenizacyjnymi do w/w oczyszczalni.

Gmina Kozy wraz z Gminą Wilamowice tworzy w zakresie kanalizacji wspólną aglomerację. Do końca 2012 roku Gmina Kozy przyłączyła 1119 budynków. Na przełomie lat 2001-2006 oraz 2010-2011 obie gminy poniosły nakłady finansowe na rozbudowę oczyszczalni ścieków w miejscowości Pisarzowice. Ta inwestycja zapewnia właściwe funkcjonowanie całej sieci kanalizacyjnej już istniejącej, jak również tej, która będzie etapowo budowana w latach następnych na obszarze aglomeracji.

W 2009 – 2010 r. wykonano 4,03 km gminnej sieci kanalizacji sanitarnej, podłączając 69 budynków mieszkalnych. Roboty realizowane były w ul. Szkolnej i Lipowej, w rejonie Pasieki – ul. Jaworowa, Malinowa. Ze względu na ukształtowanie terenu w rejonie ul. Jaworowej i Malinowej wybudowano przepompownię ścieków o przepustowości Q=4,36 l/s. Nakłady poniesione na budowę kanalizacji sanitarnej w 2009 r. wyniosły 2 035 449,34 zł, w tym: środki własne 1 179 449,34 zł, partycypacja mieszkańców 117 300 zł, pożyczka z WFOŚiGW 856 000 zł.

W 2010 r. w ramach robót uzupełniających wykonano 590 mb kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Wapiennej i Słoneczników, podłączono 9 budynków mieszkalnych.

W latach 2010 – 2012 gmina realizowała projekt pn.: „Budowa kanalizacji sanitarnej – sieci i przyłącza od ul. Krakowskiej do lasu etap VIII”, ze środków PROW 2007 – 2013 oraz WFOŚiGW. Celem projektu było skanalizowanie ulic: Podgórska, Tęczowa, Irysów, Bukietową, Tulipanów, Wilgi, Działy, Panienki, Paproci, Górską, Leśną, Grzybią, Piaskową, Równą, Błękitną, Wiśniową, Zdrojową, Jaskółczą. Ogółem wykonano 10 649,5 m kanalizacji, w tym 880 m przyłączy.

W 2013 roku zrealizowano zadanie dotyczące budowy kanałów bocznych w Kozach Górnych etap IX – docelowo planowane podłączenie 260 budynków.

5.2.6. Odprowadzanie wód opadowych

Gmina Kozy nie posiada w pełni uregulowanego systemu kanalizacji deszczowej. Aktualna długość kanalizacji deszczowej na obszarze gminy wynosi 17,637 km. Najpoważniejszy problem stanowi odwodnienie dróg powiatowych i gminnych, z których wody deszczowe odprowadzane są głównie do przydrożnych rowów, stanowiąc istotne zagrożenie (szczególnie substancjami ropopochodnymi) dla czystości wód podziemnych i powierzchniowych. Należy podkreślić fakt, iż wraz z rozbudową i modernizacją lokalnych dróg prowadzone są jednocześnie prace nad odwodnieniami dróg. Na 2014 roku zaplanowano budowę nowej sieci o długości 465,5 mb wzdłuż ulicy Słonecznej, a także 227,5 mb do przebudowy oraz 23 mb do zarurowania.²⁰

5.2.7. Podsumowanie i wnioski

Podstawowym działaniem w zakresie ochrony wód jest likwidacja lub ograniczenie oddziaływania źródeł zanieczyszczenia wód powierzchniowych – punktowych, obszarowych i liniowych. Głównym czynnikiem zagrażającym czystości wód jest nieuporządkowana gospodarka ściekowa, stąd też priorytetowym działaniem będą inwestycje z tego zakresu oraz racjonalizujące użytkowanie wody.

W celu poprawy jakości wód powierzchniowych, konieczna będzie likwidacja niekontrolowanych zrzutów ścieków bytowych do rzek płynących przez teren gminy. W tym celu należy wykonać szczegółową inwentaryzację punktów zrzutu ścieków oraz systematycznie ją aktualizować. Następnym, niezwykle ważnym zadaniem jest inwentaryzacja stanu technicznego zbiorników bezodpływowych (szamb), które obecnie funkcjonują na terenach nieskanalizowanych. Bardzo często zbiorniki te są nieszczelne i są źródłem zanieczyszczenia wód. Powinna być prowadzona kontrola stanu technicznego szamb, a po przyłączeniu posesji do sieci kanalizacyjnej - możliwie szybka ich

²⁰ pismo ZWIK, Wilamowice z 15 maja 2014r.

likwidacja. Należy również propagować budowę przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, na których obecnie nie przewiduje się budowy sieci kanalizacyjnej.

Zadania w gospodarce ściekowej wynikają ze zobowiązań międzynarodowych Polski (stanowisko negocjacyjne w negocjacjach z UE w sprawie wdrażania Dyrektywy 91/271/EWG) i zapisów Prawa Wodnego oraz aktualnego stanu gospodarki ściekowej. Działania inwestycyjne wyznacza także Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych.

W dniu 1 lutego 2011 r. została zatwierdzona przez Radę Ministrów Trzecia Aktualizacja KPOŚK (AKPOŚK 2010). Celem trzeciej Aktualizacji Programu było ustalenie realnych terminów zakończenia inwestycji w aglomeracjach, które ze względu na opóźnienia inwestycyjne nie zrealizują zaplanowanych zadań do końca 2010 r. Dlatego też, AKPOŚK 2010 swoim zakresem objęło wyłącznie zmiany dotyczące terminów realizacji inwestycji. Wartości inne niż terminy osiągnięcia efektów ekologicznych pozostały zgodne z dokumentem AKPOŚK 2009.

Aby zrealizować zapisane cele w KPOŚK niezbędne są działania w zakresie:

- rozbudowy i modernizacji istniejących oczyszczalni ścieków,
- modernizacji istniejących i budowy nowych odcinków kanalizacji.

Racjonalizacja użytkowania wody będzie realizowana zgodnie z hierarchią ważności wykorzystania wód przez różnych użytkowników gospodarczych. W pierwszej kolejności realizowane są potrzeby gospodarki komunalnej (woda pitna), a następnie przemysłu spożywczego wymagającego wody wysokiej jakości, rolnictwa (w celu nawadniania użytków rolnych i pojenia zwierząt) oraz przemysłu. Użytkownicy wody będą informowani o możliwościach relatywnego zmniejszania jej zużycia, np. poprzez wprowadzanie zamkniętych obiegów, zmiany technologii, poprawę stanu sieci wodociągowych (także zakładowych), zakup urządzeń wodooszczędnych.

W celu ograniczenia strat wody należy systematycznie dokonywać przeglądu i konserwacji sieci wodociągowej, prowadząc niezbędne remonty i modernizacje poszczególnych odcinków.

5.3. Gospodarowanie odpadami

Cel długookresowy do roku 2021: **Minimalizacja ilości powstających odpadów, wzrost odzysku odpadów i ograniczenie składowania odpadów**

Kierunki działań na lata 2014-2021:

- Tworzenie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych w sposób zapewniający łatwy dostęp dla wszystkich mieszkańców gminy, w tym wskazując miejsca, w których mogą być prowadzone zbiórki zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych.
- Zapewnienie utrzymania i eksploatacji własnych lub wspólnych z innymi gminami regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych.
- Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji unieszkodliwianych przez składowanie - w stosunku do ilości tych odpadów wytwarzanych w województwie śląskim w roku 1995, dopuszcza się do składowania następujące ilości odpadów ulegających biodegradacji: w 2020 r. nie więcej niż 35%.
- Przygotowanie do ponownego wykorzystania i recyklingu materiałów odpadowych, przynajmniej takich jak papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło z gospodarstw domowych i w miarę możliwości odpadów innego pochodzenia podobnych do odpadów z gospodarstw domowych na poziomie minimum 50% ich ilości wytwarzanych do końca 2020 r.
- Wydzielenie odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych - zakłada się następujące poziomy selektywnego gromadzenia odpadów niebezpiecznych: rok 2020: 50%.
- Aktualizacja programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest.

- Edukacja ekologiczna w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości.²¹

STAN AKTUALNY

W latach 2005-2010 obowiązującym dokumentem w zakresie gospodarowania odpadami na terenie gminy Kozy był „Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Kozy” został przyjęty do realizacji Uchwałą Nr XXII/160/2005 Rady Gminy Kozy z dnia 24 lutego 2005 roku. W późniejszym czasie, w latach 2010 - 2013 obowiązywała „Aktualizacja Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Kozy na lata 2009-2016” przyjęta uchwałą nr XXXVI/259/2010 Rady Gminy Kozy z dnia 27 lipca 2010 roku.

Dokumenty te zawierały ocenę stanu w gospodarce odpadami, prognozowane zmiany ilościowe oraz cele i działania wraz z harmonogramami i szacunkowymi kosztami w zakresie gospodarki odpadami.

W związku z nowymi przepisami, wprowadzonymi Ustawą o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2011 r., Nr 152, poz. 897 z późn. zm.) która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2012 r., a następnie Ustawą z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r., poz. 21) plany gospodarki odpadami oraz sprawozdania z realizacji tych planów są sporządzane tylko na poziomie krajowym oraz wojewódzkim. Gminy i powiaty nie sporządzają dotychczasowych sprawozdań z planów gospodarki odpadami.

Gospodarowanie odpadami komunalnymi według nowych przepisów podlega rocznemu obowiązkowi sprawozdawczości, zarówno na poziomie gminnym, jak i wojewódzkim. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta w terminie do 31 marca przedkłada Marszałkowi Województwa i Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska, a Marszałek Województwa do 15 lipca za poprzedni rok kalendarzowy Ministrowi Środowiska sprawozdania, zawierające:

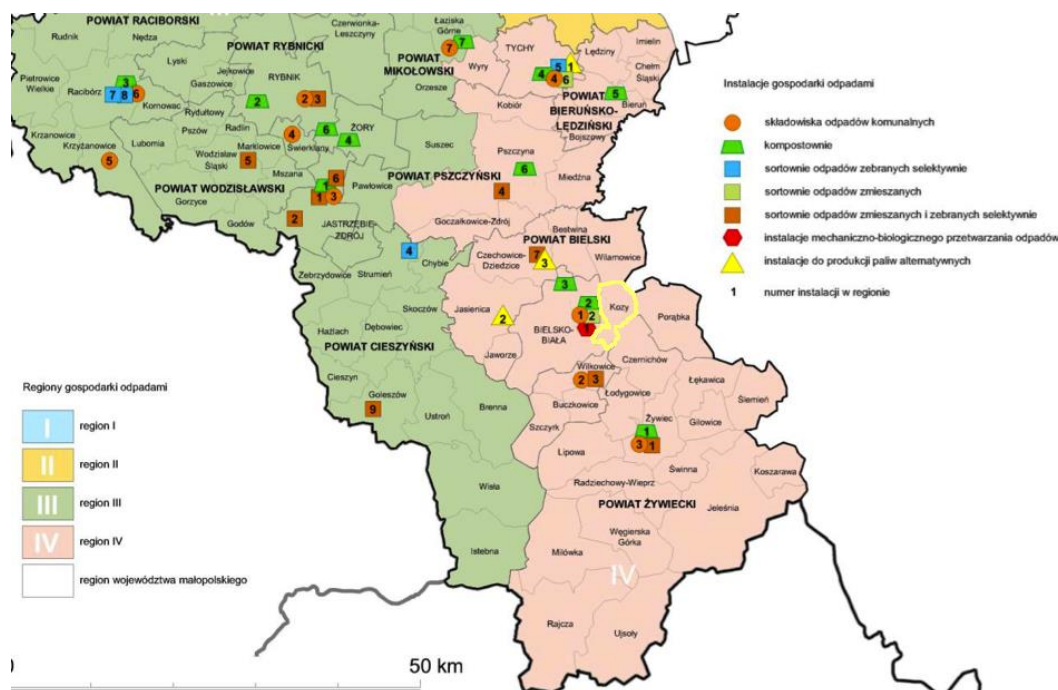
- informacje o masie poszczególnych rodzajów odebranych z obszaru sprawozdawczego odpadów komunalnych oraz sposobie ich zagospodarowania, wraz ze wskazaniem instalacji, do której zostały przekazane odebrane od właścicieli nieruchomości zmieszane odpady komunalne, odpady zielone oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania,
- informacje o masie odpadów komunalnych ulegających biodegradacji: przekazanych do składowania na składowisku odpadów, nieprzekazanych do składowania na składowisku odpadów i sposobie ich zagospodarowania,
- właścicieli nieruchomości, od których zostały odebrane odpady komunalne,
- informacje o osiągniętych poziomach recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania,
- informacje o ilości i rodzaju nieczystości ciekłych odebranych z obszaru, z którego jest przedkładana informacja.

Dodatkowo sprawozdania gminne wskazują liczbę właścicieli nieruchomości, którzy zbierają odpady komunalne w sposób niezgodny z regulaminem. System sprawozdawczości opiera się również na wskaźnikach, które zostały dobrane w sposób umożliwiający pozyskanie danych oraz sprawne prowadzenie monitoringu planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych, a także przeprowadzenie analizy stanu gospodarki odpadami w województwie.

Uchwałą Nr IV/32/3/2013 z dnia 23 marca 2013 roku Sejmik Województwa Śląskiego przyjął uchwałę w sprawie zmiany uchwały Nr IV/25/2/2012 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 24 sierpnia 2012 roku w sprawie wykonania Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego 2014. W załączniku do uchwały określono regiony gospodarki odpadami komunalnymi i regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych w poszczególnych regionach gospodarki odpadami komunalnymi oraz instalacje zastępcze do obsługi tych regionów Gmina Kozy według nowego podziału należy do regionu IV.

²¹ Cele nadrzędne pochodzą z projektu aktualizacji POS dla Powiatu Bielskiego, 2014

Rysunek 14 Lokalizacja gminy Kozy na tle regionu IV gospodarki odpadami i instalacji regionalnych i zastępczych

Źródło: Plan gospodarki odpadami dla województwa śląskiego 2014, 2012

Instalacją do mechaniczno – biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych dla region IV jest Zakład Gospodarki Odpadami S.A. w Bielsku-Białej.

Zgodnie z tym oraz na podstawie Porozumienia międzygminnego z dnia 16 sierpnia 2013 roku zawartego z Gminą Bielsko – Biała w sprawie wspólnego uregulowania gospodarki odpadami komunalnymi w zakresie wypełniania obowiązku zapewnienia budowy, utrzymania i eksploatacji regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych i umowy z dnia 21 czerwca 2013 roku zawartej pomiędzy Gminą Kozy a Zakładem Gospodarki Odpadami w Bielsku – Białej cały strumień odpadów pochodzących z terenu gminy Kozy jest zagospodarowywany w Zakładzie Gospodarki Odpadami w Bielsku Białej. ZGO dysponuje instalacją do mechaniczno – biologicznego przetwarzania odpadów z sortownią, kruszarnią odpadów budowlanych oraz demontażem odpadów wielogabarytowych wobec czego ma możliwość przetwarzania dostarczonych do niego odpadów komunalnych.

Wprowadzone w ostatnim okresie zmiany prawne mają umożliwić gminom właściwe zarządzanie strumieniem wytwarzanych odpadów komunalnych, a także stworzyć system gospodarowania odpadami komunalnymi oparty na selektywnym ich zbieraniu, w którym wykorzystuje się potencjał energetyczny odpadów i składowe odpady przetworzone.

Nowelizacja ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach wprowadziła cały szereg istotnych zmian do systemu gospodarki odpadami komunalnymi. Nałożyła nowe obowiązki na samorządy, podmioty odbierające odpady oraz na właścicieli nieruchomości.

Wszystkie te zmiany mają na celu poprawę obecnego stanu gospodarki odpadami i troskę o środowisko.

W celu dostosowania się do nowego systemu Rada Gminy Kozy przyjęła uchwałami:

- Nr XXIV/175/12 z dnia 28 grudnia 2012 r. Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Kozy,
- Nr XXII/156/12 z dnia 23 listopada 2012r. termin, częstotliwość i tryb uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi,

- Nr XXII/157/12 z dnia 23 listopada 2012r. postanowienia o odbieraniu odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne,
- Nr XXIV/176/12 z dnia 28 grudnia 2012 r. określiła wzór deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właścicieli nieruchomości,
- Nr XXIV/177/12 z dnia 28 grudnia 2012 r. szczegółowy sposób i zakres świadczenia usługi w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczoną opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi,
- Nr XXIV/178/12 z dnia 28 grudnia 2012 r. ustaliła stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz stawki opłaty za pojemniki o określonej pojemności.

Wprowadzone prawo miejscowe reguluje kwestie związane z gospodarką odpadami komunalnymi na terenie gminy, obowiązek ten został scedowany na gminy ustawą z dnia o utrzymaniu czystości. W gminie Kozy został przyjęty podział odpadów na frakcje moką (biodegradowalne) i suchą (surowcową) oraz popiół.

Ustalono miesięczne stawki za odbiór odpadów komunalnych w wysokości 17 złotych za osobę za miesiąc w przypadku gdy odpady komunalne nie są gromadzone w sposób selektywny oraz 9 złotych za miesiąc za osobę w przypadku gdy odpady komunalne są gromadzone w sposób selektywny. W 2014 roku Rada Gminy Kozy podjęła uchwałę zmiany w obliczaniu opłaty za selektywnie gromadzone odpady. Od II kwartału stawka będzie wynosić:

- 1-4 osoby w gospodarstwie domowym – opłata 9 złotych/osobę,
- 5-7 osób w gospodarstwie domowym – opłata 7 złotych/osobę,
- powyżej 8 w gospodarstwie domowym – opłata 6 złotych/osobę.

W przypadku nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne, a odpady są zbierane i odbierane w sposób selektywny, przyjęto opłaty w wysokości za pojemnik o określonej pojemności:

- 60 litrów – 6,00 zł ,
- 80 litrów - 8,00 zł,
- 110 litrów - 11,00 zł ,
- 120 litrów – 12,00 zł ,
- 240 litrów - 24,00 zł ,
- 1100 litrów – 110,00 zł ,
- KP-1500 litrów – 150,00 zł ,
- KP-5000 litrów – 500,00 zł ,
- KP-7000 litrów - 700,00 zł ,
- KP-10000 litrów – 1000,00 zł ,
- 1000,00 zł + 50 zł za każdy dodatkowy m³ powyżej 10 m³.

W przypadku nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne ustala się wyższą stawkę opłaty za pojemnik o określonej pojemności, jeżeli odpady komunalne nie są segregowane:

- 60 litrów – 7,20 zł ,
- 80 litrów - 9,60 zł,
- 110 litrów - 13,20 zł ,
- 120 litrów - 14,40 zł ,
- 240 litrów - 28,80 zł ,
- 1100 litrów - 132,00 zł ,

- KP-1500 litrów - 180,00 zł,
- KP-5000 litrów - 600,00 zł,
- KP-7000 litrów - 840,00 zł,
- KP-10000 litrów - 1200,00 zł,
- 1200,00 zł + 75 zł za każdy dodatkowy m³ powyżej 10 m³,
- kosze uliczne o pojemności od 10 litrów - 5,14 zł,
- kosze uliczne o pojemności większej niż 45 litrów - 8,40 zł.

Do potrzeb zbiórki odpadów komunalnych w zabudowie jednorodzinnej określono minimalną pojemność pojemników przeznaczonych do gromadzenia odpadów komunalnych, gdzie zamieszkuje:

- nie więcej niż 2 osoby – 60 litrów,
- 2 – 5 osób – 120 litrów,
- powyżej 5 osób – 240 litrów.

Od właścicieli nieruchomości, są odbierane odpady komunalne selektywnie gromadzone z podziałem na frakcje:

- surowcowa (tzw. suche) papier, metal, szkło, tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe,
- biodegradowalna (tzw. mokra) odpady komunalne ulegające biodegradacji, w tym odpady opakowaniowe ulegające biodegradacji, odpady zielone,
- popiół

Pozostałe selektywnie zebrane rodzaje odpadów komunalnych są odbierane:

- meble i inne odpady wielkogabarytowe – nie rzadziej niż raz na pół roku kalendarzowego, od właściciela nieruchomości w terminach określonych w harmonogramie,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny - nie rzadziej niż raz na pół roku kalendarzowego od właściciela nieruchomości w terminach określonych w harmonogramie, oraz istnieje możliwość samodzielnego dowozu do punktu zbiórki na ulicy Przemysłowej 1 w Kozach,
- zużyte baterie i akumulatory – nie rzadziej niż raz na pół roku kalendarzowego od właściciela nieruchomości w terminach określonych w harmonogramie lub dostarczone przez właściciela nieruchomości do 3 wyznaczonych punktów mieszczących się w budynku Domu Kultury przy ulicy Krakowskiej 2, Urzędzie Gminy przy ulicy Krakowskiej 4 oraz na targowisku gminnym przy ulicy Szkolnej 5
- chemikalia i opakowania po nich – nie rzadziej niż raz na kwartał każdego roku kalendarzowego od właściciela nieruchomości w terminach określonych w harmonogramie
- zużyte opony – nie rzadziej niż raz na pół każdego roku kalendarzowego od właściciela nieruchomości w terminach określonych w harmonogramie
- odpady budowlane i remontowe powstałe w wyniku drobnych prac nie wymagających pozwolenia na budowę ani zgłoszenia zamiaru prowadzenia robót budowlanych na indywidualne zlecenie w terminach uzgodnionych z Przedsiębiorcą. Odpady remontowe – budowlane muszą być posegregowane gruz, folia, styropian, tapety oddzielnie.
- przeterminowane leki dostarczane przez właścicieli nieruchomości wg potrzeb do wyznaczonych 3 aptek na terenie Gminy Kozy, aktualnie są to Aptek Barbara przy ulicy Ludowej 4, Apteka Mediq przy ulicy Przecznia 2, Apteka Arnika przy ulicy Bielskiej 147.

Niezależnie do zbiórek odpadów spod posesji mieszkańców raz na kwartał organizowane są zbiórki odpadów problemowych (pojemniki po farbach, lakierach, środkach ochrony roślin, żarówki, świetlówki, baterie, akumulatory, elektro śmieci) na zasadzie mobilnych punktów zbiórki w trzech miejscach na obszarze gminy:

- na parkingu przy Kościele przy ulicy Krańcowej w Małych Kozach,
- obok placu zabaw przy ulicy Lipowej,

- na pętli autobusowej obok stacji paliw Lukoil przy ulicy Krakowskiej.

Usługi w zakresie odbioru i zagospodarowania odpadów świadczy na rzecz gminy Kozy podmiot wyłoniony w drodze przetargu przeprowadzonego w oparciu o przepisy ustawy o zamówieniach publicznych. Od lipca 2013 roku jest to firma SITA ZOM S.A. z Bielska - Białej.

Odpady komunalne są odbierane od właścicieli nieruchomości z częstotliwością:

- odpady biodegradowalne (tzw. mokra) – nie rzadziej niż dwa razy w miesiącu kalendarzowym,
- odpady surowcowe (tzw. sucha) – nie rzadziej niż raz w miesiącu kalendarzowym;
- popiół – w okresie od 1 października do 30 kwietnia – nie rzadziej niż raz w miesiącu kalendarzowym, w pozostałym okresie – zgodnie z harmonogramem.

Zgodnie z art. 39 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. z 2013r., poz. 1155) zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny można oddać w punktach zakupu nowego sprzętu. Mieszkańcy za pośrednictwem strony internetowej zostali poinformowani o takiej możliwości z wykazem poszczególnych rodzajów sprzętów jakie są zbierane.

Głównymi celami w zakresie gospodarki odpadami na terenie gminy jest doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz redukcja strumienia odpadów komunalnych zmieszanych kierowanych do regionalnej instalacji przetwarzania odpadów komunalnych.

O wszystkich wprowadzanych zmianach mieszkańcy są na bieżąco informowani poprzez nową zakładkę na stronie internetowej gminy Kozy „sprawy porządku w gminie”, a także informacje zamieszczane cyklicznie w biuletynie informacyjnym Urzędu Gminy Kozy pt. „Koziańskie Wiadomości”. Są tam umieszczone akty prawne, szczegółowe zasady i system segregacji, informacje o opłatach i sposobach ich uiszczania, a także harmonogram zbiórki odpadów.

Ważnym elementem jest świadomość ekologiczna społeczeństwa, biorącego aktywny udział w procesie zbierania odpadów. Edukacja ekologiczna jest procesem, którego głównym celem jest ukształtowanie aktywnej i odpowiedzialnej postawy mieszkańców powiatu bielskiego w sferze konsumpcji, a także postępowania z odpadami. W zakresie gospodarki odpadami świadomość ekologiczna społeczeństwa jest nadal niewystarczająca, dlatego też konieczne jest przeprowadzanie edukacji ekologicznej. Stosuje się dwa rodzaje edukacji ekologicznej:

- formalną obejmującą kształcenie dzieci i młodzieży oraz dorosłych na wszystkich szczeblach kształcenia,
- nieformalną, która stanowi uzupełnienie edukacji formalnej i jest organizowana wspólnie z organizacjami o profilu ekologicznym. Edukacja nieformalna odbywa się poprzez organizowanie imprez, konkursów, wycieczek.

Celem edukacji jest wykształcenie wśród wszystkich grup społecznych odpowiedzialnych i świadomych zachowań w zakresie racjonalnej gospodarki odpadami, poprzez:

- realizację polityki edukacyjnej i informacyjnej na temat selektywnej zbiórki odpadów i przez to prowadzenie ekologicznego sposobu życia we własnym domu,
- świadome dokonywanie zakupów (minimalizacja wpływu reklam),
- przekonywanie do kupowania rzeczy trwałych,
- wybieranie towarów bezodpadowych oraz posiadających opakowanie łatwo ulegające całkowitej degradacji lub nadające się do utylizacji,
- rozpowszechnienie wiedzy, dotyczącej możliwości powtórnego wykorzystania odpadów (recykling) oraz wynikających z tego korzyści ekonomicznych,
- wskazywanie konkretnych działań poprawiających efektywność gospodarki odpadami.

Właściwie ukierunkowana edukacja ekologiczna mieszkańców przyczyni się do zwiększenia efektywności prowadzonej selektywnej zbiórki odpadów, co zapewni pozyskanie surowców wtórnych, zmniejszenie ilości odpadów trafiających na składowiska oraz zmniejszenie szkodliwości tych odpadów.

Według sprawozdań z 2012 i za 2013 rok z terenu gminy zebrano i odebrano od mieszkańców następujące ilości odpadów.

Tabela 7 Ilości odpadów zebranych i odebranych od mieszkańców na terenie gminy Kozy

rok rodzaj odpadu	Kod odpadu	2012	2013
Niesegregowane odpady komunalne	20 03 01	1196,1 41,7	833,9
Odpady komunalnej nie wymienione w innych podgrupach	20 03 99	8,1 5,9	2,58 17,0
Zmieszane odpady opakowaniowe	15 01 06	-	352,4
Zmieszane odpady z budowy i remontu	17 09 04 17 06 04	-	0,2 47,52
Tworzywa sztuczne	15 01 02 20 01 39	5,6	2,5
Odpady wielkogabarytowe	20 03 07	48,1	61,78
Żużle i popioły z kotłów	ex. 20 01 99		312,16
Opakowania ze szkła	15 01 07 20 01 02	9,7	16,2
Metale	20 01 40	21,2	-
Odpady ulegające biodegradacji	20 02 01 20 01 08	1,2 2,3	658,12
Papier i tektura	15 01 01 20 01 01	13,7	9,6
Opakowania z drewna	15 01 03	-	0,3
Nieczystości ciekłe	m ³	7971,1	8919
SUMA	-	1353,6	2314,24

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania Wójta Gminy Kozy z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za 2012 i 2013 rok

Po analizach porównawczych dotyczących ilości zebranych i odebranych od mieszkańców odpadów w 2012 roku oraz ilości odpadów zebranych i odebranych od mieszkańców w 2013 roku można stwierdzić, iż

- w 2012 roku odbierano odpady z 2730 nieruchomości, w 2013 roku z 3251 – wzrost o 19%,
- w 2012 roku wszystkich odpadów zebrano 1353,6 Mg, w 2013 roku 2314,24 Mg – wzrost 70,9%,
- w 2012 roku odpadów selektywnie gromadzonych zebrano 115,8 Mg, w 2013 roku 1168,18 Mg – wzrost o 908% (!!!),
- w 2012 roku zebrano mieszanych odpadów 1237,8 Mg, w 2013 roku 833,8 Mg – spadek o 32%.

Analizując tylko dane za 2013 roku można stwierdzić iż w pierwszym półroczu zebrano łącznie 630,37 Mg odpadów, natomiast w drugim półroczu zebrano 1692 Mg odpadów. Ilość odpadów odbieranych odpadów od mieszkańców wzrosła z 111 kg/osobę w pierwszym półroczu 2013 roku do 299 kg/na osobę w II półroczu 2013 roku.

Mimo, iż dane te obrazują zaledwie pół roku działania systemu wskazują na celowość podjętych działań w zakresie „rewolucji śmieciowej”.

Rok 2014 będzie pierwszym pełnym rokiem funkcjonowania systemu i pokaże realne zmiany jakie nastąpiły.

Problemem, który w ciągu ostatniego półrocza pojawił się na terenie gminy jest zwiększenie się ilości porzucanych śmieci w rowach i zagajnikach, zlikwidowano „dzikie wysypiska” w okolicy kamieniołomu, ulicy Krętej i Wiklinowej. Są to głównie odpady budowlane w postaci papy i opon. Odpady te są na bieżąco usuwane niezwłocznie po identyfikacji.

W związku z brakiem Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych gmina Kozy planuje utworzenie takiego punktu w Kozach przy ulicy Folwarcznej poprzez wyburzenie istniejących obiektów i utworzenie PSZOK. Planowany termin otwarcia to 2015/2016 rok.

W zakresie odpadów istotnym elementem jest także zbiórka odpadów zawierających azbest. Na terenie gminy Kozy w 2013 roku przeprowadzono szczegółową terenową inwentaryzację wyrobów zawierających azbest, z której wynika iż w 2013 roku na obszarze gminy Kozy na terenie osób fizycznych i osób prawnych zewidencjonowano 328 obiektów zawierających pokrycia azbestowe, na których zabudowanych jest 25.671 m² wyrobów zawierających azbest, co odpowiada 282,38 Mg wyrobów azbestowych.

z czego:

- 280,18 Mg (327 obiektów, 25.471 m²) wyrobów zawierających azbest u osób fizycznych, co stanowi 99,2%,
- 2,2 Mg (1 obiekt, 200 m²) na posesji będącej we władaniu osoby prawnej, co stanowi 0,80% wszystkich wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Kozy.

Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Kozy przyjęto do realizacji uchwałą Nr XXXVI/242/13 Rady Gminy Kozy z dnia 28 listopada 2013 r. w sprawie przyjęcia Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Kozy.

Według aktualnych danych od 2004 roku do końca 2013 roku usunięto z terenu gminy 365,78Mg wyrobów zawierających azbest z 223 budynków. Koszty poniesione na ten cel to 139.257,89 złotych, z czego 122.557,25 złotych z budżetu gminy Kozy.

W kolejnych latach gmina planuje w dalszym ciągu udzielać mieszkańcom dofinansowania na usuwanie wyrobów zawierających azbest.

5.4. Ochrona przed hałasem

Cel długookresowy do roku 2021:

Zmniejszenie uciążliwości hałasu dla mieszkańców i środowiska poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów

Kierunki działań na lata 2014-2021:

- Rozwój sieci ścieżek rowerowych.²²

STAN AKTUALNY

Źródłami dźwięku, dla których ustalono dopuszczalne wartości w środowisku są:

- drogi lub linie kolejowe w tym torowiska tramwajowe poza pasem drogowym,
- linie elektroenergetyczne,
- starty, lądowania i przeloty statków powietrznych,
- instalacje i pozostałe obiekty oraz grupy źródeł hałasu: hałas przemysłowy, hałas komunalny.

Na terenie gminy Kozy głównym źródłem hałasu jest komunikacja drogowa oraz lokalnie przemysł. Dopuszczalne normy hałasu zależne są od przeznaczenia terenu znajdującego się wokół źródła hałasu, co zestawiono w tabeli poniżej.

²² Cele nadrzędne pochodzą z projektu aktualizacji POS dla Powiatu Bielskiego, 2014

Tabela 8 Dopuszczalne poziomy hałasu dla terenów o określonym przeznaczeniu

Przeznaczenie terenu	Dopuszczalny poziom hałasu [dB]			
	Drogi lub linie kolejowe		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
	Pora dnia	Pora dnia	Pora dnia	Pora dnia
<ul style="list-style-type: none"> tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży tereny domów opieki społecznej tereny szpitali w miastach 	61	56	50	40
<ul style="list-style-type: none"> tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i tereny zamieszkania zbiorowego tereny zabudowy zagrodowej tereny rekreacyjno-wypoczynkowe tereny mieszkaniowo-usługowe 	65	56	55	45
<ul style="list-style-type: none"> tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców 	68	60	55	45

Źródło: na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. Załącznik do obwieszczenia Ministra Środowiska z dnia 15 października 2013 r. (poz. 112)

5.4.1. Hałas przemysłowy

Na terenie gminy Kozy działają niewielkie przedsiębiorstwa budowlane, transportowe, małe zakłady usługowe, warsztaty lakiernicze i warsztaty mechaniki samochodowej. Działalność tych podmiotów gospodarczych kształtuje klimat akustyczny terenów bezpośrednio z nimi sąsiadujących. Funkcjonowanie małych zakładów jest niejednokrotnie źródłem konfliktów mieszkańców z przedsiębiorcami, gdyż zakłady te stwarzają uciążliwości i dyskomfort akustyczny mieszkańców.

Do przedsiębiorstw mogących wpływać na klimat akustyczny na obszarze gminy należą:

- Zakład Materiałów Ściernych „Klingspor”,
- Zakład Urządzeń Chłodniczych i Klimatyzacji „Klimors”,
- Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „Tyrex”,
- „Anga” - Uszczelnienia Mechaniczne Spółka z o.o.,
- Rzeźnia „Kapecki”.
- a także wiele małych jednoosobowych działalności gospodarczych, w których prowadzone są prace polegające na cięciu, kuciu, szlifowaniu i spawaniu.

Większość uciążliwości powodowanych emisją hałasu wynika z niewłaściwej lokalizacji przedsiębiorstw, z których działalnością nierozłącznie jest związana emisja hałasu takich jak stacje paliw, stolarnie czy ubojnie. W związku z tym bardzo ważnym celem jest lokowanie działalności uciążliwych w miejscach zapisanych w Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego o przeznaczeniu na działalność produkcyjną i przemysłową, a nie na terenach zabudowy mieszkaniowej.

W latach 2008-2013 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach Delegatura w Bielsku – Białej skontrolował:

w 2008 roku

- Zakład Przetwórstwa Mięsnego PRESTO przy ulicy Bielskiej w Kozach – stwierdzono naruszenia w zakresie emisji hałasu,

w 2009 roku

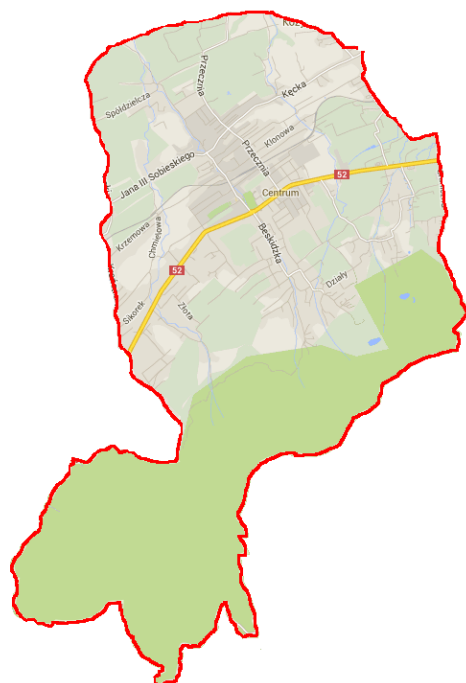

- Zakład Ogólnobudowlany przy ulicy Krańcowej w Kozłowie – stwierdzono naruszenia w zakresie emisji hałasu,
w 2010 roku
- Zakład Ogólnobudowlany przy ulicy Krańcowej w Kozłowie – ponownie stwierdzono naruszenia w zakresie emisji hałasu,
w 2011 roku
- powtórnie Zakład Ogólnobudowlany przy ulicy Krańcowej w Kozłowie – nie stwierdzono naruszeń w zakresie emisji hałasu,
- Mat – Bud – Trans przy ulicy Witosa w Kozłowie – stwierdzono naruszenia w zakresie emisji hałasu,
w 2012 roku
- Rzeźnictwo i Handel Kapecki Sp. J. Przy ulicy Jaworowej w Kozłowie – nie stwierdzono naruszeń,
w 2013 roku
- Usługi Transportowe przy ulicy Bielskiej w Kozłowie – stwierdzono naruszenia w zakresie emisji hałasu,
- Zakład Ogólnobudowlany przy ulicy Krańcowej w Kozłowie – ponownie stwierdzono naruszenia w zakresie emisji hałasu,
- Meble Ogrodowe przy ulicy Przecznej w Kozłowie – nie stwierdzono naruszeń.

Według informacji WIOS udostępnionej w maju 2014 roku zlecenia pokontrolne są realizowane przez kontrolowane firmy w około 86%.

5.4.2. Hałas drogowy

Pod pojęciem hałasu drogowego rozumie się hałas pochodzący od środków transportu poruszających się po wszelkiego rodzaju drogach niebędących drogami kolejowymi w tym po torach tramwajowych. Jest to hałas typu liniowego.

Rysunek 15 Przebieg ważniejszych dróg na terenie gminy Kozłowa

Źródło: opracowanie własne na podstawie mapy zamieszczonej na <https://www.google.pl/maps/place/Kozlowa>

Głównym źródłem emisji hałasu na terenie gminy Kozy jest droga krajowa nr 52 o długości 5,043 km, drogi powiatowe o długości około 5,998 km, drogi gminne o długości około 55 km.

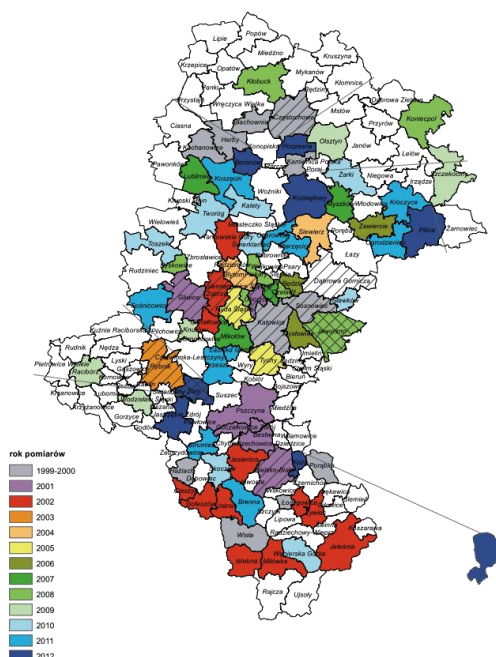
Drogi powiatowe w znacznym stopniu są wyremontowane bądź przebudowane. Stan techniczny odcinków dróg, które nie zostały przebudowane nie jest zadowalający, jednakże poddawane są na bieżąco częściowym remontom.

Znaczną część dróg gminnych cechują niskie parametry techniczne i zły stan nawierzchni.

Na terenie gminy dominują drogi bitumiczne (beton asfaltowy), w obecnej chwili należy się skupić na bieżących remontach dróg i poprawie ich funkcjonalności.

Bardzo ważnym elementem rozwoju gminy jest właściwe planowanie przestrzenne, które powinno polegać przede wszystkim na zakazie lokalizacji budynków podlegających ochronie akustycznej na terenach, które znajdują się w zasięgach oddziaływania hałasu o poziomie przekraczającym wartości dopuszczalne.

W ramach „Programu Państwowego Monitoringu Środowiska dla województwa Śląskiego na lata 2010 - 2012” prowadzone były badania poziomu hałasu drogowego na obszarze Gminy Kozy.

Rysunek 16 Miejsca przeprowadzania badań hałasu w poszczególnych latach

Źródło: Stan Środowiska w Województwie Śląskim w 2012 roku, WIOŚ, Katowice

W celu określenia poziomu hałasu drogowego oddziałującego na zabudowę chronioną pod względem akustycznym przeprowadzono badania hałasu i na ich podstawie opracowano Mapy akustyczne dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów o łącznej długości 7709,814 km w tym Mapy akustyczne dla dróg krajowych w województwie śląskim o łącznej długości 536,144 km. W ramach w/w map wykonano pomiary na drodze krajowej nr 52 Bielsko – Kęty. Celem badań była ocena klimatu akustycznego w wybranym rejonie ulicy Krakowskiej na terenie miejscowości Kozy z uwzględnieniem czynników natężenia i struktury ruchu pojazdów oraz warunków pogodowych mających wpływ na propagację hałasu włąb sąsiadujących terenów. Badania prowadzono w lecie w 2012 roku.

Wyniki badań wskazały na przekroczenia wartości dopuszczalnych, na co wskazuje poniższa mapka.

Rysunek 17 Mapa akustyczna wykonania w 2012 roku dla drogi krajowej nr 52 Bielsko - Kęty

Źródło: www.geoserwis.gdos.gov.pl

Wyniki pomiarów wskazano w tabelach poniżej.

Tabela 9 Przekroczenia wartości LDWN [dB] dla drogi krajowej nr 52 – powiat bielski (DZIEŃ)

Droga krajowa nr 52, odcinek: Bielsko B. - Kęty jednostka: powiat bielski					
Kryterium	Stan warunków akustycznych środowiska				
	Niedobry		zły		bardzo zły
	Przekroczenie		Przekroczenie		Przekroczenie
	do 5 dB	> 5- 10 dB	> 10-15 dB	>15-20 dB	>20 dB
Powierzchnia obszarów zagrożonych w danym zakresie [km ²]	0,675	0,312	0,167	0,050	0,001
Liczba lokali mieszkalnych w danym zakresie [tyś.]	0,251	0,169	0,129	0,064	0,003
Liczba zagrożonych mieszkańców w danym zakresie [tyś.]	0,828	0,564	0,417	0,211	0,010
Liczba budynków szkolnych i przedszkolnych w danym zakresie	2	1	0	2	0
Liczba budynków służby zdrowia, opieki społecznej i socjalnej w danym zakresie	0	0	0	0	0
Inne obiekty budowlane istotne z punktu widzenia ochrony przed hałasem (liczba obiektów)	0	0	0	0	0

Źródło: Mapy akustyczne dla dróg krajowych w województwie śląskim o łącznej długości 536,144 km, marzec 2012

Tabela 10 Przekroczenia wartości LN [dB] dla drogi krajowej nr 52 – powiat bielski (NOC)

Droga krajowa nr 52, odcinek: Bielsko B. - Kęty jednostka: powiat bielski					
Kryterium	Stan warunków akustycznych środowiska				
	nieдобry		zły		bardzo zły
	Przekroczenie		Przekroczenie		Przekroczenie.
	do 5 dB	> 5- 10 dB	> 10-15 dB	do 5 dB	> 5- 10 dB
Powierzchnia obszarów zagrożonych w danym zakresie [km ²]	0,473	0,245	0,140	0,016	0,000
Liczba lokali mieszkalnych w danym zakresie [tyś.]	0,126	0,157	0,135	0,021	0,000
Liczba zagrożonych mieszkańców w danym zakresie [tyś.]	0,391	0,536	0,435	0,061	0,000
Liczba budynków szkolnych i przedszkolnych w danym zakresie	2	0	2	0	0
Liczba budynków służby zdrowia, opieki społecznej i socjalnej w danym zakresie	0	0	0	0	0
Inne obiekty budowlane istotne z punktu widzenia ochrony przed hałasem (liczba obiektów)	0	0	0	0	0

Źródło: Mapy akustyczne dla dróg krajowych w województwie śląskim o łącznej długości 536,144 km, marzec 2012

Wyniki badań wskazują iż:

- około 400 mieszkańców narażonych jest na niekorzystne warunki akustyczne w ciągu dnia oraz około 900 mieszkańców w ciągu nocy – oznacza to przekroczenia o 5-10 dB,
- około 600 mieszkańców gminy jest narażonych w ciągu dnia na złe warunki akustyczne, natomiast w ciągu nocy około 500 mieszkańców żyje w złych warunkach akustycznych. Oznacza to ciągłe przekroczenia wartości dopuszczalnych o około 10-20dB
- około 10 mieszkańców narażonych jest na bardzo złe warunki akustyczne w ciągu dnia o ponad 20 dB, w nocy nie zanotowano tak znacznych przekroczeń.

Generalna Dyrekcja wymieniła we wnioskach do map następujące wnioski i planowane działania zaradcze na terenie powiatu bielskiego:

- „dla terenów z istniejącą zabudową:
  - budowa ekranów akustycznych w miejscach potwierdzających zasadność ich realizacji,
  - cykliczna kontrola stanu nawierzchni dróg oraz podjęcie stosownych kroków w zakresie przeprowadzenia remontów w przypadku stwierdzenia takiej konieczności,
  - działania mające na celu zmianę kierunku zagospodarowania terenu w rejonie trasy drogowej i przeznaczenie go na funkcje usługowe lub gospodarcze w ramach procedur planowania przestrzennego,
  - ograniczenia możliwości intensyfikowania zabudowy na terenie, położonym w bezpośrednim sąsiedztwie trasy drogowej,
- dla terenów niezabudowanych lub planowanych pod zabudowę:

- ograniczenie możliwości kwalifikowania obszarów w bliskim otoczeniu dróg krajowych jako potencjalne tereny mieszkaniowe lub mieszkaniowo-usługowe, na etapie opracowania dokumentacji planistycznej dane- go obszaru; utworzenie obszaru ograniczonego użytkowania.”

Przez obszar gminy przebiega linia kolejowa I klasy nr 117 relacji Bielsko-Biała - Kalwaria Zebrzydowska / Lanckorona - (Kraków) ze stacją kolejową „Kozy” i przystankiem „Kozy - Zagroda”. Jest to linia jednotorowa, zelektryfikowana o długości ok. 4,3 km na terenie gminy. Aktualnie ruch pociągów na tej linii jest znacznie ograniczony.

5.4.3. Hałas niezorganizowany

Do źródeł hałasu niezorganizowanego zaliczyć można hałas związany z turystyką i rekreacją oraz wypoczynkiem. Turyści i rowerzyści, oraz czasem młodzież w okolicach nieczynnego kamieniołomu powodują gwar, który może stwarzać uciążliwości zwłaszcza dla starszych mieszkańców gminy.

Niemniej jednak na obszarze analizowanej gminy problem ten nie jest znaczący.

W celu poprawy klimatu akustycznego na terenie gminy Kozy oraz w celu ochrony środowiska przed negatywnym działaniem hałasu należy:

1. Podejmować działania, które spowodują zmniejszenie uciążliwości powodowanej przez hałas drogowy.
2. Poprzez zadania inwestycyjne polegające na modernizacjach dróg i tworzeniu osłon naturalnych, ograniczać rozprzestrzenianie się hałasu komunikacyjnego.
3. Ustalić, że w planach zagospodarowania przestrzennego zostaną wydzielone tereny pod realizację zorganizowanej działalności inwestycyjnej, zakładów mogących być potencjalnymi źródłami hałasu do środowiska.
4. W planach zagospodarowania przestrzennego uwzględniać kształtowanie klimatu akustycznego.
5. Nie dopuszczać do realizacji inwestycji, które mogą być źródłem dużej emisji hałasu do środowiska ze względu na rodzaj prowadzonej działalności lub technologie produkcji.

5.5. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi wraz ich monitoringiem

Cel długookresowy do roku 2021:

Ochrona mieszkańców przed nadmiernym promieniowaniem elektromagnetycznym

Kierunki działań na lata 2014-2021:

- Edukacja ekologiczna mieszkańców dotycząca skali zagrożenia emisją pól elektromagnetycznych.²³

STAN AKTUALNY

Głównymi instalacjami emitującymi pola elektromagnetyczne są:

- linie przesyłowe wysokiego, średniego i niskiego napięcia oraz stacje transformatorowe,
- instalacje radiokomunikacyjne, takie jak:
  - stacje bazowe telefonii komórkowej,
  - stacje radiowe i telewizyjne.

²³ Cele nadrzędne pochodzą z projektu aktualizacji POS dla Powiatu Bielskiego, 2014

Na terenie gminy Kozy źródłem niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego są:

- linie przesyłowe energii elektrycznej wysokiego napięcia:
  - dwutorowa linia 220 kV Komorowice - Bujaków (gm. Porąbka), przebiegająca w części północno - zachodniej i południowo – wschodniej,
  - jednotorowa linia 110 kV Komorowice - GPZ Soła przebiegająca na kierunku zachód - wschód
- stacje bazowe telefonii komórkowej:
  - sieci Plus i Aero2 na maszcie własnym Plusa przy ulicy Dworcowej 22 w Kozach,
  - sieci T-Mobile, Orange i NetWorkS na dachu budynku firmy Klimors przy ulicy Krakowskiej 51 w Kozach,
  - sieci Orange, T-Mobile, Play i NetWorkS na dachu budynku OSP przy ulicy Bielskiej w Kozach,
  - sieci Orange, T-Mobile, Play i NetWorkS na wieży kościoła przy ulicy Krańcowej w Kozach.²⁴

Zadania w zakresie oceny poziomów promieniowania elektromagnetycznego i ich zmian dokonuje Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Badania nie objęły gminy Kozy. W niedalekiej odległości od gminy Kozy prowadzono badania:

- w 2010 roku
  - przeprowadzono podobne badania stacji bazowej internetu szerokasmowego w Bielsku – Białej przy ulicy Kukulek, wyniki wynosiły poniżej 0,7 V/m.
  - Wilamowic - 0,74 V/m,
  - Czernichowa - 0,11 V/m,
  - Bielska - Białej - 0,6V/m.
- w 2011 roku
  - miasta Bielska - Białej - 0,41 V/m.
- w 2012 roku
  - miasta Bielska – Białej – 0,39 V/m,
  - miasta Czechowice – Dziedzice – 0,87 V/m,
  - Łodygowic – 0,71 V/m,
  - Czernichowa – 0,11 V/m.
- w 2013 roku
  - Wilamowic 0,68 V/m,
  - Jaworza 0,06 V/m.

W ostatnich latach żaden z wykonanych pomiarów nie wskazywał na przekroczenia dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego, który wynosi 7 V/m.

Pomiary monitoringowe promieniowania elektromagnetycznego kontynuowane będą w kolejnych latach łącznie w 135 punktach pomiarowych rozmieszczonych na terenie całego województwa (również w powiecie bielskim).

Skuteczna ochrona środowiska przed szkodliwym działaniem pól elektromagnetycznych na poziomie gminy polega na:

- inwentaryzacji źródeł emisji,
- lokalizacji nowych obiektów tak, by były jak najmniej konfliktowe z otaczającą przestrzenią oraz zgodne z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,

²⁴ dane na podstawie lokalizatora sieci komórkowych <http://beta.btsearch.pl>

- zwracaniu szczególnej uwagi na lokalizację zabudowań mieszkalnych oraz miejsca długotrwałego przebywania dzieci tj. przedszkola, żłobki.

6. Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii

Dokumentami, które wyznaczają kierunki w opracowywaniu Programów Ochrony Środowiska są:

- Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016,
- Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska zatwierdzone przez Ministerstwo Środowiska w grudniu 2002 roku.

Zapisy w tych dokumentach sugerują, iż struktura programu ochrony środowiska powinna nawiązywać do układu zawartego w Polityce Ekologicznej. W Polityce zaproponowano umieszczenie w programach zarówno gminnych jak i powiatowych podrozdziałów:

- materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość produkcji,
- wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych,
- kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy.

Podrozdziały te zostały umieszczone jako jeden z elementów zrównoważonego wykorzystania materiałów, wody i energii.

6.1. Materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość produkcji

Postępowania mające za celu zmniejszenie wykorzystania surowców, wody i energii na jednostkę produktu są to działania przyczyniające się do zmniejszenia materiałochłonności, wodochłonności i energochłonności.

Działania dążące w kierunku racjonalizowania użytkowania wód powinny objąć wszystkie dziedziny gospodarki korzystające z wód przede wszystkim poprzez:

- zastosowanie najlepszych dostępnych technik produkcji głównie w przedsiębiorstwach produkcyjnych funkcjonujących na terenie gminy,
- zastosowanie dobrych praktyk rolniczych w gospodarstwach rolnych zlokalizowanych na terenie gminy.

Celem takich działań jest zmniejszenie ilości zużywanej wody, a także ograniczenie ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych do odbiorników.

Zmniejszenie wodochłonności w działaniach związanych z gospodarką wodno-ściekową realizowane jest przez:

- zmniejszenie strat wody,
- modernizację ujęć,
- modernizację sieci wodociągowej,
- edukację ekologiczną.

Racjonalizacja zużycia wody w gospodarstwach domowych powinna polegać przede wszystkim na ograniczeniu marnotrawstwa wody, stosowaniu wodooszczędnej aparatury czerpalnej i sprzętu gospodarstwa domowego, dalszego rozwoju pomiarowania zużycia wody, a także podejmowaniu działań w celu ograniczenia strat w systemach rozprowadzania wody. Głównym kierunkiem działań nieinwestycyjnych w zakresie zmniejszenia wodochłonności produkcji jest prowadzenie szeroko pojętej edukacji ekologicznej dla wszystkich gałęzi produkcji, a także dla dzieci i młodzieży oraz dorosłej części mieszkańców gminy.

W zakresie działań inwestycyjnych powinno się promować:

- zamknięte obiegi wody w przemyśle,

- wodooszczędne technologie produkcji,
- przedsięwzięcia modernizacyjne w systemach zaopatrzenia w wodę ukierunkowane na zmniejszenie strat wody.

Materiałochłonność to wielkość nakładów materiałowych poniesionych na wytworzenie określonych dóbr użytkowych, wyznaczana przez ilość materiału zużytego na wytworzenie określonej wartości użytkowej. Zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości pozwoli na uzyskanie większych korzyści gospodarczych poprzez zmniejszenie nakładów na produkcję, a także poprawę jakości życia mieszkańców poprzez ograniczenie wykorzystania zasobów naturalnych i ochronę środowiska.

Bardzo istotnym elementem jest zagospodarowywanie wycofanych z użytkowania substancji i materiałów niebezpiecznych oraz wdrażanie najlepszych dostępnych technik (BAT) zmniejszających materiałochłonność i odpadowość produkcji oraz poprawiających efektywność ekonomiczną procesów wytwórczych.

Energochłonność ujmuje się jako relację wielkości zużycia energii w procesie produkcyjnym w przemyśle czy gospodarce w odniesieniu do odpowiedniej wielkości produkcji, w której uczestniczy ta energia, czyli inaczej jako relację nakładów do efektów.

O poziomie energochłonności decydują głównie:

- struktura gałęziowa przemysłu,
- stosowane technologie wytwarzania,
- ceny energii,
- jakość produkcji.

Działaniom w zakresie zmniejszenia energochłonności powinno towarzyszyć kontynuowanie przedsięwzięć zmieniających sposób zaspokajania istniejących potrzeb energetycznych. Zmianom powinna podlegać przede wszystkim struktura wykorzystania nośników energii w kierunku zwiększenia udziału energii elektrycznej w ogólnym zużyciu energii. Zwiększenie udziału produkcji energii z gazu w miejsce węgla, zwiększenie wykorzystania węgla o większej wartości energetycznej, a także wzrostu udziału w produkcji energii elektrycznej i ciepłej z energetycznych nośników odnawialnych (energia wody i wiatru, energia geotermalna, energia słoneczna, energia z biomasy) oraz pochodzących z odpadów. Dla zmniejszenia energochłonności niezbędna jest wymiana urządzeń o niskiej sprawności na nowe zużywające mniej energii elektrycznej.

W zakresie zaopatrzenia w wodę temu celowi służą modernizacje ujęć wody, stacji uzdatniania, pompowni i hydroforni a także wymiana odcinków sieci wodociągowej znajdujących się w złym stanie technicznym, która będzie wpływać na zmniejszenie ilości strat wody.

Realizowane w ramach modernizacji obiektów termomodernizacje, polegające na:

- ociepleniu dachów i ścian obiektów kubaturowych,
- modernizacji systemów ogrzewania w tym na wymianie źródła ciepła,
- wymianie stolarki okiennej i drzwiowej

również przyczyniają się do zmniejszenia energochłonności przez zmniejszenie zapotrzebowania na energię cieplną.

W 2013 roku Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach stworzył możliwość uzyskania dofinansowania na zadania związane z ograniczeniem zapotrzebowania na ciepło grzewcze, na zadania należące do priorytetowych kierunków dofinansowania takich jak:

- **OA 1.2.** Budowa lub zmiana systemu ogrzewania na bardziej efektywny ekologicznie i energetycznie.
- **OA 1.4.** Wdrażanie obszarowych programów ograniczenia emisji pyłowo-gazowych.
- **OA 1.5.** Termoizolacja budynków w zakresie wynikającym z audytu energetycznego.

Fundusz udziela pomocy finansowej w formie pożyczki do 80% kosztów kwalifikowanych.

Gmina Kozy posiada opracowany Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla budynków prywatnych, nie mniej jednak od 2007 roku nie został on zrealizowany. W najbliższych latach gmina Planuje jego aktualizację i rozpoczęcie realizacji z udziałem środków Wojewódzkiego Funduszu.

6.2. Wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych

Rozwój energetyki odnawialnej został zaplanowany w „Strategii rozwoju energetyki odnawialnej”, przyjętej przez Sejm w dniu 23 sierpnia 2001 r., w dokumentach „Polityka energetyczna Polski do roku 2025” (dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 4 stycznia 2005 r.) oraz „Program dla elektroenergetyki” – (dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 28 marca 2006 r.). Plany wykorzystania odnawialnych zasobów energii zostały wskazane jako działania priorytetowe.

Jednym z głównych celów polityki energetycznej Polski jest zapewnienie trwałego zaopatrzenia w energię, który spełniałby wymogi związane z ochroną środowiska przy jednoczesnym wzroście gospodarczym.

Celem strategicznym polityki państwa jest takie zwiększenie wykorzystania odnawialnych zasobów energii (OZE), aby w bilansie energii pierwotnej jej udział wyniósł 14% w roku 2020. Dlatego promowanie zwiększenia wykorzystania odnawialnych zasobów energii powinno stanowić jeden z filarów polityki energetycznej kraju.

Aktualnie Polska dostarcza 6% krajowej produkcji energii z OZE, głównie pochodzącej z elektrowni wodnych i geotermii. Coraz więcej takiej energii pochodzi z zastosowania kolektorów słonecznych, a niewielki procent ze spalania biomasy (trociny) w tradycyjnych elektrowniach ciepłych i gospodarstwach indywidualnych i wreszcie wykorzystania energii wiatru.

W „Programie wykorzystania OZE na terenach nieprzemysłowych województwa śląskiego” dokonano wyboru stref o zróżnicowanych warunkach do rozwoju poszczególnych źródeł energii w kategoriach ekonomiczno-technicznych. W zależności od wielkości potencjału oraz możliwości jego pozyskania wprowadzono trzy strefy A, B i C odpowiadające odpowiednio największemu, średniemu i małemu potencjałowi rozwoju wykorzystania poszczególnych źródeł energii odnawialnych. Strefa A odpowiada obszarom charakteryzującym się najkorzystniejszymi wskaźnikami opłacalności i określono ją jako strefa priorytetów krótkoterminowych do 2008 roku. Strefy B i C o niższych wskaźnikach opłacalności określono jako strefy priorytetów długoterminowych do 2015 roku.

Pod względem biogazu gmina Kozy została zakwalifikowana jako strefa C czyli o niskim potencjale technicznym powyżej 10 SD/km².

Pod względem biomasy gmina położona jest w strefie B, o średnim potencjale technicznym w granicach 7-35 TJ/rok. W zakresie drewna opałowego i zrębków drzewnych istnieje możliwość wykorzystania potencjału tego paliwa. Biomasa można użytkować w małych i średnich kotłowniach, z których zasilane mogą być obiekty mieszkalne, użyteczności publicznej lub produkcyjne. W przypadku występowania w gospodarstwach rolnych niewykorzystanego potencjału słomy istnieje możliwość użytkowania jej lokalnie do celów grzewczych poprzez spalanie w kotłach na słomę.

Pod względem energii wiatru gmina zlokalizowana jest na terenie zaliczonym do kategorii B o potencjale technicznym w granicach 450-600 kWh/m²/rok.

Przeprowadzone badania wykazały, iż na terenie gminy Kozy, w północnej jej części istnieją zasoby wód geotermalnych zaliczane do potencjału technicznego C kształtującym się na poziomie 0,4-1 MW. Być może w przyszłości pojawią się jakieś plany dotyczące wykorzystania tego rodzaju energii.

Na terenie całego województwa śląskiego występują korzystne warunki do wykorzystania energii słonecznej do produkcji ciepłej wody użytkowej.

Istotnym elementem i narzędziem usprawniającym montaż kolektorów słonecznych na budynkach prywatnych jest opracowanie i realizacja Programu Ograniczenia Niskiej Emisji. Aktualnie gmina Kozy posiada opracowany Program Ograniczenia Niskiej Emisji z 2007 roku. Do chwili obecnej nie był on realizowany. W miarę posiadanych i pozyskanych środków finansowych planuje się jego aktualizację i realizację.

Niezależnie od działań gminy mieszkańcy mają możliwość korzystać z dotacji na zakup i montaż kolektorów słonecznych. Od 2010 roku działa uruchomiony przez NFOŚiGW system dopłat do kolektorów. Jest to program realizowany we współpracy z bankami w ramach, którego są udzielane dotacje na zakup i montaż kolektorów słonecznych w formie dopłat na dokonywanie częściowych (w wysokości do 45%) spłat kapitału kredytów bankowych. Program dopłat do kolektorów przeznaczony jest dla osób fizycznych oraz wspólnot mieszkaniowych. W ramach przewidzianego na ten cel budżetu, wynoszącego ok. 300 mln zł, NFOŚiGW planuje dotować instalację ok. 250 tys. m² kolektorów.

Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych powinien stać się integralnym elementem zrównoważonego rozwoju całego powiatu bielskiego, w tym gminy Kozy.

Troska o środowisko, ziemię i klimat wymaga świadomego i odpowiedzialnego korzystania z zasobów paliw pierwotnych i energii. Produkcja prądu, ogrzewanie wody z energii słonecznej, termomodernizacja budynków, efektywne korzystanie ze sprzętów elektrycznych, stosowanie efektywnego, energooszczędnego oświetlenia to nie tylko korzyść dla środowiska, ale także realne obniżenie wysokości rachunków - a więc korzyść dla odbiorców.

Prognozuje się, iż w najbliższych latach wzrastać będzie wykorzystanie biomasy, energii słonecznej i siły wiatru, wynika to z rosnących cen tradycyjnych nośników energii elektrycznej.

Analizując dotychczasowe wykorzystanie energii odnawialnej przedsiębiorcy i mieszkańcy w miarę posiadanych środków finansowych korzystają z energii niekonwencjonalnej, na niewielką skalę.

Sytuacja w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii powinna się poprawiać wraz z rozwojem technologicznym. Zwiększająca się sprawność urządzeń oraz wzrost możliwości produkcyjnych powodują sukcesywny spadek cen urządzeń, co korzystnie odbija się na cenach całych systemów polepszając wskaźniki finansowe.

Mając na uwadze priorytety i zadania nakreślone w dokumentach planistycznych wyższego szczebla w zakresie racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych zaproponowano cele krótkoterminowe i wynikające z nich działania zmierzające do osiągnięcia celu długoterminowego. Są to głównie:

- racjonalizacja użytkowania wody,
- wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych,
- realizacja przez zakłady planów racjonalnego gospodarowania wodą (np. wprowadzających zamknięte obiegi wody),
- poprawa parametrów energetycznych budynków – termomodernizacja,
- zwiększenie udziału energii otrzymywanej z surowców odnawialnych w całkowitym zużyciu energii,
- wzrost świadomości mieszkańców w zakresie korzystania z zasobów naturalnych oraz odnawialnych źródeł energii.

Takie działania nie tylko przyczynią się do zmniejszenia presji na środowisko, ale również są bardzo racjonalnym podejściem w dziedzinie ekonomiki produkcji.

Zmniejszenie energochłonności wodochłonności i odpadowości produkcji zależy przede wszystkim od działań podejmowanych przez przemysł i energetykę zawodową, a także przez sferę komunalną. W związku z tym istotnym elementem gospodarki środowiskowej gminy Kozy jest podejmowanie działań na rzecz ograniczenia niskiej emisji, w wyniku czego następuje zwiększenie wykorzystania energii odnawialnej, promowanie energooszczędnych urządzeń, rozszerzenie działań w zakresie inwestycji termomodernizacyjnych w budynkach komunalnych i użyteczności publicznej.

Harmonogram działań w tym zakresie znajduje się w rozdziałach gospodarka wodna oraz ochrona powietrza.

6.3. Ochrona przeciwpowodziowa

Według ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2012r., poz.145 z późn. zm.) powódź to czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, powstałe na skutek wezbrania wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, powodujące zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej.

Główne zagrożenie powodziowe jest wywoływane dużą prędkością płynącej wody i jej energią, która powoduje niszczenia ciężkiej zabudowy koryt (opaski, mury, progi), a także budowli nad korytem rzek, takich jak kładki, przepusty, mosty i in. Przyczyną podtopień i powodzi są na ogół:

- bardzo intensywne opady burzowe (określane jako oberwanie chmury), obejmujące najczęściej niewielkie obszary o dużych nachyleniach zboczy, powodujące gwałtowne i krótkotrwałe (do kilku godzin) lokalne wezbrania wód,
- opady rozlewne tj. trwające kilka dni opady o wysokim natężeniu (od kilkudziesięciu do 100 mm w ciągu doby), obejmujące większą część zlewni.

Zagrożenia powodzią na części obszaru położonego w zlewni rzeki Soły, zostały wyznaczone w oparciu o przepisy Prawa wodnego na podstawie opracowania Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie p.t. „Studium określające granice obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią dla terenów nieobwałowanych zlewni rzeki Soły”.

Na terenie gminy w granicach obszaru bezpośredniego (szczególnego) zagrożenia powodzią przez wodę stuletnią (Q1%) znalazły się doliny potoków Pisarzówka i Leśniówka. W związku z tym, że dla części terenu gminy nie wyznaczono formalnie obszarów zagrożonych powodzią przez wodę stuletnią Q1%, w opracowaniu ekofizjograficznym sporządzonym dla potrzeb studium wyznaczono „obszary zagrożone zalaniem wodami powodziowymi” na pozostałych ciekach, w oparciu o dane hydrologiczne, analizę rzeźby terenu oraz informacje z obserwacji stanów powodziowych. Zasięg tych obszarów mieści się w partiach górskich w głębokich dolinkach wciosowych, a w części pogórskiej w granicach terasy zalewowej potoków.

Za działania związane z ochroną przeciwpowodziową odpowiada, zgodnie z ustawą Prawo wodne, dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej (RZGW). Z jego inicjatywy powstaje opracowanie projekt planu ochrony przeciwpowodziowej w regionie wodnym. RZGW są również odpowiedzialne za prowadzenie działań informacyjnych i koordynację w razie powodzi lub suszy na podległym terenie.

Na terenie Gminy Kozy jedyną rzeką będącą w administracji RZGW w Krakowie jest rzeka Ponikwa. Długość tej rzeki przepływającej przez obszar Gminy Kozy wynosi 239 m (dane wg Mapy Podziału Hydrograficznego Polski (skala 1:10 000) z 2013 r. oraz przebiegu granic gmin GUGiK z 2010 r.).

W latach 2009-2013 RZGW w Krakowie nie wykonywał na terenie Gminy Kozy żadnych prac w ramach utrzymania wód i usuwania skutków powodzi. Realizacja takich robót w latach następnych jest uzależniona od ilości środków finansowych otrzymywanych z budżetu państwa.

Dla gminy Kozy w 2013 r. zrealizowany został projekt pn. „Analiza zagrożenia powodziowego w zlewni Soły” zlecony przez RZGW w Krakowie a finansowany ze środków Programu Ochrony przed Powodzią w Dorzeczu Górnej Wisły. W ramach przedmiotowego opracowania na bazie aktualnych danych hydrologicznych i geodezyjnych wyznaczone zostały zasięgi zalewów poszczególnych wód prawdopodobnych m.in. dla przepływających przez gminę Kozy potoków Pisarzówka i Leśniówka. Ponadto RZGW w Krakowie również w ramach Programu Ochrony przed Powodzią w Dorzeczu Górnej Wisły w 2013 r. zlecił wykonanie opracowania pn. „Analiza programu inwestycyjnego w zlewni Soły”. Ww. opracowanie dotyczy oceny istniejącego zagrożenia oraz stanu zabezpieczenia przeciwpowodziowego w zlewni oraz wskazuje niezbędne działania zmierzające do zminimalizowania ewentualnych strat powodziowych. Przewidywany termin zakończenia realizacji przedmiotowego opracowania przypada na listopad 2015r.

W 2014 r. Dyrektor RZGW w Krakowie podpisał Rozporządzenie nr 4/2014 w sprawie warunków korzystania z wód regionu wodnego Górnej Wisły (obejmującego m.in. część obszaru Gminy Kozy). Rozporządzenie zostało opublikowane w dziennikach urzędowych województw: małopolskiego,

podkarpackiego, świętokrzyskiego, śląskiego i lubelskiego (Dziennik Urzędowy Województwa Śląskiego z dnia 17 stycznia 2014r. pozycja 371).

Zgodnie z Dyrektywą 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim państwa członkowskie zobligowały się do sporządzenia:

- wstępnej oceny ryzyka powodziowego do grudnia 2011 r.,
- map zagrożenia i map ryzyka powodziowego do grudnia 2013 r.,
- planów zarządzania ryzykiem powodziowym do grudnia 2015 r.

Wstępna ocena ryzyka powodziowego (WORP) jest pierwszym z czterech dokumentów planistycznych wymaganych Dyrektywą 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dyrektywa Powodziowa).

Celem wstępnej oceny ryzyka powodziowego jest wyznaczenie obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, czyli obszarów, na których istnieje znaczące ryzyko powodziowe lub na których wystąpienie dużego ryzyka jest prawdopodobne. Zgodnie z art. 88 c ust. 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r., poz. 145 z późn. zm.) za przygotowanie wstępnej oceny ryzyka powodziowego odpowiedzialny jest Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej. Wstępna ocena ryzyka powodziowego została opracowana w ramach projektu „Informatyczny System Osłony Kraju przed nadzwyczajnymi zagrożeniami” (ISOK) finansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka. Projekt realizowany jest przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy (IMGW) w konsorcjum z Krajowym Zarządem Gospodarki Wodnej (KZGW), Głównym Urzędem Geodezji i Kartografii (GUGiK), Rządowym Centrum Bezpieczeństwa (RCB) oraz Instytutem Łączności. Wstępna ocena ryzyka powodziowego została wykonana przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej - Centra Modelowania Powodziowego w Gdyni, w Krakowie, w Poznaniu, we Wrocławiu, w konsultacji z Krajowym Zarządem Gospodarki Wodnej.

W ramach WORP zostały zidentyfikowane znaczące powodzie historyczne, jak również powodzie, które mogą wystąpić w przyszłości (tzw. powodzie prawdopodobne), które stanowiły podstawę do wyznaczenia obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi. Dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, wskazanych we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego zostały wykonane w 2013 r. dokładne mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego.

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP) jest końcowym, czwartym dokumentem planistycznym wymagany Dyrektywą 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dyrektywa Powodziowa).

Ponadto administrowaniem pozostałych cieków na długości 18,9 km zajmuje się Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych Oddział Bielsko-Biała z siedzibą w Żywcu, w tym:

- Czerwonka na długości 4,4 km,
- Kozówka na długości 4,5 km,
- Leśniówka na długości 2,0 km,
- Pisarzówka na długości 8,0 km.

W latach 2012 – 2013 Zarząd wykonał następujące zadania na terenie gminy Kozy:

- w ramach środków finansowych na usuwanie skutków klęsk żywiołowych na ciekach zrealizowano zadania polegające na utrzymaniu i konserwacji:

w 2012 roku

- ciek Kozówka w miejscowości Kozy w km 0+350 – 0+400, na długości 35 m, koszt 75 670,29 zł,
- ciek Leśniówka w miejscowości Kozy w km 5+600 – 5+700 i 5+800 – 5+900 na długości 150 m, koszt 92 766,23 zł,

- usuwanie szkód powodziowych powstałych w maju i czerwcu 2010 r. w korycie cieką Czerwonka w km 1+800 – 1+900 w miejscowości Kozy, długość 100 m, koszt 289 051,94 zł (współfinansowanie z WFOŚiGW w kwocie 86 715,97 zł).
- w ramach środków finansowych Funduszu Solidarności Unii Europejskiej usunięto szkody powodziowe powstałe w maju i czerwcu 2010 r. w korycie cieką Czerwonka w miejscowości Kozy – etap II w km 5+550 – 5+700, długość 200 m, koszt 391 368,30 zł.
- w ramach środków na utrzymanie i konserwację zrealizowano zadania:
w 2012 roku
  - cieką Kozówka w km 1+565 – 1+620 w miejscowości Kozy, na długości 55 m, koszt 28 983,93 zł,
  - cieką Pisarzówka w km 13+790 – 13+850 w miejscowości Kozy, na długości 60 m, koszt 28 761,46 zł,w 2013 roku
  - cieką Kozówka w km 2+450 – 2+490 w miejscowości Kozy, na długości 40, koszt 18 092,82 zł,
  - cieką Pisarzówka w km 4+450 – 4+900, 14+500 – 16+000 w miejscowości Kozy, na długości 1 500 m, koszt 94 168,81 zł,
  - cieką Kozówka w km 3+640 – 3+710 w miejscowości Kozy, na długości 70 m, koszt 66 356,64 zł.

Łącznie w latach 2012 – 2013 ŚZMiUW przeprowadził prace na ciekach o długości 2 210 m. Wartość w/w zadań wyniosła 1 085 215 zł, w tym dofinansowanie z WFOŚiGW w kwocie 86 715,97 zł.

Gmina Kozy w tym zakresie w ostatnich latach także zrealizowała zadania w zakresie ochrony przeciwpowodziowej i zarządzania kryzysowego takie jak:

- budowa kładki dla pieszych ul. Agrestowa w Kozach,
- remont mostu ul. Przemysłowa w Kozach,
- remont przepustu ul. Dworcowa w Kozach,
- remont przepustu ul. Działy w Kozach,
- dotacja na zakup wozu bojowego z drabiną dla PSP Bielsko – Biała,
- dotacja na modernizację garażu OSP Kozy.

6.4. Substancje chemiczne w środowisku i poważne awarie

Według Polityki ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 głównym zadaniem, po przyjęciu przez Sejm ustawy o zmianie ustawy o substancjach i preparatach chemicznych oraz niektórych innych ustaw, jest przygotowanie aktów wykonawczych do znowelizowanej ustawy w celu pełnej implementacji do polskiego prawa przepisów rozporządzenia REACH i innych aktów wspólnotowych.

Na zagrożenia pożarowe wpływa sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych (stropy, więźba dachowa, schody i pokrycia dachów) oraz magazynowane środki i materiały łatwopalne (paliwo, smary, farby, oleje, tworzywa chemiczne, tarcica, opał itp.).

Na terenie gminy Kozy nie funkcjonują żadne zakłady dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Istotne zagrożenie niesie za sobą transport substancji niebezpiecznych przez teren gminy. Wyznaczanie tras odbywa się tylko w przypadku transportu substancji szczególnie niebezpiecznych, gdy występuje konieczność ich eskorty przez policję bądź straż pożarną. W pozostałych przypadkach, jeśli znaki drogowe tego nie zabraniają, transport odbywa się po trasach dogodnych z punktu widzenia przewoźnika.

Lokalnym zagrożeniem dla chemizmu wód i gleb są dzikie składowiska odpadów, których bieżące usuwanie ogranicza niekorzystne ich oddziaływanie na środowisko.

Należy zwrócić uwagę na ważne źródło zanieczyszczenia wód, jakim mogą być magazyny i stacje paliw. Według ogólnopolskiej bazy firm (Panorama Firm) na terenie gminy Kozy zlokalizowane są dwie stacje benzynowe z magazynami:

- Stacja Paliw LUKOIL Polska Sp. z o.o. przy ulicy Krakowskiej 104,
- "Agrobiw" S.C. Stacja Paliw - przy ulicy Dworcowej.

Związki te są niebezpieczne głównie z powodu ich właściwości ropopochodnych, gdyż nawet śladowe ilości tych związków rozpuszczone w wodzie sprawiają, że jest ona nieprzydatna do picia dla ludzi i zwierząt.

Na poziomie powiatu działaniami w zakresie interwencji kryzysowej zajmuje się Wydział Zarządzania Kryzysowego Starostwa Powiatowego w Bielsku - Białej. W zakresie działania Wydziału jest opracowanie „Planu Reagowania Kryzysowego Powiatu Bielskiego”.

Powstałe zagrożenia w transporcie drogowym jak i kolejowym, a także w wypadku wystąpienia pożarów, zalań, podtopień czy likwidacji gniazd szerszeni zwalczane są przez odpowiednie jednostki straży pożarnej. Na terenie gminy Kozy działa 1 jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej w Kozach włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego. Grupa ta przeznaczona jest do usuwania skutków pożarów, wypadków głównie drogowych oraz w infrastrukturze komunalnej.

Samochody ratownictwa technicznego będące na wyposażeniu jednostki:

- Mercedes Atego 1329 GBA 2,5/16,
- Jelcz 315 GCBA 5/32 – Bonex,
- Ford Transit GLBM.

Posiadają one różne specjalistyczny sprzęt ratowniczo – gaśniczy.

Gmina Kozy corocznie w miarę możliwości finansowych doposaża jednostkę Ochotniczej Straży Pożarnej w niezbędny sprzęt ratowniczo – gaśniczy.

Na terenach rolniczych przyczyną zanieczyszczeń wód może być niewłaściwe magazynowanie i stosowanie nawozów i środków ochrony roślin. Zagrożenie dla środowiska w tym przypadku zależy od rozpuszczalności środków w wodzie i stopnia ich toksyczności.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach Delegatura w Bielsku - Białej corocznie przeprowadza kontrole podmiotów gospodarczych w celu wykrycia ewentualnych zagrożeń dla środowiska i życia ludzi. Od 2008 roku kontrole były prowadzone:

- w 2008 roku w pięciu przedsiębiorstwach – w dwóch stwierdzono naruszenia w zakresie powietrza, substancji zubożających warstwę ozonową, odpadów i opłat,
- w 2009 roku w siedmiu przedsiębiorstwach – w czterech stwierdzono naruszenia w zakresie substancji zubożających warstwę ozonową, odpadów, opłat, ścieków i hałasu,
- w 2010 roku w pięciu przedsiębiorstwach – w trzech stwierdzono naruszenia w zakresie ścieków, odpadów, opłat i hałasu,
- w 2011 roku w pięciu przedsiębiorstwach – w trzech stwierdzono naruszenia w zakresie gospodarki ściekowej, opłat, hałasu i przeciwdziałania poważnym awariom,
- w 2012 roku w ośmiu przedsiębiorstwach – w dwóch stwierdzono naruszenia w zakresie ścieków, odpadów i substancji zubożających warstwę ozonową,
- w 2013 roku w dwunastu przedsiębiorstwach – w czterech stwierdzono naruszenia w zakresie opłat środowiskowych, odpadów oraz hałasu.

Według informacji przekazanej przez WIOŚ zarządzenia pokontrolne są przez przedsiębiorców realizowane w 86,8%.

Na terenie gminy Kozy nie ma zinwentaryzowanych mogiłników, składowisk substancji niebezpiecznych, które mogłyby być znaczącym źródłem zanieczyszczeń dla chemizmu wód i gleb.

Istotnym zadaniem dla samorządów jest dalsza realizacja zadań w zakresie budowy sieci kanalizacji sanitarnej, co spowoduje zmniejszenie się ilości związków biogenych trafiających do gleby i wód powierzchniowych poprzez nieszczelne zbiorniki bezodpływowe, a także bezpośredni zrzut ścieków surowych do cieków i potoków.

6.5. Edukacja ekologiczna

W zakresie edukacji ekologicznej najważniejszym celem, który należy osiągnąć jest wykształcenie świadomości ekologicznej i przekonanie ludzi o konieczności myślenia i działania według zasad ekorozwoju. Jest to cel dalekosiężny, wykraczający poza horyzont 2021 roku, do którego można się zbliżyć poprzez stopniowe podnoszenie świadomości ekologicznej.

Ustawa Prawo ochrony środowiska narzuca obowiązek uwzględniania problematyki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w programach nauczania wszystkich typów szkół, a także kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych. W środkach masowego przekazu w publikacjach i audycjach również istnieje obowiązek popularyzacji ochrony środowiska i kształtowania pozytywnego stosunku do przyrody. Organy administracji, instytucje koordynujące oraz kierujące działalnością naukową i naukowo-badawczą, a także szkoły wyższe, placówki naukowe i naukowobadawcze, obejmujące swym zakresem działania dziedziny nauki lub dyscypliny naukowe wiążące się z ochroną środowiska, są obowiązane uwzględniać w ustalanych programach oraz w swej działalności badania dotyczące zagadnień ochrony środowiska i badania te rozwijać.

Cyklicznie przez placówki oświatowe organizowany jest Dzień Ziemi i Sprzątanie Świata. W ramach tych działań organizowane jest zbieranie śmieci z terenów publicznych, a także porządkowanie terenu wokół szkół. Corocznie przygotowywane są konkursy z nagrodami dla dzieci i młodzieży.

Jednym z istotnych elementów "programu ochrony środowiska" jest stworzenie w społeczności lokalnej odpowiedniego poziomu świadomości ekologicznej.

W 2012 roku rosnący na terenie gminy platan został uznany za „Drzewo Roku 2012” w ogólnopolskim konkursie ogłoszonym przez jedną z organizacji ekologicznych. Gmina Kozy w 2013 roku także przeprowadziła akcję ekologiczno - informacyjno - promocyjną do udziału w konkursie Europejskie Drzewo Roku 2013.

Działania własne gminy Kozy w przyszłości winny być tak jak dotychczas skierowane do mieszkańców poprzez:

- promocję proekologicznych postaw wobec środowiska w formie dystrybucji broszur, ulotek promujących szeroki aspekt ochrony środowiska, tj. ograniczenie zużycia wody, segregację odpadów, zmianę przyzwyczajeń konsumenckich, alternatywne źródła energii, itp.,
- udział w cyklicznych akcjach ekologicznych o zasięgu lokalnym, takich jak: „Dzień Ziemi”, „Sprzątanie Świata”, „Światowy Dzień Ochrony Środowiska”.

Pod Kamieniopolom w Kozach, a także na szlakach przebiegających przez obszar gminy cyklicznie prowadzona jest akcja organizowana przez Oddział PTT z Bielska – Białej pod hasłem „Sprzątamy Beskid Mały” mająca na celu uprzątniecie śmieci zostawionych przez turystów, a także identyfikację dzikich wysypisk odpadów.

Urząd Gminy Kozy cyklicznie przeprowadzał kontrole posesji pod kątem prawidłowości gospodarki ściekowej. Mieszkańcy są pisemnie wzywani do przedłożenia w Urzędzie Gminy umów na wywóz nieczystości ciekłych oraz rachunków potwierdzających ich wywóz. Przeprowadzone kontrole wykazały, że nie wszyscy właściciele posesji posiadają stosowne umowy i gromadzą rachunki za opróżnianie szamb. Dzięki przeprowadzonym kontrolom zwiększa się ilość zawieranych umów na wywóz nieczystości ciekłych, co z kolei przyczynia się do zmniejszenia ilości nielegalnych zrzutów nieczystości ciekłych do środowiska.

W ramach edukacji ekologicznej wydrukowano ulotki i plakaty dotyczące nowego systemu gospodarowania odpadami, szkodliwości azbestu.

W ramach edukacji ekologicznej Nadleśnictwo Bielsko corocznie organizuje spotkania z dziećmi i młodzieżą w przedszkolach i szkołach, organizowane są akcje „sadzenia lasu”, zbierania żołądzi

i kasztanów oraz sprzątania szlaków turystycznych.²⁵ Edukacja ekologiczna prowadzona jest także przez Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego w Katowicach. Dla dzieci z terenu powiatu bielskiego w tym gminy Kozy zrealizowano konkursy, akcje i zajęcia okazjonalne w tym Konkurs Wiedzy Ekologicznej, Ogólnopolski Konkurs Poznajemy Parki Krajobrazowe Polski, Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata.²⁶

Istotnym elementem edukacji ekologicznej jest promocja gminy Kozy poprzez udział w różnych konkursach, projektach. Celem takiej działalności, która jest prowadzona w szkołach i przedszkolach jest nie tylko przygotowanie dzieci i młodzieży do życia w społeczeństwie globalnej informacji, rozwój edukacji informatycznej i działania na rzecz wyrównania szans dzieci i młodzieży, ale również promowanie gminy Kozy na szerszym forum oraz inicjowanie działań mających na celu ochronę środowiska naturalnego, edukację ekologiczną mieszkańców gminy oraz prowadzenie akcji informatycznych na temat Unii Europejskiej.

Gmina Kozy na łamach informatora gminnego „Koziańskie Widomości” przekazuje mieszkańcom kilka razy w roku dane dotyczące selektywnej zbiórki odpadów wraz z harmonogramem dalszych zbiórek w tym odpadów problemowych.

Na łamach informatora pojawiają się terminarze szkoleń i spotkań o tematyce ochrony przestrzeni rolniczej przed szkodnikami i patogenami, a także informacje dotyczące szkoleń i konferencji w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska w tym rolnictwa. Informator jest także źródłem informacji kulturalnych, o organizowanych na obszarze gminy spotkaniach, Dniach Gminy, dożynkach festynach czy obchodach świąt tradycyjnych o charakterze folklorystycznym.

Gmina powinna w dalszym ciągu współpracować z placówkami oświatowymi, organizacjami społecznymi i instytucjami, przy organizowaniu prelekcji, wystaw, spotkań, wycieczek o tematyce ekologicznej i przyrodniczej, organizować akcje oraz pomagać przy realizacji programów szkolnych promujących idee zbierania surowców wtórnych w celu ich właściwego zagospodarowania, a także opracowywać i wydawać materiały informacyjne na temat miejsc i rejonów w gminie o najlepiej zachowanych walorach przyrodniczych i krajobrazowych w celu ich popularyzacji wśród miłośników przyrody.

Czynnikami, które decydują o sukcesie realizowanej akcji edukacji ekologicznej są rzetelna informacja oraz umiejętność komunikowania się ze społeczeństwem.

W zakresie wszystkich aspektów ochrony środowiska potrzebne są działania edukacyjne zarówno dla dzieci, młodzieży jak i dla dorosłej części społeczeństwa. Z tego powodu zadania w zakresie edukacji ekologicznej zamieszczone zostały w niniejszym dokumencie, w każdej działce gospodarki środowiskowej.

²⁵ pismo Nadleśnictwa Bielsko z dnia 30.05.2014 roku

²⁶ Pismo ZPKWŚ w Katowicach z dnia 6 maja 2014 roku

7. Priorytety ekologiczne, plan operacyjny w ochronie środowiska

L.P.	Nazwa zadania	Termin rozpoczęcia planowany	Termin zakończenia planowany	Jednostka odpowiedzialna	Planowane efekty ekologiczne	Planowane koszty ogółem (PLN) tys.	Partnerzy	Źródła finansowania
OCHRONA POWIETRZA								
ZADANIA WŁASNE								
1.	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej: Szkoły Podstawowej Nr 1, Liceum Ogólnokształcącego (projekt)	2014	2014	Gmina Kozy	Ograniczenie niskiej emisji, zmniejszenie zużycia surowców	120	-	budżet Gminy Kozy
2.	Opracowanie projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	2015	2015	Gmina Kozy		25	-	budżet Gminy Kozy, WFOŚiGW, NFOŚiGW
3.	Budowa odwodnienia w rejonie ul. Słonecznej w Kozach	2014	2015	Gmina Kozy	Poprawa infrastruktury drogowej	3.413,5	-	budżet Gminy Kozy, środki UE 505,5 tys. zł
4.	Przebudowa drogi gminnej ul. Nadbrzeżnej w Kozach na odcinku od skrzyżowania z ul. Dworcową do skrzyżowania z drogą powiatową ul. Jana III Sobieskiego	2014	2015	Gmina Kozy				
5.	Przebudowa chodników i parkingów ogólnodostępnych przy ul. Szkolnej w Kozach	2014	2015	Gmina Kozy				
6.	Przebudowa mostu na ul. Nadbrzeżnej	2014	2015	Gmina Kozy				
7.	Przebudowa dróg gminnych	2014	2014	Gmina Kozy				
8.	Aktualizacja PONE i rozpoczęcie jego realizacji z udziałem środków zewnętrznych	2014	2021	Gmina Kozy	Ograniczenie spalania niskiej jakości paliw	b.d.	mieszkańcy	budżet Gminy Kozy, WFOŚiGW
ZADANIA KOORDYNOWANE								
10.*	Systematyczne prowadzenie kontroli podmiotów dotyczącej	2014	2021	WIOŚ w Katowicach,	Przestrzeganie przepisów prawa	100	-	budżet WIOŚ,

	przestrzegania zasad ochrony środowiska			WSSE w Katowicach	ochrony środowiska			WSSE
11.	Budowa i modernizacja sieci gazowych	2014	2021	Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A.	Poprawa jakości powietrza poprzez zmianę paliwa energetycznego	b.d.	-	budżet PGNiG S.A.
12.	Budowa i modernizacja sieci elektrycznych, w tym: <ul style="list-style-type: none"> wymiana przewodów długości ok. 0,43 m, wymiana słupów ok. 62 szt., linia napowietrzna nN długość ok. 26,83 km	2013	2020	TAURON Dystrybucja Oddział w Bielsku-Białej	Poprawa zaopatrzenia mieszkańców w energię elektryczną	b.d.	-	budżet TAURON
13.	Przebudowa drogi powiatowej 4482 S Hałcnów – Kozy – Podlesie ul. Kęcka	2015	2015	Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku-Białej	Ograniczenie emisji do powietrza ze środków komunikacji, ograniczenia zużycia paliw, zmniejszenie czasu jazdy	5.500	-	budżet Powiatu Bielskiego
14.	Przebudowa drogi powiatowej 4482 S Hałcnów – Kozy – Podlesie ul. Jana III Sobieskiego w Kozach	2014	2014	Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku-Białej		680	-	budżet Powiatu Bielskiego
15.	Przebudowa drogi powiatowej 4482 S Hałcnów – Kozy – Podlesie ul. Jana III Sobieskiego w Kozach; etap II – chodniki i zatoki	2014	2015	Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku-Białej		760	-	budżet Powiatu Bielskiego
16.	Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego na drodze krajowej nr 52 w miejscowości Kozy	2014	2017	GDDKiA Oddział w Katowicach		1.170	-	budżet krajowy
GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA W TYM OCHRONA PRZED POWODZIĄ I SUSZĄ								
ZADANIA WŁASNE								
1.	Budowa kanalizacji sanitarnej w Kozach – kanały boczne w Kozach Górnych i wzdłuż kolektora Czerwonka – etap IX	2014	2017	Gmina Kozy	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych Ograniczenie	7.000	ZWiK w Wilamowicach	budżet Gminy Kozy, środki UE 2 233 tys. zł

2.	Budowa kanalizacji sanitarnej etap X – kolektor Czerwinka i Kozówka	2014	2017	Gmina Kozy	odpływu ścieków nieoczyszczonych do wody lub ziemi		ZWiK w Wilamowicach	budżet Gminy Kozy
3.	Porządkowanie gospodarki ściekowej w aglomeracji Pisarzowice	2014	2017	Gmina Kozy		9.398	ZWiK w Wilamowicach	budżet Gminy Kozy, środki UE 4 098 tys. zł
ZADANIA KOORDYNOWANE								
6.*	Wymiana sieci wodociągowej	2014	2017	AQUA S.A.	Poprawa zaopatrzenie ludności w wodę przeznaczoną do picia	100	Gmina Kozy	budżet Gminy Kozy
7.	Budowa oczyszczalni przydomowych (dotyczy terenów gminy na których nie planuje się budowy sieci kanalizacji sanitarnej)	2014	2017	Mieszkańcy gminy	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	w zależności od możliwości Gminy	Gmina Kozy	WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki UE
OCHRONA DZIEDZICTWA PRZYRODNICZEGO W TYM LASÓW								
ZADANIA WŁASNE								
1.	Promocja walorów przyrodniczych gminy ze szczególnym uwzględnieniem obszarów NATURA2000	2014	2021	Gmina Kozy	Ochrona walorów przyrodniczych, edukacja mieszkańców	40	Powiat Bielski, Nadleśnictwa, organizacje i stowarzyszenia ekologiczne	budżet Gminy Kozy, WFOŚiGW, NFOŚiGW
2.	Wykorzystanie dokumentu „Waloryzacja zasobów województwa bielskiego” pod kątem określenia zasobów przyrodniczych gminy	2014	2017	Gmina Kozy	Ochrona walorów przyrodniczych	40	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach	budżet Gminy Kozy, WFOŚiGW, NFOŚiGW
3.	Objęcie ochroną prawną nowych obiektów i obszarów przyrodniczo - krajobrazowych	2014	2017	Gmina Kozy		100	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach	budżet Gminy Kozy
4.	Utrzymanie walorów i funkcji obszarów oraz obiektów objętych ochroną prawną	2014	2017	Gmina Kozy		100	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach	budżet Gminy Kozy

5.	Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjne konserwacyjne zieleni przydrożnej	2014	2017	Gmina Kozy		150	-	budżet Gminy Kozy
6.	Zagospodarowanie terenu parku w zabytkowym założeniu pałacowo-parkowym Pałacu Czeczów	2014	2015	Gmina Kozy	Wzrost atrakcyjności turystycznej gminy	1.900	-	budżet Gminy Kozy
ZADANIA KOORDYNOWANE								
8.*	Stworzenie systemu informatycznego o obiektach i obszarach chronionych	2014	2017	Województwo Śląskie (Zarząd)	Wzrost świadomości ekologicznej	100	-	budżet Województwa Śląskiego
9.	Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjne - konserwacyjne zieleni przydrożnej	2014	2017	Powiatowy Zarząd Dróg w Bielsku-Białej, GDDKiA Oddział w Katowicach	Poprawa wizerunku przyrodniczego	b.d.	-	budżety własne PZD, GDDKiA
10.	Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami urządzania lasów państwowych	2014	2021	Nadleśnictwo Bielsko	Ochrona zasobów leśnych Ochrona nowych terenów leśnych	w zależności od ustaleń planu	-	budżet Nadleśnictwa
11.	Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z uproszczonymi planami urządzania lasów prywatnych	2014	2021	właściciele lasów prywatnych		w zależności od ustaleń planu	Nadleśnictwo Andrychów	środki własne właścicieli
12.	Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń i w lasach prywatnych.	2014	2021	Nadleśnictwo Bielsko		50	Powiat Bielski, ARIMR (biuro powiatowe w Bielsku-Białej), właściciele gruntów	budżet Nadleśnictwa
13.	Zalesianie gruntów nieprzydatnych do produkcji rolnej oraz nieużytków i terenów zdegradowanych i	2014	2021	właściciele gruntów	Zmniejszenie ubożenia i erozyjności gleb	60	ARIMR (biuro powiatowe w Bielsku-Białej), właściciele gruntów, Nadleśnictwo	środki własne właścicieli

	przekształconych gatunkami rodzimymi						Andrychów	
OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I GLEB								
ZADANIA WŁASNE								
1.	Koordinacja badań gleb na poziom pH i pozyskiwanie dofinansowania na wapnowanie gleb kwaśnych	2014	2021	Gmina Kozy	Kształtowanie wizerunku gminy	30	rolnicy	budżet Gminy Kozy
3.*	Prowadzenie właściwej struktury zagospodarowania przestrzennego	2014	2021	Gmina Kozy	Kształtowanie wizerunku gminy	Koszty administracyjne	Powiat Bielski	budżet Gminy Kozy
ZADANIA KOORDYNOWANE								
4.	Dostosowanie produkcji roślinnej i zwierzęcej do naturalnego potencjału biologicznego gruntów, stosowanie Dobrych Praktyk Rolniczych	2014	2021	Właściciele terenów rolniczych	Dostosowanie kierunków produkcji rolniczej do naturalnej predyspozycji gruntów	50	Zespół Doradztwa Rolniczego, Agencja Rynku Rolnego, Gmina Kozy	środki własne rolników, budżet Województwa Śląskiego
5.	Podnoszenie jakości struktury gleb poprzez wykorzystanie kompostu	2014	2021	Właściciele terenów rolniczych	Poprawa struktury gleb, wzbogacanie jej w naturalne nawozy	10	Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Gmina Kozy	środki własne rolników
6.	Okresowa (raz na 5 lat) kontrola zawartości metali ciężkich w glebach	2014	2019	Powiat Bielski	Ocena stanu środowiska Ochrona zdrowia konsumentów	20/5 lat 40	Gmina Kozy	budżet Powiatu Bielskiego
8.*	Udzielania dopłat bezpośrednich dla rolników	2014	2020	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	Poprawa warunków gospodarowania zwiększenie intensywności rolnictwa	30 zł/rok 240		Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
OCHRONA ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH								
ZADANIA WŁASNE								
1.	Wprowadzenie zapisów PZP o niezagospodarowywaniu terenów potencjalnej eksploatacji złóż	2014	2021	Gmina Kozy	Ochrona życia i mienia mieszkańców i przedsiębiorców	Koszty administracyjne	Gmina Kozy	budżet Gminy Kozy

	kopalin, a także terenów narażonych na powstawanie osuwisk w trakcie aktualizacji Planów							
2.	Współpraca z Państwowym Instytutem Geologicznym i Powiatem Bielskim w zakresie monitoringu terenów zagrożonych osuwiskami	2014	2021	Gmina Kozy	Ochrona zasobów ludzkich	Koszty administracyjne	Państwowy Instytut Geologiczny Oddział Karpacki, mieszkańcy	budżet Gminy Kozy
ZADANIA KOORDYNOWANE								
3.	Monitoring terenów zagrożonych osuwiskami	2014	2021	Starosta Bielski,	Ochrona zasobów ludzkich	b.d.	Gmina Kozy	Budżet Powiatu Bielskiego
GOSPODAROWANIE ODADAMI								
ZADANIA WŁASNE								
1.	Kontrola podmiotów prowadzących działalność w zakresie odbierania, zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów	2014	2021	Wójt Gminy Kozy, WIOŚ	Usystematyzowanie gospodarki odpadami	Koszty administracyjne	Podmioty prowadzące zbiórki odpadów	budżet Gminy Kozy
2.	Wydawanie decyzji w sprawie usuwania odpadów z miejsc na ten cel nieprzeznaczonych	2014	2021	Wójt Gminy Kozy	Usystematyzowanie gospodarki odpadami	Koszty administracyjne	mieszkańcy	budżet Gminy Kozy
3.	Sprawozdania z funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi	2014	2021	Wójt Gminy Kozy	Kontrola sprawności funkcjonowania systemu	Koszty administracyjne	Urząd Marszałkowski, WIOŚ	budżet Gminy Kozy
4.	Doskonalenie selektywnego zbierania odpadów komunalnych	2014	2021	Gmina Kozy	Poprawa jakości życia mieszkańców i stanu środowiska	(50/rok) 480	Firmy zajmujące się odbiorem odpadów	budżet Gminy Kozy
5.	Wyrywkowe kontrolowanie oddawania odpadów przez właścicieli nieruchomości	2014	2021	Gmina Kozy	Poprawa jakości funkcjonującego systemu	Koszty administracyjne	Policja, Gmina Kozy	budżet Gminy Kozy
6.	Bieżąca likwidacja miejsc nielegalnego składowania odpadów (tzw. dzikie wysypiska)	2014	2021	Gmina Kozy	Ochrona środowiska, Poprawa jakości życia i estetyki gminy i miasta	(10/rok) 80	Firmy zajmujące się odbiorem odpadów	budżet Gminy Kozy

7.	Uzyskanie wymaganych przepisami prawa poziomów selektywnego gromadzenia odpadów	2014	2021	Gmina Kozy	Dostosowanie gminy do obowiązujących przepisów i ochrona środowiska	bezkosztowo	Firmy zajmujące się odbiorem odpadów	budżet Gminy Kozy
8.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy	2014	2021	Gmina Kozy	Poprawa zdrowia i warunków życia mieszkańców	20 rok 160	Firmy zajmujące się odbiorem odpadów	budżet Gminy Kozy, WFOSIGW, NFOSIGW
OCHRONA PRZED HAŁASEM								
ZADANIA WŁASNE								
2.	Uwzględnianie w PZP zapisów o dopuszczalnych poziomach dźwięku i egzekwowanie tych zapisów (w trakcie aktualizacji PZP)	2014	2021	Gmina Kozy	Tworzenie stref buforowych wolnych od hałasu	Koszty administracyjne	Przedsiębiorcy, powiat bielski - opinia	budżet Gminy Kozy
ZADANIA KOORDYNOWANE								
4.	Kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej.	2014	2021	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	Przestrzeganie wymagań prawnych decyzji o poziomie dźwięku	100	Gmina Kozy, przedsiębiorstwa podlegające kontroli	budżet WIOŚ w Katowicach
OCHRONA PRZED PROMIENIOWANIEM NIEJONIZUJĄCYM								
ZADANIA WŁASNE								
1.	Preferowanie mało konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	2014	2021	Gmina Kozy	Ochrona przed zagrożeniem spowodowanym promieniowaniem	Koszty administracyjne	Administratorzy sieci energetycznych, właściciele stacji bazowych telefonii komórkowych	budżet Gminy Kozy
ZADANIA KOORDYNOWANE								
2.	Gromadzenie danych dotyczących instalacji powodujących wytwarzanie pól elektromagnetycznych	2014	2021	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego	Możliwość reagowania i ochrony mieszkańców	Koszty administracyjne	Gmina Kozy	budżet Województwa Śląskiego

3.	Dalsze prowadzenie monitoringu środowiska w celu określenia aktualnego poziomu elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego	2014	2021	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach	Możliwość reagowania i ochrony zdrowia mieszkańców	100	Gmina Kozy	budżet WIOŚ w Katowicach
EDUKACJA EKOLOGICZNA *								
ZADANIE WŁASNE								
OA8.	Promocja i wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz technologii zwiększających efektywne wykorzystanie energii i zmniejszających materiałochłonność gospodarki	2014	2017	Gmina Kozy	Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców	30	organizacje ekologiczne, mieszkańcy	budżet Gminy Kozy, WFOŚiGW, NFOŚiGW
WŚ.4.	Organizacja cyklu spotkań z mieszkańcami gmin na temat racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi na poziomie gospodarstwa domowego (propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody)	2014	2021	Gmina Kozy		16	AQUA S.A. ZWiK w Wilamowicach	budżet Gminy Kozy, WFOŚiGW, NFOŚiGW
WŚ.5.	Prowadzenie ewidencji oczyszczalni przydomowych oraz zbiorników bezodpływowych i zintensyfikowanie ich kontroli technicznej oraz częstotliwości opróżniania	2014	2021	Gmina Kozy		koszty administracyjne	-	budżet Gminy Kozy
OWP.6.	Zrównoważony rozwój infrastruktury turystycznej na obszarach przyrodniczo cennych, w tym: rozbudowa sieci ścieżek rowerowych i szlaków pieszych, zorganizowanie punktów widokowych, tablic informacyjnych, sieci ścieżek przyrodniczo-dydaktycznych w obrębie obszarów przyrodniczo cennych, atrakcyjnych krajobrazowo oraz dziedzictwa	2014	2017	Gmina Kozy	Ochrona walorów przyrodniczych	250	Lokalne stowarzyszenia, inwestorzy sektora prywatnego	budżet Gminy Kozy

	kulturowego							
OG.2	Organizacja cyklicznych obchodów kultywowania rolniczych tradycji w połączeniu z pokazami i konkursami dla mieszkańców (dożynki)	2014	2021	Gmina Kozy, rolnicy, KGW		20 rok/160	Powiat Bielski, Ośrodek Doradztwa Rolniczego	budżet Gminy Kozy, sponsorzy
ZADANIA KOORDYNOWANE								
OG.7	Organizacja szkoleń i porad dla rolników i zainteresowanych produkcją rolniczą	2014	2021	Ośrodek Doradztwa Rolniczego,	Dostosowanie upraw do predyspozycji warunków naturalnych	10 zł/rok 80	Rolnicy gospodarujący ziemią na terenie gminy Kozy	Ośrodek Doradztwa Rolniczego,, Fundusz Ochrony Gruntów Rolnych

*w części dotyczącej edukacji umieszczono zadania ze wszystkich dziedzin ochrony środowiska. Brakujące punkty zostały przeniesione do części związanej z edukacją ekologiczną.

8. Zagadnienia systemowe

8.1. Mechanizmy prawne

Ustawy określają narzędzia prawne wykorzystywane dla realizacji zadań w dziedzinie ochrony środowiska, jak również nakładają na organy administracji samorządowej obowiązki w tym zakresie. Organami ochrony środowiska w myśl art. 376 ustawy Prawo ochrony środowiska są:

- wójt, burmistrz lub prezydent miasta,
- starosta,
- sejmik województwa,
- marszałek województwa,
- minister właściwy do spraw środowiska.

Organy Inspekcji Ochrony Środowiska działające na podstawie przepisów ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska wykonują zadania w zakresie ochrony środowiska, jeżeli ustawa tak stanowi. Wójt Gminy Kozy sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością tych organów.

Wójt gminy Kozy lub osoby przez niego upoważnione są uprawnieni do występowania w charakterze oskarżyciela publicznego w sprawach o wykroczenia przeciw przepisom o ochronie środowiska. Wójt występuje do Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli organy te stwierdzą naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić, przekazując dokumentację sprawy.

Wójt okresowo przedkłada marszałkowi województwa informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.

Wójt w drodze decyzji może, nakazać osobie fizycznej, której działalność negatywnie oddziałuje na środowisko, wykonanie w określonym czasie czynności zmierzających do ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko.

8.2. Dostęp do informacji, udział społeczeństwa

Według ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013r., poz. 1235) organy administracji są obowiązane udostępniać każdemu informacje o środowisku i jego ochronie znajdujące się w ich posiadaniu lub które są dla nich przeznaczone.

Udostępnieniu podlegają informacje dotyczące:

- stanu elementów środowiska, takich jak:
  - powietrze,
  - woda,
  - powierzchnia ziemi,
  - kopaliny,
  - klimat,
- krajobraz i obszary naturalne, w tym:
  - bagna,
  - obszary nadmorskie i morskie,
  - rośliny,
  - zwierzęta i grzyby
  - oraz inne elementy różnorodności biologicznej, w tym organizmy genetycznie zmodyfikowane, oraz wzajemnych oddziaływań między tymi elementami;

- emisji, w tym odpadów promieniotwórczych, a także zanieczyszczeń, które wpływają lub mogą wpłynąć na elementy środowiska,
- środków, takich jak:
  - środki administracyjne,
  - polityki,
  - przepisy prawne dotyczące środowiska i gospodarki wodnej,
  - plany, programy
  - porozumienia w sprawie ochrony środowiska,
  - a także działania wpływające lub mogących wpłynąć na elementy środowiska oraz na emisje i zanieczyszczenia, jak również środków i działań, które mają na celu ochronę tych elementów;
- raportów na temat realizacji przepisów dotyczących ochrony środowiska,
- analiz kosztów i korzyści oraz innych analiz gospodarczych i założeń wykorzystanych w ramach środków i działań,
- stanu zdrowia, bezpieczeństwa i warunków życia ludzi, oraz stanu obiektów kultury i obiektów budowlanych - w zakresie, w jakim oddziałują na nie lub mogą oddziaływać:
  - stany elementów środowiska,
  - przez elementy środowiska,
  - emisje i zanieczyszczenia.

Wśród opracowań, stanowiących dokumenty jawne, które powinny zostać udostępnione przez Gminę Kozy znajduje się również projekt Programu Ochrony Środowiska, po zaopiniowaniu projektu POŚ przez Powiat Bielski, oraz po przyjęciu go uchwałą Rady Gminy Kozy. Niniejszy „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Kozy na lata 2014-2017 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2021” zostanie (zgodnie z Dz. U. z 2013r., poz. 1235 ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko art. 21. pkt. 2 ppt.23) umieszczony zostanie na stronie internetowej Gminy Kozy.

Projekt programu ochrony środowiska zalicza się do dokumentów, w których mogą zostać zapisane inwestycje znacząco oddziałujące na środowisko i konieczne jest przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W związku z tym w ramach opracowania niniejszego Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Kozy zostanie wystosowane zapytanie do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach oraz Śląskiego Państwowego Inspektora Sanitarnego w Katowicach o potrzebę przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

8.3. Monitoring środowiska

Państwowy Monitoring Środowiska (PMS) został utworzony ustawą z dnia 10 lipca 1991 roku o Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2013r., poz. 686 z późn. zm.). Jego celem jest zapewnienie wiarygodnych informacji o stanie środowiska. Państwowy monitoring środowiska według art. 25 ustawy Prawo ochrony środowiska to system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenie, przetwarzanie i rozpowszechnianie informacji o środowisku. Celem monitoringu ochrony środowiska jest rozpoznawanie stopnia zanieczyszczenia środowiska poprzez określony system pomiarów, ocen i badań, dostarczanie informacji o aktualnym stanie i stopniu zanieczyszczenia poszczególnych jego komponentów.

Dla prawidłowej oceny realizacji „Programu...” należy określić wskaźniki będące miernikami stopnia realizacji „Programu...”. Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie ochrony powietrza będą:

- wielkości i zmiany stężeń zanieczyszczeń powietrza stale monitorowanych,

- udział odnawialnych źródeł energii w produkcji i wykorzystaniu ciepła i energii elektrycznej, (z wyłączeniem prywatnych instalacji),
- wymiana nieefektywnych i zanieczyszczających środowisko małych i średnich kotłów węglowych (o mocy do 1 MW) na wysokosprawne i niskoemisyjne źródła ciepła.

Dla oceny racjonalizacji kosztów usług energetycznych:

- zmiana średniej ceny ciepła produkowanego z różnych paliw i z systemowego źródła ciepła w zł/GJ do ceny roku poprzedzającego,
- koszty i zużycia energii w obiektach i budynkach własnych gminy, w szczególności w obiektach przeznaczonych do modernizacji (monitoring przed i po przeprowadzeniu przedsięwzięć modernizacyjnych).

Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie gospodarki wodnej będą:

- jakość wód powierzchniowych i podziemnych,
- zasoby eksploatacyjne wód podziemnych,
- liczba mieszkańców podłączonych do systemu zbiorczej kanalizacji sanitarnej,
- liczba mieszkańców obsługiwana przez wodociąg,
- szacunkowa ilość ścieków nieoczyszczonych odprowadzanych do środowiska, (według obliczeń dotyczących ilości mieszkańców, ilości ścieków odprowadzanych za pośrednictwem sieci kanalizacji i wywożonych wozami asenizacyjnymi),
- długość sieci kanalizacji sanitarnej,
- długość sieci kanalizacji deszczowej.

Wskaźnikami określającymi stan środowiska i stopień zmian w nim zachodzących w zakresie ochrony powierzchni ziemi będą:

- powierzchnia lasów,
- powierzchnia obszarów chronionych,
- ilość chronionych obiektów,
- nasadzenia.

Celem monitorowania jest określenie:

- powierzchni zdegradowanych gruntów,
- powierzchni gruntów zrekultywowanych,
- zawartości metali ciężkich w glebie,
- zasobności gleby oraz odczyn.

Elementem polityki ekologicznej gminy Kozy jest współpraca z instytucjami zajmującymi się badaniem stanu środowiska, przetwarzaniem uzyskanych danych oraz ich upowszechnianiem. Polityka ekologiczna zakłada rozpowszechnianie danych o stanie środowiska także poprzez stronę internetową i tablicę ogłoszeń Gminy.

Ponadto, ustawa Prawo ochrony środowiska nakłada na organy wykonawcze województwa, powiatu i gminy (w tym przypadku gminy wiejskiej) sporządzanie, co dwa lata raportu z realizacji programu ochrony środowiska. Raport ten daje obraz realizacji celów i zamierzeń w cyklach dwuletnich, dzięki czemu istnieje możliwość przyspieszenia w następnych latach działań w taki sposób by osiągnąć zamierzone wskaźniki.

Bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji zadań objętych programem ochrony środowiska będzie ciągły monitoring oraz kontrola podejmowanych działań.

9. Aspekty finansowe realizacji „Programu...”

9.1. Analiza źródeł preferencyjnego wsparcia finansowego przedsięwzięć w zakresie ochrony środowiska

Przedsięwzięcia, które zostały zdefiniowane w programie, prowadzą do poprawy stanu środowiska naturalnego. Różnice między nimi dotyczą w zasadzie jednostek wdrażających, charakteru przedsięwzięcia i oczywiście kosztów realizacji. Ponieważ kwestia ochrony środowiska naturalnego jest jedną z kluczowych dziedzin polityki krajowej i Unii Europejskiej, to podmioty dokonujące odpowiednich działań w tej sferze mogą ubiegać się o ich wsparcie finansowe ze środków zewnętrznych na preferencyjnych (w stosunku do rynkowych) zasadach. Jest to szczególnie ważne w sytuacji ograniczonych możliwości budżetowych jednostek samorządu terytorialnego, jak również znacznych kosztów pozyskania klasycznych kredytów bankowych.

Preferencyjne źródła finansowania przedsięwzięć środowiskowych wynikają z szeregu programów (np. finansowanych środkami UE) bądź związane są z polityką instytucji ochrony środowiska. Generalnie źródła te można podzielić na dwie umowne grupy: środki krajowe i środki zagraniczne.

W dalszej części opisane zostaną najistotniejsze metody finansowania przedsięwzięć w zakresie ochrony środowiska. Tym niemniej przedstawione informacje ograniczać się będą do zagadnień ogólnych a ich główną rolą będzie wskazanie miejsc i źródeł, w których można uzyskać stosowną pomoc organizacyjną. Bieżące i systematyczne śledzenie oficjalnych serwisów informacyjnych (dostępnych przede wszystkim na stronach internetowych) programów i instytucji ochrony środowiska wydatnie zwiększa skuteczność wyboru źródła dofinansowania, jak również ułatwia późniejszy proces aplikacyjny.

9.1.1. Środki pochodzące ze źródeł krajowych

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013r., poz. 1232), system finansowania ochrony środowiska oparty jest na działalności narodowego i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Fundusze te mają za zadanie wspieranie realizacji inwestycji ekologicznych, a także działań nieinwestycyjnych (edukacja ekologiczna, opracowania naukowo-badawcze i ekspertyzy dotyczące zagadnień związanych z ochroną środowiska).

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej wspiera finansowo przedsięwzięcia podejmowane dla poprawy jakości środowiska w Polsce, traktując jako priorytetowe te zadania, których realizacja wynika z konieczności wypełnienia zobowiązań Polski wobec Unii Europejskiej. Celem działalności NFOŚiGW jest finansowe wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska. NFOŚiGW stosuje następujące formy dofinansowania:

- oprocentowane pożyczki;
- dotacje;
- przekazywanie środków jednostkom budżetowym;
- dopłaty do oprocentowania preferencyjnych kredytów bankowych i pożyczek;
- nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej, niezwiązaną z wykonywaniem obowiązków pracowników administracji rządowej i samorządowej;
- udostępnianie środków finansowych bankom z przeznaczeniem na udzielanie kredytów na wskazane przez Narodowy Fundusz programy i przedsięwzięcia;

- poręczanie spłaty kredytów oraz zwrotu środków przyznanych przez rządy państw obcych i organizacje międzynarodowe, przeznaczonych na realizację zadań ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Dofinansowanie NFOŚiGW może być również formą pokrycia wkładu własnego w sytuacji realizacji inwestycji ze środków UE.

Do obszarów wsparcia NFOŚiGW należą:

- inwestycje wodno-ściekowe,
- gospodarka wodna,
- gospodarka odpadami,
- górnictwo i geotermia,
- odnawialne źródła energii i efektywność energetyczna,
- ochrona przyrody,
- edukacja ekologiczna,
- badania i programy międzydziedzinowe.

Zasadniczo Fundusz wspiera projekty środkami krajowymi w formie pożyczki preferencyjnej, nieumarzanej, o oprocentowaniu oscylującym na poziomie stopy WIBOR 3M + 50 punktów bazowych, lub też dopłatami do oprocentowania kredytów bankowych, które nie przekracza 300 pkt. bazowych w skali roku (punkt bazowy to 1/100 części punktu procentowego). Do ważniejszych obszarów wsparcia, gdzie potencjalni beneficjenci mogą uzyskać jednak wsparcie w formie bardziej korzystnej, tj. dotacji, są m.in.:

- *Program 1.4. Dofinansowanie przydomowych oczyszczalni ścieków oraz podłączeń budynków do zbiorczego systemu kanalizacyjnego* – udział dotacji wynosi do 45% kosztów kwalifikowanych (istnieje możliwość uzupełnienia dofinansowania pożyczką preferencyjną),
- *Program 3.2. Zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów komunalnych* – dotacja do 50% kosztów kwalifikowanych (możliwość połączenia z pożyczką preferencyjną),
- *Program 3.3. Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne; Część 2. Usuwanie wyrobów zawierających azbest* – dotacja udzielana za pośrednictwem wojewódzkich funduszy ochrony środowiska
- *Program 4.4. Przeciwdziałanie osuwiskom ziemi i likwidowanie ich skutków dla środowiska* – dotacja do 100% kosztów kwalifikowanych
- *Program 5.3. System zielonych inwestycji GIS²⁷; Część 1. Zarządzanie energią w budynkach użyteczności publicznej* – dotacja do 50% kosztów kwalifikowanych, pożyczka do 60% kosztów kwalifikowanych
- *Programy szczególnie dotyczące ochrony powietrza, takie jak: „LEMUR” – budowa energooszczędnych budynków użyteczności publicznej, „KAWKA” – likwidacja/modernizacja systemów grzewczych (program realizowany przy współudziale WFOŚiGW), „SOWA” – energooszczędne oświetlenie uliczne, „GAZLA” – działania w zakresie ograniczenia emisji zanieczyszczeń w transporcie.²⁸*

Oprócz udzielania dofinansowania ze środków krajowych, NFOŚiGW pełni rolę instytucji zarządzającej dla szeregu programów zagranicznych – głównie Unii Europejskiej, ale nie tylko.

Oficjalny serwis internetowy: www.nfosigw.gov.pl

²⁷ System zielonych inwestycji (GIS – Green Investment Scheme) jest pochodną mechanizmu handlu uprawnieniami do emisji. Idea i cel GIS sprowadzają się do stworzenia i wzmacniania proekologicznego efektu wynikającego ze zbywania nadwyżek jednostek AAU.

²⁸ Programy mają charakter konkursowy. Wyjątek stanowi „LEMUR”, dla którego przewidziano nabór ciągły od 06.05.2013 r.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach przewiduje dofinansowanie poprzez pożyczki i dotacje na wdrażanie projektów związanych z realizacją programów ochrony poszczególnych elementów środowiska. WFOŚiGW udziela:

- pożyczki, w tym pożyczki pomostowej,
- dotacji, przekazania środków,
- umorzenia części udzielonej pożyczki,
- kredytów preferencyjnych z dopłatami do oprocentowania,
- linii kredytowych (dla osób fizycznych i wspólnot mieszkaniowych).

Łączne dofinansowanie dla zadań inwestycyjnych nie może przekraczać 80% kosztów kwalifikowanych, przy czym istnieje możliwość uzyskania częściowego wsparcia w postaci dotacji (dla zadań pozainwestycyjnych maksymalna wartość dotacji może sięgać 100%).

Dotacje – do poziomu 50% kosztów kwalifikowanych – mogą być udzielane na następujące zadania inwestycyjne:

- zakupy inwestycyjne realizowane w ramach zadań związanych z edukacją ekologiczną, ochroną przyrody, zarządzaniem środowiskowym, zapobieganiem i likwidacją skutków poważnych awarii,
- budowa, modernizacja zbiorników małej retencji wodnej wpisanych do Programu małej retencji dla Województwa Śląskiego,
- budowa i modernizacja urządzeń wodnych zwiększających bezpieczeństwo przeciwpowodziowe,
- udział w usuwaniu skutków powodzi w urządzeniach wodnych, brzegach rzek i potoków oraz urządzeniach ochrony środowiska,
- uzupełnianie w sprzęt wojewódzkich magazynów przeciwpowodziowych,
- usuwanie szkód w środowisku spowodowanych działaniem żywiołu,
- likwidacja zagrożeń środowiskowych powodowanych zdeponowaniem niebezpiecznych odpadów przez zakłady postawione w stan likwidacji,
- usuwanie skutków zanieczyszczenia powierzchni ziemi, w przypadku nieustalenia podmiotu za nie odpowiedzialnego,
- likwidacja mogiłników i magazynów przeterminowanych środków ochrony roślin,
- wspieranie wykorzystania źródeł energii odnawialnej, za wyjątkiem produkcji energii cieplnej dla nowobudowanych obiektów,
- demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania lub zabezpieczenia odpadów zawierających azbest z budynków należących do osób prywatnych,
- wspieranie wykorzystania źródeł energii odnawialnej dla nowobudowanych obiektów użyteczności publicznej jednostek sektora finansów publicznych,
- z zakresu ochrony atmosfery i ochrony wód (za wyjątkiem budynków mieszkalnych), realizowane przez jednostki sektora finansów publicznych w obiektach użyteczności publicznej oraz przez pozostałe jednostki w obiektach użyteczności publicznej wpisanych do rejestru zabytków.

WFOŚiGW realizuje przedsięwzięcia z udziałem środków udostępnionych przez NFOŚiGW w zakresie demontażu, zbierania, transportu oraz unieszkodliwiania lub zabezpieczenia odpadów zawierających azbest, zgodnie z gminnymi programami usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest. Kwota dofinansowania przedsięwzięcia wynosi do 100% jego kosztów kwalifikowanych, w tym do 50% kosztów kwalifikowanych, ze środków udostępnionych przez NFOŚiGW, w formie dotacji, a pozostałą część dofinansowania ze środków WFOŚiGW w formie pożyczki. Minimalna pożyczka ze środków WFOŚiGW w realizację przedsięwzięcia stanowi 35% kosztów kwalifikowanych.

W przypadku przedsięwzięć polegających na usuwaniu skutków zanieczyszczenia powierzchni ziemi, w przypadku nieustalenia podmiotu odpowiedzialnego albo bezskutecznej egzekucji wobec sprawcy, możliwe jest dofinansowanie do 100% kosztów kwalifikowanych zadania.

Dodatkowe możliwości otwierają się dla zadań polegających na usuwaniu szkód powodziowych opisanych w protokole szacowania szkód powodziowych. Dla nich możliwe jest dofinansowanie do 80% kosztów kwalifikowanych zadania. Wnioski składa się do 4 miesięcy od dnia odwołania alarmu powodziowego.

Dla zadań związanych z:

- zapobieganiem i likwidacją poważnych awarii;
- uzupełnieniem w sprzęt przeciwpowodziowy;
- wspomaganiem systemu kontroli wnoszenia opłat za korzystanie ze środowiska;
- polegających na zakupach wyposażenia lub sprzętu pomocniczego (w tym także środków chemicznych do zwalczania zagrożeń dla zdrowia i środowiska) nie będących składnikami majątku trwałego i mających wartość jednostkową poniżej 3,5 tys. zł.,

możliwe jest przyznanie dotacji do 100% kosztów kwalifikowanych zadania.

Oficjalny serwis internetowy: www.wfosigw.katowice.pl

9.1.2. Środki pochodzące ze źródeł zagranicznych w latach 2014-2020

Na ukończeniu jest wdrażanie programów operacyjnych związanych z alokacją środków Unii Europejskiej w okresie programowania 2007-2013 w tym sensie, iż zasadnicze konkursy na najważniejsze (czyt. najdroższe) działania infrastrukturalne w dziedzinie ochrony środowiska zostały zakończone (aczkolwiek oczywiście trwa wydatkowanie środków, które potrwa do 2015 r.).

Powstanie realnych możliwości ubiegania się o środki UE w latach 2014-2020 wymaga szeregu działań organizacyjnych, których uwieńczeniem będzie przedstawienie konkretnych procedur wdrażania.

Na obecnym etapie ważnym jest bieżące monitorowanie kluczowych serwerów internetowych instytucji publicznych i finansowych, w szczególności oficjalnej strony Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego. Aktualnie dostępna jest 3 wersje Programu z października 2013 roku.

Jednym z najważniejszych źródeł finansowania przedsięwzięć w ochronę środowiska w Polsce, w okresie programowym na lata 2014-2020 będzie Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego RPO WŚ) Głównym celem „Programu...” jest podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej. Na realizację RPO WŚ w latach 2014-2020 zostanie przeznaczonych ponad 3.117 mln euro. Ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego będzie pochodziło 2,24 mln euro (72% tej kwoty) oraz Europejskiego Funduszu Społecznego – 0,716 mln euro (28%).

Środowiskowe priorytety w RPO WŚ 2014-2020 to:

Priorytet I nowoczesna gospodarka,

Priorytet II cyfrowe śląskie,

Priorytet III wzmocnienie konkurencyjności MSP,

Priorytet IV efektywność energetyczna, odnawialne źródła energii i gospodarka niskoemisyjna:

- Priorytet inwestycyjny 4.1 promowanie produkcji i dystrybucji energii z odnawialnych źródeł,
- Priorytet inwestycyjny 4.2 promowanie efektywności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w MŚP ,
- Priorytet inwestycyjny 4.3 wspieranie efektywności energetycznej i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej i sektorze mieszkaniowym,

- Priorytet inwestycyjny 4.5 promowanie strategii niskoemisyjnych dla obszarów miejskich – niskoemisyjny transport miejski,
- Priorytet inwestycyjny 4.7 promowanie wysoko wydajnej kogeneracji energii cieplnej i elektrycznej w oparciu o popyt na użytkową energię ciepłą .

Priorytet V ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów

- Priorytet inwestycyjny 6.1 zaspokojenie znaczących potrzeb w zakresie inwestycji w sektorze odpadów w celu spełnienia wymogów dorobku prawnego dotyczącego środowiska
- Priorytet inwestycyjny 6.2 zaspokojenie znaczących potrzeb w zakresie inwestycji w sektorze wodnym w celu spełnienia wymogów dorobku prawnego dotyczącego środowiska
- Priorytet inwestycyjny 6.3 ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa kulturowego
- Priorytet inwestycyjny 6.4 ochrona różnorodności biologicznej, ochrona gleby oraz promowanie usług ekosystemowych, w tym programu NATURA 2000 i zielonej infrastruktury
- Priorytet inwestycyjny 6.5 działania mające na celu poprawę stanu środowiska miejskiego
- Priorytet inwestycyjny 5.2 promowanie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje ryzyka, zapewniających odporność na klęski żywiołowe oraz stworzenie systemów zarządzania klęskami żywiołowymi

Priorytet VI transport,

Priorytet VII regionalny rynek pracy,

Priorytet VIII regionalne kadry gospodarki opartej na wiedzy,

Priorytet IX włączenie społeczne,

Priorytet X rewitalizacja i infrastruktura zdrowotna,

Priorytet XI wzmocnienie potencjału edukacyjnego,

Priorytet XII infrastruktura edukacyjna,

Priorytet XII pomoc techniczna.

Program obejmuje wsparciem takie dziedziny jak: transport, środowisko, energetykę, kulturę i dziedzictwo kulturowe, szkolnictwo wyższe, a także ochronę zdrowia. W zakresie ochrony środowiska przewidziano dofinansowanie dla dużych inwestycji komunalnych, inwestycji ekologicznych w przedsiębiorstwach, projektów ochrony przyrody i bezpieczeństwa ekologicznego, a także edukacji ekologicznej. Wsparcie z „Programu...” otrzymają zarówno samorządy i przedsiębiorcy, jak również m.in. organizacje pozarządowe, parki narodowe i Lasy Państwowe.²⁹

Oficjalny serwis internetowy: <http://rpo.slaskie.pl>

²⁹ Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 2387/289/IV/2013 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 22 października 2013 r. PROJEKT REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO NA LATA 2014-2020 WERSJA 3 Katowice, październik 2013 r.

9.2. Nakłady na realizację zadań „Programu...”

W ramach każdego z analizowanych kierunków ochrony środowiska oszacowano wartość nakładów finansowych związanych z realizacją zadań inwestycyjnych i pozainwestycyjnych. Dla niektórych zadań było to absolutnie niemożliwe i w odpowiednich okienkach dokonano oznaczenia b.d. czyli brak danych.

Odpowiednie zestawienia (plan operacyjny) dla tych przedsięwzięć, oprócz parametrów „cenowo-terminowych”, wskazują podmiot/podmioty odpowiedzialne za wdrożenie – a zatem i finansowanie konkretnych działań. Ogólnie rzecz ujmując, można wydzielić dwie grupy przedsięwzięć – wg kryterium odpowiedzialności za pokrycie środków finansowych:

- zadania finansowane bezpośrednio ze środków będących w dyspozycji gminy Kozy (środków budżetowych gminy),
- zadania finansowane przez instytucje nadrzędne, samorządy wyższego szczebla (powiat, województwo) osoby prywatne, podmioty komercyjne, różnego rodzaju organizacje i inne podmioty instytucjonalne,

Dokonany podział stanowi odzwierciedlenie kryterium odpowiedzialności za realizację przedsięwzięcia, tj. zadań własnych i zadań koordynowanych.

Obecnie zestawione zostaną łączne znane wartości wydatków inwestycyjnych i pozainwestycyjnych w ramach kierunków ochrony środowiska – z uwzględnieniem kryterium odpowiedzialności za pokrycie środków finansowych.

Tabela 11 Założenia dotyczące realizacji na terenie gminy Kozy w latach 2014-2021 wydatków z zakresu zadań własnych i zadań koordynowanych w poszczególnych kierunkach ochrony środowiska

Lp.	Wyszczególnienie	Zadania własne		Zadania koordynowane		OGÓŁEM	
		Wartość [tys. PLN]	Udział	Wartość [tys. PLN]	Udział	Wartość [tys. PLN]	Udział
1	Ochrona powietrza	3.558	15,15	8.210	87,53	11.768	36,06
2	Gospodarka wodno-ściekowa, w tym ochrona przed powodzią i suszą	16.398	69,80	100	1,07	16.498	50,56
3	Ochrona dziedzictwa przyrodniczego, w tym lasów	2.330	9,92	210	2,24	2.540	7,78
4	Ochrona powierzchni ziemi i gleb	30	0,13	340	3,62	370	1,13
5	Gospodarka odpadami	720	3,06	0	0,00	720	2,21
6	Ochrona przed hałasem	0	0,00	100	1,07	100	0,31
7	Ochrona przed promieniowaniem niejonizującym	0	0,00	100	1,07	100	0,31
8	Edukacja ekologiczna	456	1,94	80	0,85	536	1,64
OGÓŁEM		23.492	100	9.140	100	32.632	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Kozy oraz instytucji, które będą koordynować realizację zadań na terenie gminy Kozy w latach 2014-2021

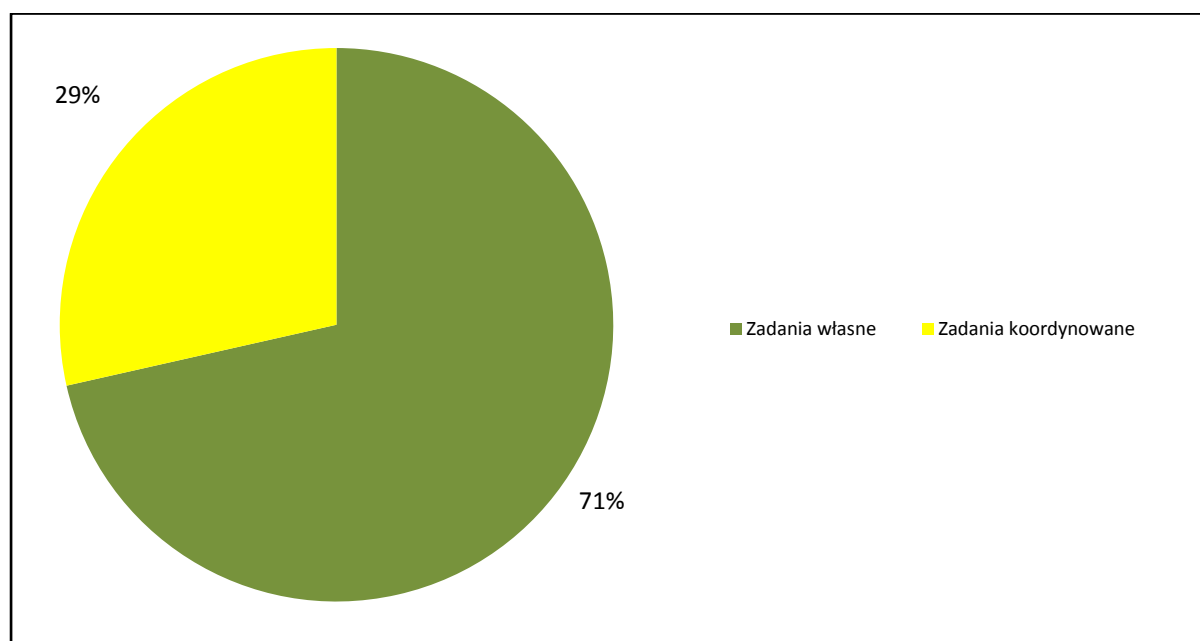
Przedstawione zestawienie wskazuje znaczącą dysproporcję pomiędzy kosztami zadań własnych i koordynowanych. Realizacja zadań własnych będzie około 23 mln złotych, natomiast koszt zaplanowanych przedsięwzięć leżących w gestii innych podmiotów to koszt planowany ponad 9 mln. Należy także wziąć pod uwagę, iż duża część zadań koordynowanych nie ma podanych kosztów ze względu na trudności związane z ich oszacowaniem. Przykładem takich zadań jest

modernizacja i rozbudowa sieci gazowej, której kosztów administrator sieci gazowej nie jest w chwili obecnej w stanie oszacować.

Podobna sytuacja ma miejsce z zadaniami własnymi, w chwili opracowywania niniejszego Programu wiele zadań nie ma sprecyzowanych kosztów, a Wieloletnie Prognozy Finansowe są opracowywane na okres krótszy niż perspektywa Programu Ochrony Środowiska.

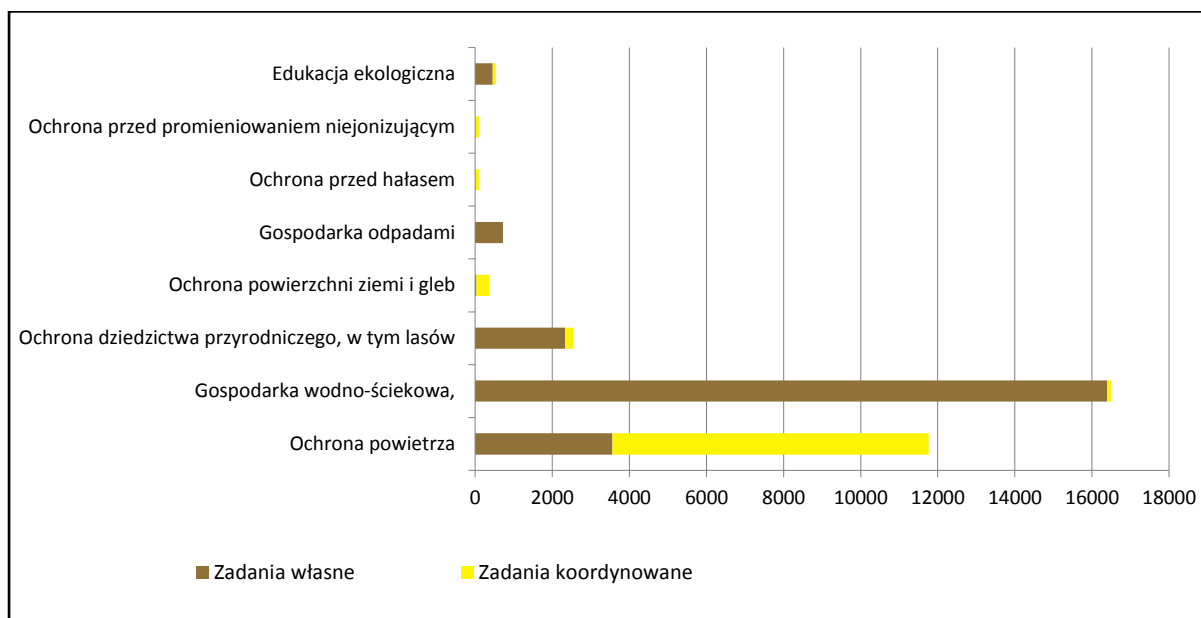
Przyjmując zatem założenie, iż istotna poprawa stanu środowiska jest pochodną wielkości nakładów finansowych, można dziś stwierdzić iż na terenie gminy Kozy na dynamikę zmian będzie miała duży wpływ realizacja zadań gminnych, a w mniejszym stopniu realizacji zadań wykonywanych przez podmioty takie jak Powiatowy Zarząd Dróg, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie czy Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych.

Rysunek 18 Udział zadań wg kryterium odpowiedzialności za pokrycie środków finansowych w ogólnych wydatkach związanych z realizacją programu ochrony środowiska

Źródło: opracowanie własne (dane podano w %)

Drugą istotną kwestią jest to, że istnieją obszary (kierunki) ochrony środowiska, które są zdecydowanie bardziej kapitałochłonne niż inne. Zarówno w przypadku zadań własnych gminy, jak i zadań koordynowanych są to *Ochrona powietrza* i *Gospodarka wodno-ściekowa*, (ok. 86% wydatków).

Rysunek 19 Struktura wydatków na wybranych kierunkach na tle pozostałych zadań objętych programem ochrony środowiska

Źródło: opracowanie własne (dane w tys. zł)

Wyodrębnione obszary determinują jednocześnie możliwości uzyskania wsparcia finansowego (preferencyjnego). W kontekście dokonanej wcześniej analizy źródeł preferencyjnego wsparcia zadań z zakresu ochrony środowiska, kluczowe będzie skuteczne pozyskanie dofinansowania z źródeł zewnętrznych, w szczególności funduszy UE i WFOŚiGW w Katowicach.

Wielość podmiotów, których zaangażowanie przyczyni się do poprawy stanu środowiska naturalnego na terenie gminy Kozy sprawia, iż szczegółowe badanie zdolności do pokrycia wydatków na realizację zadań im przypisanych jest praktycznie niemożliwe.

10 Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Przedmiotem niniejszego opracowania jest „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Kozy na lata 2014-2017 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2021”. Zakresem opracowania objęto:

- cele ekologiczne;
- priorytety ekologiczne;
- poziomy celów długoterminowych;
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych;
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno - ekonomiczne i środki finansowe.

Niniejsze opracowanie zawiera między innymi takie elementy jak:

- OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA
  - Ochrona powietrza atmosferycznego (w tym: emisja przemysłowa, emisja liniowa, niska emisja, stan sanitarny powietrza, monitoring jakości powietrza),
  - Gospodarka wodno – ściekowa (w tym: stan czystości rzek, monitoring wód powierzchniowych i podziemnych, gospodarka wodno – ściekowa i oczyszczalnie ścieków oraz ochrona przed powodzią),
  - Ochrona dziedzictwa przyrodniczego (w tym: parki krajobrazowe, rezerваты przyrody, obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne, pomniki przyrody, obszary Natura 2000, lasy oraz inne cenne walory przyrodnicze gminy),
  - Ochrona powierzchni ziemi i gleb (w tym: stan powierzchni ziemi i gleb oraz monitoring gleb),
  - Ochrona zasobów (w tym: zasoby surowców kopalin),
  - Ochrona przed hałasem (w tym: hałas drogowy, przemysłowy oraz monitoring hałasu),
  - Ochrona przed polami elektromagnetycznymi wraz ich monitoringiem,
  - Przeciwdziałania poważnym awariom,
  - Rozwój edukacji ekologicznej.
- PRIORYTETY EKOLOGICZNE, CELE I KIERUNKI OCHRONY ŚRODOWISKA
- PLAN OPERACYJNY
- ZAGADNIENIA SYSTEMOWE
- ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU
- STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

„Program...” to przede wszystkim przedstawienie zadań, które zostaną zrealizowane w najbliższych 8 latach w celu zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego gminy i tworzenia podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego. Planowane nakłady na realizację zadań własnych gminy Kozy w latach 2014-2021 na ochronę środowiska szacuje się na około 23 mln zł. Największe środki planowane są na ochronę powietrza i gospodarkę wodno-ściekową.

Aktualizacja „Programu...” zawiera omówienie uwarunkowań finansowych gminy Kozy. Zostały przedstawione potencjalne i możliwe do pozyskania źródła bezzwrotnego, a także preferencyjnego i komercyjnego dofinansowania.

Dzięki wyznaczeniu i identyfikacji problemów możliwe jest określenie celów, do jakich należy dążyć w ciągu najbliższych 8 lat wdrażania „Programu...”.

Najważniejszymi problemami ekologicznymi na terenie gminy Kozy są:

- zrzuty ścieków komunalnych – niski stopień skanalizowania gminy,
- niska emisja zanieczyszczeń z palenisk domowych – brak realizacji PONE,

- dzikie wysypiska,
- powstawanie osuwisk,
- niska świadomość ekologiczna mieszkańców.

Korzystane położenie gminy, bliskość miasta Bielska – Białej a także dostępność komunikacyjna przyczynia się do zjawiska chętnego osiedlania się mieszkańców Bielska – Białej na obszarze gminy Kozy.

Walory krajobrazowe, duża ilość miejsc do uprawiania turystyki pieszej sprawiają, że władze gminy wiążą z nimi plany na przyszłość. W najbliższej przyszłości czynnikiem najistotniejszym będzie rozwój infrastruktury technicznej gminy Kozy.

W zakresie infrastruktury technicznej Gmina Kozy wymaga uzupełnień. W szczególności dotyczy odprowadzania i oczyszczania ścieków – budowa kanalizacji oraz gazyfikacji. Niewielkiemu uzupełnieniu podlega także zaopatrzenie w energię elektryczną. Na terenie gminy należy również poprawić zaopatrzenie w zakresie telekomunikacji.

W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego gmina planuje realizację opracowanego w 2007 roku Programu Ograniczenia Niskiej Emisji.

W celu poprawy jakości wód powierzchniowych, niezbędna jest likwidacja niekontrolowanych zrzutów ścieków bytowych do potoków i rzek płynących przez teren gminy, niezwykle ważnym w tym zakresie zadaniem jest inwentaryzacja stanu technicznego zbiorników bezodpływowych (szamb), które obecnie funkcjonują na terenach nieskanalizowanych. Bardzo często zbiorniki te są nieszczelne i są źródłem zanieczyszczenia wód.

Dla ochrony dziedzictwa przyrodniczego gminy oraz kształtowania systemu terenów zieleni należy podjąć następujące cele:

- utrzymanie walorów i funkcji obszarów przyrodniczych,
- obejmowanie ochroną prawną obszarów i obiektów najbardziej wartościowych przyrodniczo,
- dostosowanie terenów leśnych do pełnienia funkcji rekreacyjno – wypoczynkowej.

Kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa, biorącego aktywny udział w procesie dbania o środowisko to cenne i długoterminowe zadanie, które niejednokrotnie trzeba prowadzić na bieżąco i nieustająco. Edukacja ekologiczna jest procesem, którego głównym celem jest ukształtowanie aktywnej i odpowiedzialnej postawy mieszkańców i odwiedzających teren gminy Kozy w sferze konsumpcji, a także ochrony powietrza oraz gospodarki wodnej.

Właściwie ukierunkowana edukacja ekologiczna mieszkańców przyczyni się do zwiększenia efektywności prowadzonych działań na rzecz ekologizacji, co zapewni ograniczenie niskiej emisji, zmniejszenie ładunku zrzutu ścieków surowych do rzek i potoków, a także pozyskanie większej ilości surowców wtórnych oraz zmniejszenie ilości odpadów trafiających na składowisko.

Gmina Kozy czyni starania w kierunku pozyskania dofinansowania głównie na realizację zadań poprawiających wizerunek gminy ze środków zewnętrznych krajowych i zagranicznych w celu realizacji zadań kosztownych, gdyż nie ma możliwości sfinansowania ich ze środków budżetu własnego.

Realizacja zadań zaproponowanych w niniejszej aktualizacji przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności gminy, polepszenia warunków życia i zdrowia mieszkańców, przedsiębiorców oraz turystów wypoczywających na terenie gminy a także poprawy jakości walorów środowiskowych i skuteczniejszej ochrony terenów prawnie chronionych oraz tych o walorach przyrodniczych i rekreacyjno -wypoczynkowych.

WYKAZ SKRÓTÓW:

BZT5	-	biologiczne zapotrzebowanie na tlen
ChZT	-	chemiczne zapotrzebowanie na tlen
GDDKiA	-	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GUS	-	Główny Urząd Statystyczny
GZWP	-	Główne Zbiorniki Wód Podziemnych
IUNG	-	Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa
KPGO	-	Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010
KPOŚK	-	Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
NFOŚiGW	-	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
ODR	-	Ośrodek Doradztwa Rolniczego
OOŚ	-	ocena oddziaływania na środowisko
OSO	-	obszary specjalnej ochrony ptaków
OZE	-	Odnawialne Źródła Energii
PIG	-	Państwowy Instytut Geologiczny
PIOŚ	-	Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska
PIS	-	Państwowa Inspekcja Sanitarna
POH	-	Program Ochrony przed Hałasem
POIiŚ	-	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
PONE	-	Program Ograniczania Niskiej Emisji
POP	-	Program Ochrony Powietrza
PWiK	-	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji
RDLP	-	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RDOŚ	-	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RDW	-	Ramowa Dyrektywa Wodna
RLM	-	Równoważna Liczba Mieszkańców
RZGW	-	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SEKAP	-	System Elektronicznej Komunikacji Administracji Publicznej
SIWZ	-	Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia
SOO	-	specjalne obszary ochrony siedlisk;
WFOŚiGW	-	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	-	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WODR	-	Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego
WSO	-	Wojewódzki System Odpadowy
WSSE	-	Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna
ZPK	-	Zespół Parków Krajobrazowych